

(“Службени гласник Републике Српске” бр. 53/12)

**ЗАКОН
О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

ДИО ПРВИ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1. Основна начела

Примјена правила кривичног поступка

Члан 1.

Овим законом утврђују се правила кривичног поступка по којима су дужни да поступају судови, тужилац и други учесници у кривичном поступку предвиђени овим законом, када поступају у кривичним стварима.

Принцип законитости

Члан 2.

(1) Правила утврђена овим законом треба да обезбиједи да нико невин не буде осуђен, а да се учиниоцу кривичног дјела изрекне кривична санкција под условима које предвиђа Кривични закон Републике Српске (у даљем тексту: Кривични закон) и други закони у којима су прописана кривична дјела у границама које одређује Кривични закон и законом прописаном поступку.

(2) Прије доношења правоснажне пресуде осумњичени, односно оптужени може бити ограничен у својој слободи и другим правима само под условима које одређује овај закон.

(3) Кривичну санкцију може учиниоцу кривичног дјела изрећи само надлежни суд, односно суд коме је Суд Босне и Херцеговине пренио вођење поступка и то у поступку који је покренут и спроведен по овом закону.

Претпоставка невиности и начело in dubio pro reo

Члан 3.

(1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правоснажном пресудом не утврди његова кривица.

(2) Сумњу у погледу постојања чињеница које чине обиљежја кривичног дјела или од којих зависи примјена неке одредбе кривичног законодавства, суд рјешава одлуком на начин који је повољнији за оптуженог.

Ne bis in idem

Члан 4.

Нико не може бити поново суђен за дјело за које је већ био суђен пред судом и за које је донесена правоснажна судска одлука.

Права лица лишеног слободe

Члан 5.

- (1) Лице које је лишено слободe мора на матерњем језику или језику који разумије одмах бити обавијештено о разлозима лишења слободe и истовремено прије првог испитивања поучено да није дужно да даје исказ, нити да одговара на постављена питања, да има право да узме браниоца кога може сам послије бирати, као и о томе да има право да његова породица, конзуларни службеник стране државе чији је држављанин или друго лице које он одреди буду обавијештени о његовом лишењу слободe.
- (2) Лицу које је лишено слободe поставиће се бранилац на његов захтјев ако према свом имовном стању не може сносити трошкове одбране.

Права осумњиченог, односно оптуженог

Члан 6.

- (1) Осумњичени већ на првом испитивању мора бити обавијештен о дјелу за које се терети и о основама сумње против њега и да сваки његов исказ може бити коришћен као доказ у даљем току поступка.
- (2) Осумњиченом, односно оптуженом се мора омогућити да се изјасни о свим чињеницама и доказима који га терете и да изнесе све чињенице и доказе који му иду у корист.
- (3) Осумњичени, односно оптужени није дужан да изнесе своју одбрану нити одговарати на постављена питања.

Право на одбрану

Члан 7.

- (1) Осумњичени, односно оптужени има право да се брани сам или уз стручну помоћ браниоца кога сам изабере.
- (2) Ако осумњичени, односно оптужени сам не узме браниоца, поставиће му се бранилац када је то одређено овим законом.
- (3) Осумњиченом, односно оптуженом се мора обезбиједити довољно времена за припремање одбране.

Језик и писмо

Члан 8.

- (1) У кривичном поступку у равноправној су употреби службени језици Републике Српске - језик српског народа, језик бошњачког народа и језик хрватског народа. Службена писма су ћирилица и латиница.
- (2) Странке, свједоци и остали учесници у поступку имају право да се служе матерњим језиком или језиком који разумију. Ако лице не разумије један од службених језика Републике Српске, обезбиједиће се усмено превођење онога што оно, односно други изнесе, као и исправа и другог писаног доказног материјала.
- (3) О правима из става 2. овог члана поучиће се наведена лица прије првог испитивања која се тих права могу одрећи ако знају језик на коме се води поступак. У записнику ће се забиљежити да је дата поука и изјава учесника на дату поуку.
- (4) Превођење обавља судски преводилац.

Упућивање и достављање писмена

Члан 9.

- (1) Позиве, одлуке и друга писмена упућује суд и други органи који учествују у поступку на службеним језицима из члана 8. став 1. овог закона.
- (2) Поднесци се достављају суду и другим органима који учествују у поступку на службеним језицима из члана 8. став 1. овог закона.
- (3) Лицу које је лишено слободе или је у притвору, на издржавању казне или на обавезном психијатријском лијечењу, односно обавезном лијечењу од зависности, доставиће се и превод писмена из ст. 1. и 2. овог члана, на матерњем језику или језику који разумије.

Законитост доказа

Члан 10.

- (1) Забрањено је од осумњиченог, оптуженог или од било којег другог лица које учествује у поступку изнуђивати признање или какву другу изјаву.
- (2) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних Уставом и међународним уговорима, које је ратификовала Босна и Херцеговина, нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона.
- (3) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима који су добијени на основу доказа из става 2. овог члана.

Право на одштету и рехабилитацију

Члан 11.

Лице које је неоправдано осуђено за кривично дјело или је без основа лишено слободе има право на рехабилитацију, право на накнаду штете из буџетских средстава, као и друга права утврђена законом.

Поука о правима

Члан 12.

Осумњиченог, односно оптуженог или друго лице које учествује у поступку које би из незнања могло пропустити неку радњу у поступку или да се због тога не користе својим правима, суд, тужилац и други органи који учествују у поступку ће поучити о правима која им по овом закону припадају и о посљедицама пропуштања радње.

Право на суђење без одгађања

Члан 13.

- (1) Осумњичени, односно оптужени има право да у најкраћем разумном року буде изведен пред независан и непристрастан суд и да му буде суђено без одгађања.
- (2) Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и онемогући сваку злоупотребу права која припадају лицима која учествују у поступку.
- (3) Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно вријеме.

Једнакост у поступању

Члан 14.

(1) Суд је дужан да странке и браниоца третира на једнак начин и да свакој од страна пружи исте могућности у погледу приступа доказима и њиховом извођењу на главном претресу.

(2) Суд, тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су да са једнаком пажњом испитују и утврђују чињенице које терете осумњиченог, односно оптуженог, али и оне које му иду у корист.

Слободна оцјена доказа

Члан 15.

Право суда, тужиоца и других органа који учествују у кривичном поступку да оцјењују постојање или непостојање чињеница није везано ни ограничено посебним формалним доказним правилима.

Принцип акузаторности

Члан 16.

Кривични поступак се може покренути и спровести само по захтјеву тужиоца.

Принцип легалитета кривичног гоњења

Члан 17.

Тужилац је дужан да предузме кривично гоњење ако постоје докази да је учињено кривично дјело, осим ако овим законом није другачије прописано.

Посљедице покретања поступка

Члан 18.

Када је прописано да покретање кривичног поступка има за посљедицу ограничење одређених права, ове посљедице, ако овим законом није другачије одређено, наступају потврђивањем оптужнице, а за кривична дјела за која је прописана као главна казна новчана казна или затвор до пет година - од дана када је донесена осуђујућа пресуда, без обзира на то да ли је постала правоснажна.

Претходна питања

Члан 19.

(1) Ако примјена Кривичног закона зависи од претходног рјешења каквог правног питања за чије је рјешавање надлежан суд у неком другом поступку или неки други орган, суд када суди у кривичном предмету може сам ријешити и то питање према одредбама које важе за доказивање у кривичном поступку. Рјешење овог правног питања од суда има дејство само за кривични предмет који овај суд расправља.

(2) Ако је о таквом претходном питању већ донио одлуку суд у неком другом поступку или неки други орган, таква одлука не веже суд у погледу оцјене да ли је учињено дјело кривично дјело.

2. Значење израза

Основни појмови Члан 20.

Осим ако овим законом није другачије одређено, поједини изрази употријебљени у овом закону имају следећа значења:

- а) осумњичени је лице за које постоје основи сумње да је учинило кривично дјело,
- б) оптужени је лице против којег је једна или више тачака у оптужници потврђена,
- в) осуђени је лице за које је правоснажном одлуком утврђено да је кривично одговорно за одређено кривично дјело,
- г) судија за претходни поступак је судија који у току истраге поступа у случајевима када је то прописано овим законом,
- д) судија за претходно саслушање је судија који након подизања оптужнице поступа у случајевима када је то прописано овим законом и који има овлашћења судије за претходни поступак,
- ђ) странке су тужилац, осумњичени, односно оптужени и осуђени,
- е) супружник и ванбрачни супружник су она лица која тај статус имају према породичном праву,
- ж) овлашћено службено лице је лице које има одговарајућа овлашћења унутар полицијских органа Републике Српске, полицијских органа Босне и Херцеговине, укључујући и Државну агенцију за истраге и заштиту и Граничну полицију Босне и Херцеговине, судске полиције, царинских органа и пореских органа. Овлашћена службена лица су и стручни сарадници, односно истражиоци тужилаштва који раде по овлашћењима тужиоца,
- з) оштећени је лице коме је лично или имовинско право кривичним дјелом повријеђено или угрожено,
- и) правна лица су јавна предузећа, удружења, фирме и друга привредна друштва која су као таква дефинисана у Кривичном закону,
- ј) истрага обухвата активности предузете од тужиоца или овлашћеног службеног лица у складу са овим законом, укључујући прикупљање и чување обавјештења и доказа,
- к) унакрсно испитивање је испитивање свједока и вјештака од странке, односно браниоца која није позвала свједока, односно вјештака,
- л) директно испитивање је испитивање свједока и вјештака од странке, односно браниоца која је позвала свједока, односно вјештака,
- љ) основана сумња је већи степен сумње заснован на прикупљеним доказима који упућују на закључак да је извршено кривично дјело,
- м) забиљешке и списи су слова, ријечи или бројке или њихов еквивалент, записане руком, откуцане писаћом машином, одштампане, фотокопиране, фотографисане, забиљежене магнетским импулсима, механички или електронски или неким другим обликом сакупљања података,
- н) фотографије су фотографски, дигитални и рендгенски снимци, видео-траке и филмови,
- њ) оригинал је спис или снимак или сличан еквивалент којим се остварује исто дејство од лица које га пише, снима или издаје. Оригинал фотографије укључују негатив и све копије. Ако су подаци похрањени у компјутеру или сличном уређају за аутоматску обраду података, оригинал је и сваки одштампани примјерак или оком видљиви похрањени податак,
- о) копија је пресликавање оригинала или матрице, укључујући увећања или умањења, механичким или електронским преснимавањем, хемијском репродукцијом или неком другом еквивалентном техником којом се прецизно репродукује оригинал,
- п) телекомуникацијска адреса је сваки телефонски број, линијски или мобилни или интернет адреса коју посједује или користи одређено лице,
- р) компјутерски систем је свака справа или скуп међусобно спојених или повезаних справа, од којих једна или више њих на основу програма аутоматски обрађују податке и

с) компјутерски подаци означавају свако исказивање чињеница, информација или концепата у облику прикладном за обраду у компјутерском систему, укључујући и програм који је у стању проузроковати да компјутерски систем изврши одређену функцију.

3. Правна помоћ и службена сарадња

Обавеза пружања правне помоћи и службене сарадње

Члан 21.

(1) Сви судови у Републици Српској дужни су да пруже правну помоћ суду који води кривични поступак.

(2) Сви органи власти у Републици Српској дужни су да службено сарађују са судовима, тужиоцем и другим органима који учествују у кривичном поступку.

Пружање правне помоћи

Члан 22.

(1) Суд ће упутити захтјев за правну помоћ, односно службену сарадњу надлежном суду, односно органу власти.

(2) Пружање правне помоћи и службена сарадња спроводе се без накнаде.

(3) Ст. 1. и 2. овог члана примјењују се и на захтјеве које је тужилац упутио према другим органима власти у Републици Српској.

II НАДЛЕЖНОСТ СУДА

1. Стварна надлежност и састав суда

Општа одредба

Члан 23.

Судови суде у кривичним стварима у границама своје стварне надлежности одређене законом.

Састав суда

Члан 24.

(1) У првом степену судови суде у вијећима састављеним од троје судија, а за кривична дјела за која је прописана као главна казна новчана казна или казна затвора до десет година, у првом степену суди судија појединац.

(2) У другом и трећем степену суди вијеће састављено од троје судија.

(3) О захтјеву за заштиту законитости Врховни суд одлучује у вијећу састављеном од пет судија.

(4) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, предсједник суда и предсједник вијећа одлучују у случајевима предвиђеним у овом закону.

(5) У вијећу састављеном од троје судија суд одлучује о жалбама против рјешења када је то одређено овим законом и доноси друге одлуке ван главног претреса.

(6) У вијећу састављеном од троје судија суд одлучује и о захтјеву за понављање поступка.

2. Мјесна надлежност

Forum delicti commissi

Члан 25.

- (1) Мјесно надлежан је суд на чијем подручју је кривично дјело извршено или покушано.
- (2) Ако је кривично дјело извршено или покушано на подручјима разних судова или на граници тих подручја или је неизвјесно на ком је подручју извршено или покушано, надлежан је онај од судова који је први потврдио оптужницу, а ако оптужница није потврђена – суд који је први примио оптужницу на потврђивање.

Надлежност ако је кривично дјело учињено на домаћем броду или домаћем ваздухоплову

Члан 26.

Ако је кривично дјело учињено на домаћем броду или домаћем ваздухоплову док се налази у домаћем пристаништу, надлежан је суд на чијем подручју се налази то пристаниште. У осталим случајевима када је кривично дјело учињено на домаћем броду или домаћем ваздухоплову, надлежан је суд на чијем се подручју налази матична лука брода, односно ваздухоплова или домаће пристаниште у коме се брод, односно ваздухоплов први пут заустави.

Посебна надлежност

Члан 27.

- (1) Ако није познато мјесто извршења кривичног дјела или ако је то мјесто ван територије Републике Српске, надлежан је суд на чијем подручју осумњичени, односно оптужени има пребивалиште или боравиште.
- (2) Ако је суд на чијем подручју осумњичени, односно оптужени има пребивалиште или боравиште већ почео поступак, он остаје надлежан и уколико се сазнало за мјесто извршења кривичног дјела.
- (3) Ако није познато мјесто извршења кривичног дјела ни пребивалиште или боравиште осумњиченог, односно оптуженог или се оба мјеста налазе ван територије Републике Српске, надлежан је суд на чијем се подручју осумњичени, односно оптужени ухвати или се сам пријави.

Надлежност за кривична дјела

Члан 28.

Ако је неко лице учинило кривична дјела у Републици Српској и ван територије Републике Српске, а између тих дјела постоји међусобна веза и исти докази, надлежан је суд који је надлежан за кривично дјело учињено у Републици Српској.

Forum ordinatum

Члан 29.

Ако се према одредбама овог закона не може установити који је суд мјесно надлежан, Врховни суд ће одредити један од стварно надлежних судова пред којим ће се спровести поступак.

3. Спајање и раздвајање поступка

Спајање поступка

Члан 30.

- (1) Ако је исто лице оптужено за више кривичних дјела, па је за нека од тих дјела надлежан нижи, а за нека виши суд, надлежан је виши суд, а ако су надлежни судови исте врсте, надлежан је онај суд који је по захтјеву овлашћеног тужиоца први почео поступак, а ако поступак још није почет – суд коме је прво поднесен захтјев за покретање поступка.
- (2) Према одредбама става 1. овог члана одређује се надлежност и у случају ако је оштећени истовремено учинио кривично дјело према оптуженом.
- (3) За саизвршиоце је надлежан, по правилу, суд који је као надлежан за једног од њих први почео поступак.
- (4) Суд који је надлежан за извршиоца кривичног дјела надлежан је, по правилу, и за саучеснике, прикриваче, лица која су помогла учиниоцу послуже извршења кривичног дјела, као и за лица која нису пријавила припремање кривичног дјела, извршење кривичног дјела или учиниоца.
- (5) У свим случајевима из ст. 1. до 4. овог члана спровешће се, по правилу, јединствени поступак и донијети једна пресуда.
- (6) Суд може одлучити да се спроведе јединствени поступак и донесе једна пресуда и у случају када је више лица оптужено за више кривичних дјела, али само ако између извршених кривичних дјела постоји међусобна веза. Ако је за нека од ових кривичних дјела надлежан виши, а за нека нижи суд, јединствени поступак може се спровести само пред вишим судом.
- (7) Суд може одлучити да се спроведе јединствени поступак и донесе једна пресуда ако се пред истим судом воде одвојени поступци против истог лица за више кривичних дјела или против више лица за исто кривично дјело.
- (8) О спајању поступка одлучује суд који је надлежан за спровођење јединственог поступка. Против рјешења којим је одређено спајање поступка или којим је одбијен приједлог за спајање, није допуштена жалба.

Раздвајање поступка

Члан 31.

- (1) Суд који је према члану 30. овог закона надлежан може из важних разлога или из разлога цјелисходности до завршетка главног претреса одлучити да се поступак за поједина кривична дјела или против појединих оптужених раздвоји и посебно доврши.
- (2) Рјешење о раздвајању поступка доноси судија, односно вијеће, након саслушања странака и браниоца.
- (3) Против рјешења којим је одређено раздвајање поступка или којим је одбијен приједлог за раздвајање поступка није допуштена жалба.

4. Преношење мјесне надлежности

Одређивање другог стварно надлежног суда

Члан 32.

- (1) Када је надлежни суд из правних или стварних разлога спријечен да поступа, дужан је да након саслушања странака и браниоца о томе обавијести непосредно виши суд који ће одредити други стварно надлежни суд на свом подручју.
- (2) Против рјешења из става 1. овог члана није допуштена жалба.

**Преношење вођења поступка
Члан 33.**

- (1) Врховни суд може за вођење поступка одредити други стварно надлежан суд ако постоје важни разлози.
- (2) Рјешење у смислу става 1. овог члана, против кога није допуштена жалба, може се донијети на приједлог судије за претходни поступак, судије за претходно саслушање, судије или предсједника вијећа или на приједлог једне од странака или браниоца.

5. Посљедице ненадлежности

**Дужност да се пази на надлежност и посљедице
ненадлежности
Члан 34.**

- (1) Суд је дужан да пази на своју стварну и мјесну надлежност и чим примијети да није надлежан прогласиће се ненадлежним и по правоснажности рјешења упутиће предмет надлежном суду.
- (2) Ако у току главног претреса суд установи да је за суђење надлежан нижи суд, неће доставити предмет том суду него ће сам спровести поступак и донијети одлуку.
- (3) Након што оптужница буде потврђена, суд се не може прогласити мјесно ненадлежним нити странке могу истицати приговор мјесне ненадлежности.
- (4) Ненадлежни суд је дужан да предузме оне радње у поступку за које постоји опасност од одгађања.

**Покретање поступка за рјешавање сукоба надлежности
Члан 35.**

- (1) Ако суд коме је предмет уступљен као надлежном сматра да је надлежан суд који му је предмет уступио или неки други суд, покренуће поступак за рјешавање сукоба надлежности.
- (2) Када је поводом жалбе против одлуке првостепеног суда којом се овај прогласио ненадлежним одлуку донио другостепени суд, за ту одлуку везан је о питању надлежности и суд коме је предмет уступљен ако је другостепени суд надлежан за рјешавање сукоба надлежности између тих судова.

**Рјешавање сукоба надлежности
Члан 36.**

- (1) Сукоб надлежности између судова рјешава заједнички непосредно виши суд.
- (2) Прије него што донесе рјешење поводом сукоба надлежности, суд ће затражити мишљење странака и браниоца. Против овог рјешења жалба није допуштена.
- (3) Док се не ријешу сукоб надлежности између судова, сваки од њих дужан је да предузме оне радње у поступку за које постоји опасност од одгађања.

III ИЗУЗЕЋЕ

**Разлози за изузеће
Члан 37.**

Судија не може вршити судијску дужност:

- а) ако је оштећен кривичним дјелом,
- б) ако му је осумњичени, односно оптужени, његов бранилац, тужилац, оштећени, његов законски заступник или пуномоћник, брачни, односно ванбрачни друг или сродник по крви у правој линији до било ког степена, у побочној линији до четвртог степена, а по тазбини до другог степена,
- в) ако је са осумњиченим, односно оптуженим, његовим браниоцем, тужиоцем или оштећеним у односу стараоца, штићеника, усвојиоца, усвојеника, храниоца или храњеника,
- г) ако је у истом кривичном предмету учествовао као судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање или је поступао као бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца, или је саслушан као свједок или као вјештак,
- д) ако је у истом предмету учествовао у доношењу одлуке која се побија правним лијеком и
- ђ) ако постоје околности које изазивају разумну сумњу у његову непристрасност.

Изузеће по захтјеву странке или браниоца Члан 38.

- (1) Изузеће председника суда и судије може тражити странка или бранилац.
- (2) Странке и бранилац могу поднијети захтјев за изузеће до почетка главног претреса, а ако су за разлог изузећа из члана 37. т. а) до ђ) овог закона сазнале касније, захтјев подносе одмах по сазнању.
- (3) Захтјев за изузеће судије вишег суда странке и бранилац могу ставити у жалби или у одговору на жалбу.
- (4) Странка и бранилац могу тражити изузеће само поименично одређеног судије, односно председника вијећа који у предмету поступа.
- (5) Странке и бранилац дужни су да у захтјеву наведу околности због којих сматрају да постоји неки од законских основа за изузеће. У захтјеву се не могу поново наводити разлози који су истицани у ранијем захтјеву за изузеће који је одбијен.

Поступак за изузеће Члан 39.

- (1) Судија, чим сазна да постоји неки од разлога за изузеће из члана 37. т. а) до д) овог закона, дужан је да прекине сваки рад на том предмету и да о томе обавијести председника суда. Ако судија сматра да постоје околности из члана 37. тачка ђ) овог закона, обавијестиће о томе председника суда.
- (2) У случају из става 1. овог члана, као и у случају када је ријеч о изузећу председника суда – о њиховом изузећу одлучује се на општој сједници.

Одлучивање по захтјеву за изузеће Члан 40.

- (1) О захтјеву за изузеће из члана 38. овог закона одлучује се на општој сједници.
- (2) Прије доношења рјешења о изузећу прибавиће се изјава судије, односно председника суда, а по потреби спровешће се и други извиђаји.
- (3) Против рјешења којим се усваја или одбија захтјев за изузеће није допуштена жалба.
- (4) Ако је захтјев за изузеће из члана 37. тачка ђ) овог закона поднесен послије почетка главног претреса или ако је поступљено противно одредбама члана 38. ст. 4. и 5. овог закона, захтјев ће се одбацити у цјелини, односно дјелимично. Рјешење којим се захтјев

одбацује доноси вијеће из члана 24. став 5. овог закона. У доношењу тог рјешења не може учествовати судија чије се изузеће тражи. Против рјешења којим се захтјев одбацује није допуштена жалба.

Ваљаност радњи предузетих након подношења захтјева за изузеће

Члан 41.

Када судија сазна да је поднесен захтјев за његово изузеће, дужан је да одмах обустави сваки рад на предмету, а ако је ријеч о изузећу из члана 37. тачка ђ) овог закона, може до доношења рјешења о захтјеву предузимати само оне радње за које постоји опасност од одгађања.

Изузеће тужиоца и других учесника у поступку

Члан 42.

(1) Одредбе о изузећу судије сходно ће се примјењивати и на тужиоце и лица која су на основу закона овлашћена да тужиоца заступају у поступку, записничаре, судске тумаче, стручна лица и на вјештаке – ако за њих није нешто друго одређено.

(2) Тужилац одлучује о изузећу лица која су на основу закона овлашћена да га заступају у кривичном поступку. О изузећу тужиоца одлучује колегијум тужилаштва.

(3) О изузећу записничара, тумача, стручног лица и вјештака одлучује вијеће, предсједник вијећа или судија, а до подизања оптужнице – тужилац.

(4) Када овлашћена службена лица предузимају истражне радње на основу овог закона, о њиховом изузећу одлучује тужилац. Ако приликом предузимања ових радњи учествује записничар, о његовом изузећу одлучује службено лице које предузима радњу.

IV ТУЖИЛАЦ

Права и дужности тужиоца

Члан 43.

(1) Основно право и дужност тужиоца је откривање и гоњење учинилаца кривичних дјела.

(2) Тужилац има право и дужност да:

а) одмах након сазнања да постоје основи сумње да је учињено кривично дјело, предузме потребне мјере у циљу његовог откривања и спровођења истраге, проналажења осумњиченог, руковођења и надзора над истрагом, као и ради управљања активностима овлашћених службених лица који проналазе осумњиченог и прикупљају изјаве и доказе,

б) спроведе истрагу у складу са овим законом,

в) даје имунитет у складу са чланом 149. овог закона,

г) захтијева достављање информација од државних органа, предузећа, правних и физичких лица у Републици Српској,

д) издаје позиве и наредбе и предлаже издавање позива и наредби у складу са овим законом,

ђ) нареди овлашћеном службеном лицу да изврши наредбу издату од суда у складу са овим законом,

е) утврђује чињенице потребне за одлучивање о имовинскоправном захтјеву у складу са чланом 107. овог закона,

ж) предлаже издавање казног налога у складу са чланом 358. овог закона,

з) подиже и заступа оптужницу пред судом,

и) изјављује правне лијекове и

ј) обавља и друге послове одређене законом.

(3) У складу са ст. 1. и 2. овог члана, сви органи који учествују у истрази дужни су да о свакој предузетој радњи обавијесте тужиоца и да поступе по сваком његовом захтјеву.

Предузимање радњи

Члан 44.

Тужилац предузима све радње у поступку за које је по закону овлашћен сам или посредством лица која су на основу закона обавезна да поступају по његовом захтјеву у кривичном поступку.

Сукоб надлежности

Члан 45.

Сукоб надлежности између тужилаца рјешава главни републички тужилац.

Принцип мутабилитета

Члан 46.

Тужилац може одустати од гоњења до завршетка главног претреса, а пред вишим судом - када је то предвиђено овим законом.

V БРАНИЛАЦ

Право на браниоца

Члан 47.

- (1) Осумњичени, односно оптужени може имати браниоца током цијелог поступка.
- (2) За браниоца се може узети адвокат под условима који су прописани законом.
- (3) Уколико осумњичени, односно оптужени сам не узме браниоца, осумњиченом, односно оптуженом, осим ако се он томе изричито не противи, могу браниоца узети његов законски заступник, брачни, односно ванбрачни друг, крвни сродник у правој линији до било ког степена, усвојилац, усвојеник, брат, сестра или хранилац.
- (4) Бранилац мора предати пуномоћ за заступање приликом предузимања прве радње у поступку.

Број

бранилаца

Члан 48.

- (1) Више осумњичених, односно оптужених могу имати заједничког браниоца, осим ако браниоца поставља суд, у складу са чл. 53. и 54. овог закона.
- (2) Осумњичени, односно оптужени може имати више бранилаца, али само један од њих ће имати статус главног браниоца, о чему ће се осумњичени, односно оптужени изјаснити. Сматра се да је одбрана обезбијеђена када у поступку учествује један од бранилаца.

Ко не може бити бранилац

Члан 49.

- (1) Бранилац не може бити оштећени, брачни, односно ванбрачни друг оштећеног или тужиоца, нити њихов сродник по крви у правој линији до било ког степена, у побочној линији до четвртог степена или по тазбини до другог степена.
- (2) Бранилац који је позван као свједок, не може бити бранилац у том предмету.
- (3) Бранилац не може бити лице које је у истом предмету поступало као судија или тужилац.

Искључење браниоца из поступка

Члан 50.

- (1) Разлог за искључење браниоца постоји и у погледу лица које злоупотребљава контакт са осумњиченим, односно оптуженим који је у притвору да би осумњичени, односно оптужени учинио кривично дјело или угрозио сигурност установе у којој се притвор извршава.
- (2) У случају из става 1. овог члана, осумњичени, односно оптужени ће се позвати да у одређеном року узме другог браниоца.
- (3) Ако осумњичени, односно оптужени у случајевима обавезне одбране сам не узме браниоца или браниоца не ангажују лица из члана 47. став 3. овог закона, поступиће се на начин предвиђен у члану 53. став 4. овог закона.
- (4) У случају из ст. 2. и 3. овог члана, новом браниоцу ће се оставити довољно времена за припрему одбране осумњиченог, односно оптуженог.
- (5) Током трајања искључења, бранилац не може бранити осумњиченог, односно оптуженог у другом поступку. Бранилац не може бранити друге осумњичене, односно оптужене у истом поступку, као ни у раздвојеном поступку.

Поступак искључења браниоца

Члан 51.

- (1) Одлука о искључењу браниоца доноси се на посебном саслушању коме присуствују тужилац, осумњичени, односно оптужени, бранилац и представник адвокатске коморе чији је бранилац члан.
- (2) Поступак искључења се може спровести и без браниоца ако је уредно позван и ако је у позиву за саслушање био упозорен да ће се поступак водити и у његовом одсуству. О саслушању се саставља записник.

Поступак за искључење

Члан 52.

- (1) Рјешење о искључењу из члана 51. овог закона прије почетка главног претреса доноси вијеће из члана 24. став 5, а на главном претресу – судија, односно вијеће. У поступку пред другостепеним вијећем рјешење о искључењу браниоца доноси вијеће надлежно за одлучивање по жалби.
- (2) Против рјешења из става 1. овог члана жалба није допуштена.
- (3) Ако је бранилац искључен из поступка, може му се наредити да сноси трошкове настале због прекида или одгађања поступка.

Када осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца
Члан 53.

- (1) Осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца већ приликом првог испитивања ако је нијем или глув или ако је осумњичен за кривично дјело за које се може изрећи казна дуготрајног затвора.
- (2) Осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца приликом изјашњења о приједлогу за одређивање притвора, за вријеме док притвор траје.
- (3) Након подизања оптужнице за кривично дјело за које се може изрећи казна од десет година затвора или тежа казна, оптужени мора имати браниоца у вријеме достављања оптужнице.
- (4) Ако осумњичени, односно оптужени у случајевима обавезне одбране не узме сам браниоца или браниоца не ангажују лица из члана 47. став 3. овог закона, браниоца ће му поставити судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно председник вијећа. У овом случају, осумњичени, односно оптужени има право на браниоца до правоснажности пресуде, а ако је изречена казна дуготрајног затвора – и за поступак по ванредном правном лијеку.
- (5) Бранилац ће бити постављен осумњиченом, односно оптуженом ако суд утврди да је то због сложености предмета, менталног здравља осумњиченог, односно оптуженог или других околности у интересу правде.
- (6) У случају постављења браниоца, осумњичени, односно оптужени ће се прво позвати да сам изабере браниоца са предочене листе. Уколико осумњичени, односно оптужени сам не изабере браниоца са предочене листе, браниоца ће поставити суд.

Постављање браниоца због слабог имовинског стања
Члан 54.

- (1) Када не постоје услови за обавезну одбрану, а поступак се води за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора три године или тежа казна или када то захтијевају интереси правичности без обзира на запријећену казну, осумњиченом, односно оптуженом ће се, на његов захтјев, поставити бранилац, ако према свом имовном стању не може сносити трошкове одбране.
- (2) Захтјев за постављање браниоца из става 1. овог члана може се поднијети у току цијелог кривичног поступка. Браниоца поставља судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно председник вијећа, након што је осумњиченом, односно оптуженом прво пружена прилика да са предочене листе изабере браниоца.
- (3) Захтјев за постављање браниоца због слабог имовинског стања евидентира се у спису. Суд ће на основу утврђеног имовинског стања осумњиченог, односно оптуженог донијети одлуку о захтјеву без одгађања.

Право браниоца да прегледа списе и документацију
Члан 55.

- (1) Током истраге бранилац има право да разматра списе и разгледа прибављене предмете који су у корист осумњиченог. Ово право се браниоцу може ускратити ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана тужилац ће истовремено са приједлогом за одређивање притвора судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање доставити и доказе битне за процјену законитости притвора, ради обавјештавања браниоца.

(3) Након подизања оптужнице, бранилац, осумњичени, односно оптужени имају право увида у све списе и доказе.

(4) Судија, односно вијеће, као и тужилац дужни су да када дођу у посјед било које информације или чињенице која може послужити као доказ на суђењу, ставе их на увид браниоцу, осумњиченом, односно оптуженом.

(5) У случају из ст. 3. и 4. овог члана, бранилац, осумњичени, односно оптужени може извршити фотокопирање свих списа и докумената.

Комуникација осумњиченог, односно оптуженог са браниоцем

Члан 56.

(1) Ако се осумњичени, односно оптужени налази у притвору, има право да одмах комуницира са браниоцем, и то усмено или писано.

(2) Током разговора осумњичени, односно оптужени и бранилац могу бити посматрани, али се не смије слушати њихов разговор.

Разрјешење постављеног браниоца

Члан 57.

(1) Умјесто постављеног браниоца, осумњичени, односно оптужени може сам узети другог браниоца. У том случају, разрјешити се постављени бранилац.

(2) Бранилац може тражити да буде разрјешен само на начин предвиђен законом.

(3) О разрјешењу браниоца у случају из ст. 1. и 2. овог члана одлучује у току истраге судија за претходни поступак, након подизања оптужнице – судија за претходно саслушање, а у току главног претреса – судија, односно вијеће. Против ове одлуке није допуштена жалба.

(4) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће, може на тражење осумњиченог, односно оптуженог или уз његову сагласност разрјешити постављеног браниоца који неодговорно врши своју дужност. Умјесто разрјешеног браниоца поставиће се други бранилац. О разрјешењу браниоца одмах ће бити обавијештена адвокатска комора чији је члан.

Предузимање радњи од браниоца

Члан 58.

(1) Бранилац мора, заступајући осумњиченог, односно оптуженог, предузимати све неопходне радње у циљу утврђивања чињеница, прикупљања доказа који иду у корист осумњиченог, односно оптуженог, као и заштите његових права.

(2) Права и дужности браниоца не престају у случају опозива пуномоћи, све док судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће не разрјешити браниоца његових права и дужности.

VI ПОДНЕСЦИ И ЗАПИСНИЦИ

Подношење и исправљање поднесака

Члан 59.

(1) Оптужница, приједлози, правни лијекови и друге изјаве и саопштења подносе се писано или се дају усмено, што се уводи у записник.

(2) Поднесци из става 1. овог члана морају бити разумљиви и садржавати све што је

потребно да би се по њима могло поступати.

(3) Ако у овом закону није другачије одређено, суд ће ако је поднесак неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступати, подносиоцу вратити поднесак, односно позвати га да поднесак исправи, односно допуни, а ако он то не учини у одређеном року, суд ће поднесак одбацити.

(4) У позиву за исправку, односно допуњу поднеска подносилац ће бити упозорен на посљедице пропуштања.

Достављање поднесака супротној странци

Члан 60.

(1) Поднесци који се по овом закону достављају противној странци предају се суду у довољном броју примјерака за суд и другу странку.

(2) Ако овакви поднесци нису предати суду у довољном броју примјерака, суд ће позвати подносица да у одређеном року преда довољан број примјерака. Ако подносилац не поступи по налогу суда, суд ће потребне примјерке преписати о трошку подносиоца.

Кажњавање лица која вријеђају суд

Члан 61.

Суд ће новчаном казном до 5.000 КМ казнити тужиоца, браниоца, пуномоћника, законског заступника и оштећеног који у поднеску или усмено вријеђа суд. Против рјешења о кажњавању допуштена је жалба. О кажњавању тужиоца извјештава се Високи судски и тужилачки савјет, а о кажњавању адвоката обавијестиће се надлежна адвокатска комора.

Обавеза састављања записника

Члан 62.

(1) О свакој радњи предузетој у току кривичног поступка саставиће се записник истовремено кад се радња обавља, а ако то није могуће, онда непосредно послје тога.

(2) Записник пише записничар. Само када се обавља претресање стана или лица или се радња предузима ван службених просторија органа, а записничар се не може обезбиједити, записник може писати лице које предузима радњу.

(3) Када записник пише записничар, записник се саставља тако што лице које предузима радњу говори гласно записничару шта ће унијети у записник.

(4) Лицу које се испитује допустиће се да само одговара, што се уноси у записник. У случају злоупотребе, ово право му се може ускратити.

Садржај записника

Члан 63.

(1) Записник садржи: назив државног органа пред којим се обавља радња, мјесто гдје се обавља радња, дан и час кад је радња почела и завршена, имена и презимена присутних лица, у којем својству присуствују, као и назначење кривичног предмета по којем се предузима радња.

(2) Записник треба да садржава битне податке о току и садржају предузете радње. У записник се дословно уносе постављена питања и дати одговори. Ако су приликом предузимања радње одузети предмети или списи, то ће се назначити у записнику, а одузете ствари ће се прикључити записнику или ће се навести гдје се налазе на чувању.

(3) Приликом предузимања радњи као што су увиђај, претресање стана или лица или препознавање лица или предмета, у записник ће се унијети и подаци који су важни с обзиром на природу такве радње или за утврђивање истовјетности појединих предмета (опис, мјере и величина предмета или трагова, стављање ознаке на предметима и друго), а ако су направљене скице, цртежи, планови, фотографије, филмски снимци и слично, то ће се навести у записнику и прикључити записнику.

Вођење записника

Члан 64.

(1) Записник се мора водити уредно, у њему се не смије ништа избрисати, додати или мијењати. Прецртана мјеста морају остати читка.

(2) Сва преиначења, исправке и додаци уносе се на крају записника и морају их овјерити лица која потписују записник.

Читање и потписивање записника

Члан 65.

(1) Лица која се испитују, као и осумњичени, односно оптужени, бранилац и оштећени, имају право да прочитају записник или да захтијевају да им се прочита. На то је дужно да их упозори лице које предузима радњу, а у записнику ће се назначити да ли је упозорење учињено и да ли је записник прочитан. Записник ће се увијек прочитати и ако није било записничара и то ће се назначити у записнику.

(2) Записник потписује испитано, односно саслушано лице. Ако се записник састоји од више листова, испитано, односно саслушано лице потписује сваки лист.

(3) На крају записника потписаће се тумач, ако га је било, свједоци чије је присуство обавезно при предузимању истражних радњи, а при претресању и лице које се претреса или чији се стан претреса. Ако записник не пише записничар, записник потписују лица која присуствују радњи. Ако таквих лица нема или нису у стању да схвате садржај записника, записник потписују два свједока, осим уколико није могуће обезбиједити њихово присуство.

(4) Неписмено лице умјесто потписа ставља отисак кажипрста десне руке, а записничар ће испод отиска уписати његово име и презиме. Ако се услед немогућности да се стави отисак десног кажипрста ставља отисак неког другог прста или отисак прста лијеве руке, у записнику ће се назначити од којег је прста и с које руке узет отисак.

(5) Ако испитано лице нема обје руке, прочитаће записник, а ако је неписмено – записник ће му се прочитати и то ће се забиљежити у записнику.

(6) Ако испитано лице одбије да потпише записник или да стави отисак прста, то ће се забиљежити у записнику и навешће се разлог одбијања.

(7) Ако се радња није могла обавити без прекида, у записнику ће се назначити дан и час када је настао прекид, као и дан и час када се радња наставља.

(8) Ако је било приговора у погледу садржаја записника, навешће се у записнику и ти приговори.

(9) Записник на крају потписује лице које је предузело радњу и записничар.

Снимање аудио или аудио-визуелно, аудио-визуелним средствима

Члан 66.

(1) Све предузете радње у току кривичног поступка, по правилу, снимају се уређајем за аудио или аудио-визуелно снимање. Тужилац или овлашћено службено лице ће о томе

претходно обавијестити лице које се испитује, односно саслушава и поучити га да има право да затражи репродуковање снимка како би провјерило своју изјаву.

(2) Снимак мора садржавати податке из члана 63. став 1. овог закона, податке потребне за идентификовање лица чија се изјава снима и податак у којем својству то лице даје изјаву. Када се снимају изјаве више лица, мора се обезбиједити да се из снимке може јасно разазнати ко је дао изјаву.

(3) На захтјев саслушаног лица, снимак ће се одмах репродуковати, а исправке или објашњења тог лица ће се снимити.

(4) У записник о истражној радњи унијеће се да је извршено снимање, ко је снимање извршио, да је лице које се саслушава претходно обавијештено о снимању, да је снимак репродукован и гдје се снимак чува ако није приложен списима предмета.

(5) Тужилац може одредити да се снимак у цијелости или дјелимично препише. Тужилац ће препис прегледати, овјерити и прикључити записнику о предузимању истражне радње.

(6) Снимак се чува до времена до када се чува и кривични спис.

(7) Тужилац може допустити да лица која имају оправдан интерес помоћу уређаја за аудио или аудио-визуелно снимају извођење истражне радње.

(8) Снимци из ст. 1. до 7. овог члана не могу се јавно приказивати, без писаног одобрења странака и учесника снимљене радње.

Сходна примјена других одредаба овог закона

Члан 67.

За записник о главном претресу примјењују се и одредбе чл. 268. и 269. овог закона.

Записник о вијећању и

гласању

Члан 68.

(1) О вијећању и гласању саставиће се посебан записник.

(2) Записник о вијећању и гласању судског вијећа садржи ток гласања и одлуку која је донесена.

(3) Записник потписују сви чланови вијећа и записничар. Одвојена мишљења прикључиће се записнику о вијећању и гласању, ако нису унесена у записник.

(4) Записник о вијећању и гласању затвориће се у посебан омот. Овај записник може разгледати само вијеће вишег суда када рјешава о правном лијеку и у том случају дужно је да записник поново затвори у посебан омот и да на омоту назначи да је разгледало записник.

VII РОКОВИ

Рокови предаје поднесака

Члан 69.

(1) Рокови предвиђени овим законом не могу се продужавати, осим када то овај закон изричито допушта. Ако је у питању рок који је овим законом одређен ради заштите права одбране и других процесних права осумњиченог, односно оптуженог, тај рок се може скратити ако то захтијева осумњичени, односно оптужени писано или усмено на записник пред судом.

- (2) Када је изјава везана за рок сматра се да је дата у року ако је прије него што рок истекне предата оном ко је овлашћен да је прими.
- (3) Када је изјава упућена посредством поште препорученом пошиљком или телеграфом или другим телекомуникационим путем, дан слања или предаје пошти сматра се као дан предаје онеме коме је упућена.
- (4) Осумњичени, односно оптужени који се налази у притвору може изјаву која је везана за рок дати и на записник код суда или је предати управи затвора, а лице које се налази на издржавању казне или се налази у некој установи ради примјене мјере безбједности или васпитне мјере може такву изјаву предати управи установе у којој је смјештено. Дан кад је састављен такав записник, односно када је изјава предата управи установе сматра се као дан предаје органу који је надлежан да је прими.
- (5) Ако је поднесак који је везан за рок због незнања или очигледне омашке подносица предат или упућен ненадлежном суду прије истека рока, па суду стигне послије истека рока, узеће се да је на вријеме поднесен.

Рачунање рокова **Члан 70.**

- (1) Рокови се рачунају на часове, дане, мјесеце и године.
- (2) Час или дан када је достављање или саопштење извршено, односно у који пада догађај од када треба рачунати трајање рока, не урачунава се у рок већ се за почетак рока узима први наредни час, односно дан. У један дан рачунају се 24 часа, а мјесец се рачуна по календарском времену.
- (3) Рокови одређени по мјесецима, односно годинама завршавају се истеком оног дана посљедњег мјесеца, односно године који по свом броју одговара дану када је рок почео. Ако нема тога дана у посљедњем мјесецу, рок се завршава посљедњег дана тог мјесеца.
- (4) Ако посљедњи дан рока пада на државни празник или у суботу или у недјељу или у неки други дан када државни орган не ради, рок истиче истеком првог наредног радног дана.

Услови за враћање у пређашње стање **Члан 71.**

- (1) Оптуженом који из оправданих разлога пропусти рок за изјаву жалбе на пресуду или на рјешење о примјени мјере безбједности или васпитне мјере или о одузимању имовинске користи, суд ће допустити враћање у пређашње стање ради изјаве жалбе ако у року од осам дана послије престанка узрока због којег је пропустио рок поднесе молбу за враћање у пређашње стање и ако истовремено са молбом преда и жалбу.
- (2) Послије истека три мјесеца од дана пропуштања не може се тражити враћање у пређашње стање.

Одлучивање о враћању у пређашње стање **Члан 72.**

- (1) О враћању у пређашње стање одлучује судија, односно предсједник вијећа који је донио пресуду или рјешење које се побија жалбом.
- (2) Против рјешења којим се допушта враћање у пређашње стање није допуштена жалба.

Посљедице подношења молбе за враћање у пређашње стање **Члан 73.**

Молба за враћање у пређашње стање не задржава, по правилу, извршење пресуде, односно рјешења о примјени мјере безбједности или васпитне мјере или о одузимању имовинске користи, али суд може одлучити да се са извршењем застане до доношења одлуке по молби.

VIII ДОНОШЕЊЕ И САОПШТАВАЊЕ ОДЛУКА

Врсте одлука

Члан 74.

- (1) У кривичном поступку одлуке се доносе у облику пресуде, рјешења и наредбе.
- (2) Пресуду доноси само суд, а рјешење и наредбу доносе и други органи који учествују у кривичном поступку.

Одлучивање у сједници о вијећању и гласању

Члан 75.

- (1) Одлуке вијећа доносе се послије усменог вијећања и гласања. Одлука је донесена кад је за њу гласала већина чланова вијећа.
- (2) Предсједник вијећа руководи вијећањем и гласањем и гласа посљедњи. Он је дужан да се брине да се сва питања свестрано и потпуно размотре.
- (3) Ако се у погледу појединих питања о којима се гласа гласови подијеле на више различитих мишљења, тако да ниједно од њих нема већину, раздвојиће се питања и гласање ће се понављати док се не постигне већина. Ако се на тај начин не постигне већина, одлука ће се донијети тако што ће се гласови који су најнеповољнији за оптуженог прибројити гласовима који су од ових мање неповољни, све док се не постигне потребна већина.
- (4) Чланови вијећа не могу одбити да гласају о питањима која постави предсједник вијећа, али члан вијећа који је гласао да се оптужени ослободи или да се пресуда укине и остао у мањини, није дужан да гласа о санкцији. Ако не гласа, узеће се као да је пристао на глас који је за оптуженог најповољнији.

Начин гласања

Члан 76.

- (1) При одлучивању прво се гласа да ли је суд надлежан, као и о другим претходним питањима. Када се донесе одлука о претходним питањима, прелази се на одлучивање о главној ствари.
- (2) При одлучивању о главној ствари прво ће се гласати да ли је оптужени учинио кривично дјело и да ли је кривично одговоран, а затим ће се гласати о казни, другим кривичним санкцијама, трошковима кривичног поступка, имовинскоправним захтјевима и осталим питањима о којима треба донијети одлуку.
- (3) Ако је исто лице оптужено за више кривичних дјела, гласаће се о кривичној одговорности и казни за свако од тих дјела, а затим о јединственој казни за сва дјела.

Тајно засједање

Члан 77.

- (1) Вијећање и гласање врши се у тајном засједању.
- (2) У просторији у којој се врши вијећање и гласање могу бити присутни само чланови вијећа и записничар.

Саопштавање одлука

Члан 78.

- (1) Ако овим законом није другачије одређено, одлуке се саопштавају лицима усменим објављивањем, ако су присутни, а достављањем овјереног преписа одлуке, ако су одсутни.
- (2) Ако је одлука усмено саопштена, то ће се назначити у записнику и у спису, а лице којем је саопштење учињено – потврдиће то својим потписом. Ако лице изјави да се неће жалити, овјерени препис усмено саопштене одлуке неће му се доставити, ако овим законом није другачије одређено.
- (3) Преписи одлука против којих је допуштена жалба достављају се са упутством о праву на жалбу.

IX ДОСТАВЉАЊЕ ПИСМЕНА И РАЗМАТРАЊЕ СПИСА

Начин достављања

Члан 79.

- (1) Писмена се достављају, по правилу, посредством поште. Достављање се може вршити и посредством службеног лица органа који је одлуку донио или непосредно код тог органа.
- (2) Позив за главни претрес или друге позиве суд може и усмено саопштити лицу које се налази пред судом, уз поуку о посљедицама недоласка. Позивање извршено на овај начин забиљежиће се у записнику који ће позвано лице потписати, осим ако је то позивање забиљежено у записнику о главном претресу. Сматра се да је тиме извршено пуноважно достављање.

Лично достављање

Члан 80.

Писмено за које је у овом закону одређено да се мора лично доставити предаје се непосредно лицу коме је упућено. Ако се лице коме се писмено мора лично доставити не затекне на мјесту гдје се достављање треба извршити, достављач ће се обавијестити када и на ком мјесту може то лице да затекне и оставиће код једног од лица наведених у члану 81. овог закона писмено обавјештење да ради примања писмена буде у одређени дан и час у свом стану или на свом радном мјесту. Ако и после овог, достављач не затекне лице коме се достављање треба извршити, поступиће по одредби члана 81. став 1. овог закона. Тиме се сматра да је достављање извршено.

Посредно достављање

Члан 81.

- (1) Писмена за која у овом закону није одређено да се морају лично доставити, достављају се такође лично, али таква писмена у случају да се прималац не затекне у стану или на радном мјесту могу се предати некоме од његових одраслих чланова домаћинства, који је

дужан да прими писмено. Ако се они не затекну у стану, писмено ће се предати неком од комшија, ако они на то пристану. Ако се достављање врши на радном мјесту лицу којем се писмено треба доставити, а то лице се тамо не затекне, писмено се може уручити лицу овлашћеном за пријем поште које је дужно да прими писмено или лицу које је запослено на истом мјесту, ако оно пристане да прими писмено.

(2) Ако се утврди да је лице коме се писмено треба доставити одсутно и да му лице из става 1. овог члана због тога не може писмено на вријеме предати, писмено ће се вратити уз назначење гдје се одсутни налази.

Садржај личног достављања

Члан 82.

(1) Осумњиченом, односно оптуженом ће се лично доставити позив за прво испитивање у претходном поступку, позив за главни претрес и позив за претрес за изрицање кривичноправне санкције.

(2) Оптуженом који нема браниоца, лично ће се доставити оптужница, пресуда и друге одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу, као и жалба противне странке која се доставља ради одговора. По захтјеву оптуженог, пресуда и друге одлуке доставиће се лицу које он одреди.

(3) Ако оптуженом који нема браниоца треба доставити пресуду којом му је изречена казна затвора, а достављање се не може извршити на његову досадашњу адресу, суд ће оптуженом поставити браниоца по службеној дужности, који ће вршити ову дужност док се не сазна нова адреса оптуженог. Постављеном браниоцу ће се одредити потребан рок за упознавање са списом, а послје тога ће се пресуда доставити постављеном браниоцу и поступак наставити. Ако је у питању нека друга одлука од чијег достављања тече рок за жалбу или жалба противне странке која се доставља ради одговора, та ће се одлука, односно жалба истаћи на огласној табли суда. Након истека рока од осам дана од дана истицања сматра се да је извршено пуноважно достављање.

(4) Ако оптужени има браниоца, оптужница и све одлуке од чијег достављања тече рок за жалбу, као и жалба противне странке која се доставља ради одговора, доставиће се браниоцу и оптуженом по одредбама члана 81. овог закона. У том случају, рок за изјаву правног лијека, односно одговора на жалбу тече од дана достављања писмена оптуженом или браниоцу. Ако се оптуженом не може доставити одлука, односно жалба зато што није пријавио промјену адресе, та ће се одлука, односно жалба истаћи на огласну таблу суда. По истеку рока од осам дана од дана истицања сматра се да је извршено пуноважно достављање.

(5) Ако се писмено треба доставити браниоцу оптуженог, а он има више бранилаца, довољно је да се писмено достави једном од њих.

Доставница

Члан 83.

(1) Потврду о извршеном достављању (доставницу) потписују прималац и достављач. Прималац ће на доставници сам назначити дан пријема писмена.

(2) Ако је прималац неписмен или није у стању да се потпише, достављач ће га потписати, назначити дан пријема и ставити напомену зашто је потписао примаоца.

(3) Ако прималац одбије да потпише доставницу, достављач ће то забиљежити на доставници и назначити дан предаје и тиме је достављање извршено.

Одбијање пријема писмена
Члан 84.

Када прималац или одрасли члан његовог домаћинства одбије да прими писмено, достављач ће забиљежити на доставници дан, час и разлог одбијања пријема, а писмено ће оставити у стану примаоца или у просторији гдје је он запослен. Тиме је достављање извршено.

Посебни случајеви
достављања
Члан 85.

- (1) Лицима лишеним слободе достављање се обавља у суду или посредством управе установе у којој су смјештена.
- (2) Лицима која уживају право имунитета у Републици Српској, ако међународни уговори нешто друго не одређују, достављање се обавља преко министарства надлежног за иностране послове Босне и Херцеговине.
- (3) Достављање држављанима Босне и Херцеговине, ако се не примјењује поступак предвиђен у чл. 402. и 403. овог закона, обавља се посредством дипломатског или конзуларног представништва Босне и Херцеговине у страној држави, под условом да се страна држава не противи таквом начину достављања и да лице коме се достављање обавља добровољно пристаје да прими писмено. Овлашћени службеник дипломатског или конзуларног представништва потписује доставницу као достављач ако је писмено уручено у представништву, а ако је писмено достављено поштом – потврђује то на доставници.

Достављање тужиоцу
Члан 86.

- (1) Тужиоцу се одлуке и друга писмена или обавјештења достављају предајом писарници тужилаштва.
- (2) Кад се обавља достављање одлука код којих од дана достављања тече рок, као дан достављања сматра се дан предаје писмена писарници тужилаштва.

Сходна примјена одредаба другог закона
Члан 87.

У случајевима који нису предвиђени овим законом, достављање се врши по одредбама које важе за парнични поступак.

Обавјештавање телеграмом или телефоном
Члан 88.

- (1) Лица која учествују у поступку, осим оптуженог, могу се о позиву за главни претрес или другом позиву, као и о одлуци о одгађању главног претреса или других заказаних радњи, обавијестити телеграмом или телефоном, ако се према околностима може претпоставити да ће обавијест обављену на тај начин примити лице коме је упућена.

(2) О опозивању или обавјештавању о одлукама које је извршено на начин предвиђен у ставу 1. овог члана, саставиће се на спису службена забиљешка.

(3) Према лицу које је у складу са ставом 1. овог члана обавијештено, односно коме је одлука упућена, могу наступити штетне посљедице предвиђене за пропуштање само ако се утврди да је оно благовремено примило позив, односно одлуку и да је било поучено о посљедицама пропуштања.

X ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА

Правоснажност и извршност пресуде

Члан 89.

(1) Пресуда постаје правоснажна када се више не може побијати жалбом или када жалба није допуштена.

(2) Правоснажна пресуда извршава се када је извршено њено достављање и када за извршење не постоје законске сметње. Ако није изјављена жалба или су се странке одрекле или одустале од жалбе, пресуда је извршна истekom рока за жалбу, односно од дана одрицања или одустанка од изјављене жалбе.

(3) За извршење правоснажних пресуда надлежан је суд.

(4) Ако је војни старјешина осуђен на казну, суд ће овјерени препис правоснажне пресуде доставити органу надлежном за послове одбране у којем се осуђени води у евиденцији.

Немогућност наплате новчане казне

Члан 90.

Ако се новчана казна не плати у утврђеном року, суд ће поступити на начин одређен у Кривичном закону.

Извршење одлуке о трошковима поступка и о одузимању предмета

Члан 91.

(1) Извршење пресуде у погледу трошкова кривичног поступка, одузимања имовинске користи и имовинскоправних захтјева врши суд по одредбама које важе за извршни поступак.

(2) Принудна наплата трошкова кривичног поступка у корист буџета Републике Српске врши се по службеној дужности. Трошкови принудне наплате претходно се исплаћују из средстава суда.

(3) Ако је у пресуди изречена мјера безбједности одузимања предмета, суд ће одлучити хоће ли се такви предмети продати по одредбама које важе за извршни поступак или ће се предати криминалистичком музеју или другој установи или ће се уништити. Новац добијен продајом предмета уноси се у буџет Републике Српске.

(4) Одредба става 3. овог члана сходно се примјењује и када се донесе одлука о одузимању предмета на основу члана 385. овог закона.

(5) Правоснажна одлука о одузимању предмета може се ван случаја понављања кривичног поступка измијенити у парничном поступку ако се појави спор о својини одузетих предмета.

Извршност других одлука

Члан 92.

(1) Ако овим законом није другачије одређено, рјешења се извршавају када постану правоснажна. Наредбе се извршавају одмах, ако орган који је наредбу издао не нареди другачије.

(2) Правоснажност рјешења наступа када се оно не може побијати жалбом или када жалба није допуштена.

(3) Рјешења и наредбе, ако није другачије одређено, извршавају органи који су те одлуке донијели. Ако је суд рјешењем одлучио о трошковима кривичног поступка, наплата тих трошкова врши се по одредбама члана 91. ст. 1. и 2. овог закона.

Сумња у допуштеност извршења

Члан 93.

(1) Ако се појави сумња у допуштеност извршења судске одлуке или о рачунању казне или ако у правоснажној пресуди није одлучено о урачунавању притвора или раније издржане казне или урачунавање није правилно обављено, о томе ће одлучити посебним рјешењем судија, односно предсједник вијећа који је судио у првом степену. Жалба не задржава извршење рјешења, осим ако суд није другачије одредио.

(2) Ако се појави сумња у тумачењу судске одлуке, о томе одлучује судија, односно вијеће које је донијело правоснажну одлуку.

Правоснажност одлуке о имовинскоправном захтјеву

Члан 94.

Када је одлука којом је одлучено о имовинскоправном захтјеву постала правоснажна, оштећеном ће се на његов захтјев издати овјерени препис правоснажне одлуке, са назначењем да је одлука извршна.

Пропис о кривичној евиденцији

Члан 95.

Пропис о начину вођења кривичне евиденције доноси министар правде (у даљем тексту: министар).

XI ТРОШКОВИ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Врсте трошкова

Члан 96.

(1) Трошкови кривичног поступка су издаци учињени поводом кривичног поступка од његовог покретања до његовог завршетка.

(2) Трошкови кривичног поступка обухватају:

а) трошкове за свједоке, вјештаке, тумаче и стручна лица и трошкове увиђаја,

б) подвозне трошкове осумњиченог, односно оптуженог,

в) издатке за довођење осумњиченог, односно оптуженог или лица лишеног слободe,

г) подвозне и путне трошкове службених лица,

д) трошкове лијечења осумњиченог, односно оптуженог док се налази у притвору, као и

трошкове порођаја, осим трошкова који се наплаћују из фонда за здравствено осигурање,
ђ) трошкове техничког прегледа возила, анализе крви и превоза леша до мјеста обдукције,

е) паушални износ,

ж) награду и нужне издатке браниоца и

з) нужне издатке оштећеног и његовог законског заступника.

(3) Паушални износ утврђује се у оквиру износа одређених одговарајућим прописом, с обзиром на трајање и сложеност поступка и имовинско стање лица обавезног да плати овај износ.

(4) Трошкови из става 2. т. а) до ђ) овог члана и нужни издаци постављеног браниоца исплаћују се унапријед из средстава тужилаштва, односно суда, а наплаћују се касније од лица која су дужна да их надокнаде по одредбама овог закона. Орган који води преткривични или кривични поступак дужан је да све трошкове који су унапријед исплаћени унесе у попис који се прилаже спису.

(5) Трошкови превођења на језик странке, свједока или других лица која учествују у кривичном поступку, а који настају примјеном одредаба овог закона неће се наплаћивати од лица која су по одредбама овог закона дужна да надокнаде трошкове кривичног поступка.

Одлука о трошковима Члан 97.

(1) У пресуди и рјешењу којим се обуставља кривични поступак одлучиће се ко ће сносити трошкове поступка и колико они износе.

(2) Ако недостају подаци о висини трошкова, суд ће донијети посебно рјешење о висини трошкова, када се ти подаци прибаве. Захтјев са подацима о висини трошкова може се поднијети најкасније у року од шест мјесеци од дана достављања правоснажне пресуде или рјешења о обустави кривичног поступка лицу које има право да постави такав захтјев.

(3) Када је одлука о трошковима садржана у посебном рјешењу, о жалби против тог рјешења одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона.

Остали трошкови Члан 98.

(1) Осумњичени, односно оптужени, бранилац, законски заступник, свједок, вјештак, преводилац и стручно лице, без обзира на исход кривичног поступка, сnose трошкове свог довођења, одгађања истражне радње или главног претреса и остале трошкове поступка које су проузроковали својом кривицом.

(2) О трошковима из става 1. овог члана доноси се посебно рјешење, осим ако се о трошковима које сноси оптужени рјешава у одлуци о главној ствари.

Трошкови поступка за оптуженог када се оптужени прогласи кривим Члан 99.

(1) Када суд оптуженог прогласи кривим, изрећи ће у пресуди да је дужан да надокнади трошкове кривичног поступка.

(2) Лице које је оптужено за више кривичних дјела неће се осудити на накнаду трошкова

у погледу дјела за која је ослобођено оптужбе, уколико се ти трошкови могу издвојити из укупних трошкова.

(3) У пресуди којом је више оптужених проглашено кривим, суд ће одредити колики ће дио трошкова сносити сваки од њих, а ако то није могуће, осудиће све оптужене да солидарно сnose трошкове. Плаћање паушалног износа одредиће се за сваког оптуженог посебно.

(4) У одлуци којом рјешава о трошковима, суд може ослободити оптуженог дужности да надокнади у цијелости или дјелимично трошкове кривичног поступка из члана 96. став 2. т. а) до ж) овог закона, ако би њиховим плаћањем било доведено у питање издржавање оптуженог или лица која је дужан да издржава. Ако се ове околности утврде након доношења одлуке о трошковима, судија може донијети посебно рјешење којим ослобађа оптуженог дужности накнаде трошкова кривичног поступка.

**Трошкови поступка у случају обуставе поступка,
ослобађајуће или одбијајуће пресуде
Члан 100.**

(1) Када се обустави кривични поступак или када се донесе пресуда којом се оптужени ослобађа оптужбе или којом се оптужба одбија, изрећи ће се у рјешењу, односно пресуди да трошкови кривичног поступка из члана 96. став 2. т. а) до ђ) овог закона, као и нужни издаци оптуженог и нужни издаци и награда браниоца падају на терет буџетских средстава, осим у случајевима одређеним у ставу 2. овог члана.

(2) Лице које је свјесно поднијело лажну пријаву, сносиће трошкове кривичног поступка.

(3) Када суд одбије оптужбу због ненадлежности, одлуку о трошковима донијеће надлежни суд.

(4) Ако захтјев за накнаду нужних издатака и награде из става 1. овог члана не буде усвојен или суд о њему не донесе одлуку у року од три мјесеца од дана подношења захтјева, оптужени и бранилац имају право да потраживања остварују у парничном поступку против Републике Српске.

**Награда и нужни издаци браниоца
Члан 101.**

Награду и нужне издатке браниоца дужно је платити заступано лице, без обзира на то ко је по одлуци суда дужан да сноси трошкове кривичног поступка, осим ако по одредбама овог закона награда и нужни издаци браниоца падају на терет средстава суда, односно тужилаштва. Ако је осумњиченом, односно оптуженом био постављен бранилац, а плаћањем награде и нужних издатака би било доведено у питање његово издржавање или издржавање лица која је обавезан да издржава, награда и нужни издаци браниоца исплатиће се из средстава суда, односно тужилаштва.

**Посебан пропис о накнади трошкова
Члан 102.**

(1) О дужности плаћања трошкова у поступку по правним лијековима одлучује се у складу са одредбама чл. 96. до 101. овог закона.

(2) Детаљнији пропис о накнади трошкова кривичног поступка и висини паушалног износа доноси Влада Републике Српске.

ХП ИМОВИНСКОПРАВНИ ЗАХТЈЕВИ

Предмет имовинскоправног захтјева

Члан 103.

- (1) Имовинскоправни захтјев који је настао усљед извршења кривичног дјела расправиће се на приједлог овлашћених лица у кривичном поступку ако се тиме не би знатно одуговлачио овај поступак.
- (2) Имовинскоправни захтјев може се односити на накнаду штете, поврат ствари или поништавање одређеног правног посла.

Подношење приједлога за остваривање имовинскоправног захтјева

Члан 104.

- (1) Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку може поднијети лице које је овлашћено да такав захтјев остварује у парничном поступку.
- (2) Ако је усљед кривичног дјела оштећена имовина Републике Српске, орган овлашћен законом да се брине о заштити те имовине може у кривичном поступку учествовати у складу са овлашћењима која има на основу тог закона.

Поступак за остваривање имовинскоправног захтјева

Члан 105.

- (1) Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку подноси се тужиоцу, односно суду.
- (2) Приједлог се може поднијети најкасније до завршетка главног претреса, односно претреса за изрицање санкције пред судом.
- (3) Лице овлашћено за подношење приједлога дужно је да одређено означи свој захтјев и да поднесе доказе.
- (4) Ако овлашћено лице није поднијело приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку до потврђивања оптужнице, биће обавијештено да тај приједлог може поднијети до завршетка претреса, односно претреса за изрицање санкције.
- (5) Ако су усљед кривичног дјела оштећена средства Републике Српске, а приједлог није стављен, суд ће о томе обавијестити орган из члана 104. став 2. овог закона.
- (6) Ако овлашћено лице не постави имовинскоправни захтјев до завршетка главног претреса или ако предложи упућивање на парнични поступак, а подаци кривичног поступка пружају поуздан основ за потпуно или дјелимично рјешење имовинскоправног захтјева, суд ће у осуђујућој пресуди одлучити да се оптуженом изрекне мјера одузимања имовинске користи.

Одустајање од приједлога

Члан 106.

- (1) Оштећено лице може до завршетка претреса, односно претреса за изрицање санкције одустати од приједлога за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку и остваривати га у парничном поступку. У случају одустајања од приједлога, такав приједлог се не може поново поднијети, осим ако овим законом није другачије одређено.
- (2) Ако је имовинскоправни захтјев последице стављеног приједлога, а прије завршетка претреса за одређивање санкције прешао на друго лице по правилима имовинског права, позваће се то лице да се изјасни да ли остаје код приједлога. Ако се уредно позвани не

одазове, сматра се да је одустао од приједлога.

Обавезе тужиоца и суда у вези са утврђивањем чињеница

Члан 107.

- (1) Тужилац је дужан да прикупи доказе о имовинскоправном захтјеву у вези са кривичним дјелом.
- (2) Тужилац, односно суд ће испитати осумњиченог, односно оптуженог о чињеницама у вези са приједлогом овлашћеног лица.

Одлучивање о имовинскоправном захтјеву

Члан 108.

- (1) О имовинскоправном захтјеву одлучује суд.
- (2) Суд може предложити оштећеном и оптуженом, односно браниоцу спровођење поступка медијације посредством медијатора у складу са законом, ако оцијени да је имовинскоправни захтјев такав да је сврсисходно да га упуту на медијацију. Приједлог за упућивање на медијацију могу дати и оштећени и оптужени, односно бранилац и то до завршетка главног претреса.
- (3) У пресуди којом оптуженог проглашава кривим, суд може оштећеном досудити имовинскоправни захтјев у цијелости или му може досудити имовинскоправни захтјев дјелимично, а за остатак га упутити на парнични поступак. Ако подаци кривичног поступка не пружају поуздан основ ни за потпуну ни за дјелимичну пресуду, суд ће оштећеног упутити да имовинскоправни захтјев у цијелости може да остварује у парничном поступку.
- (4) Кад суд донесе пресуду којом се оптужени ослобађа оптужбе или којом се оптужба одбија или када рјешењем обустави кривични поступак, упутиће оштећеног да имовинскоправни захтјев може остваривати у парничном поступку.

Одлука о предаји ствари оштећеном

Члан 109.

Ако се имовинскоправни захтјев односи на поврат ствари, а суд установи да ствар припада оштећеном и да се налази код оптуженог или код неког од учесника на главном претресу или код лица коме су је они дали на чување, одредиће у пресуди да се ствар преда оштећеном.

Одлучивање о поништавању одређеног правног посла

Члан 110.

Ако се имовинскоправни захтјев односи на поништавање одређеног правног посла, а суд утврди да је захтјев основан, изрећи ће у пресуди потпуно или дјелимично поништавање тог правног посла, са посљедицама које отуда проистичу, не дирајући у права трећих лица.

Измјена одлуке о имовинскоправном захтјеву

Члан 111.

(1) Суд може измијенити правоснажну пресуду која садржи одлуку о имовинскоправном захтјеву само поводом понављања кривичног поступка.

(2) Ван овог случаја осуђени, односно његови наслједници могу само у парничном поступку захтијевати да се правоснажна пресуда којом је одлучено о имовинскоправном захтјеву измијени и то ако постоје услови за понављање по одредбама које важе за парнични поступак.

Привремене мјере обезбјеђења

Члан 112.

(1) Привремене мјере обезбјеђења имовинскоправног захтјева насталог усљед извршења кривичног дјела могу се одредити у кривичном поступку по одредбама које важе за извршни поступак.

(2) Рјешење из става 1. овог члана доноси суд. Допуштена је жалба против овог рјешења о којој одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона. Жалба не задржава извршење рјешења.

Враћање ствари у току поступка

Члан 113.

(1) Ако је ријеч о стварима које несумњиво припадају оштећеном, а не служе као доказ у кривичном поступку, те ће се ствари предати оштећеном и прије завршетка поступка.

(2) Ако се више оштећених споре о својини на ствари, упутиће се на парнични поступак, а суд ће у кривичном поступку одредити само чување ствари као привремену мјеру обезбјеђења.

(3) Ствари које служе као доказ одузеће се привремено и након завршетка поступка вратити власнику. Ако је оваква ствар неопходно потребна власнику, она му се може вратити и прије завршетка поступка, уз обавезу да је на захтјев донесе.

Мјере обезбјеђења према трећим лицима

Члан 114.

(1) Ако оштећени има захтјев према трећем лицу због тога што се код њега налазе ствари прибављене кривичним дјелом или због тога што је оно усљед кривичног дјела остварило имовинску корист, суд може у кривичном поступку, на приједлог овлашћених лица из члана 104. овог закона и по одредбама које важе за извршни поступак, одредити привремене мјере обезбјеђења и према трећем лицу. Одредбе члана 112. став 2. овог закона важе и у овом случају.

(2) У пресуди којом се оптужени проглашава кривим суд ће или укинути мјере из става 1. овог члана, ако већ раније нису укинуте или ће оштећеног упутити на парнични поступак, с тим што ће се ове мјере укинути ако парнични поступак не буде покренут у року који одреди суд.

XIII РАДЊЕ ДОКАЗИВАЊА

1. Претресање стана, просторија и лица

Претресање стана, осталих просторија и покретних ствари
Члан 115.

- (1) Претресање стана и осталих просторија осумњиченог, односно оптуженог и других лица, као и њихових покретних ствари ван стана може се предузети само онда ако има довољно основа за сумњу да се код њих налазе учинилац, саучесник, трагови кривичног дјела или предмети важни за поступак.
- (2) Претресање покретних ствари у смислу одредбе става 1. овог члана обухвата и претресање компјутерских система, уређаја за похрањивање компјутерских и електронских података, као и мобилних телефонских апарата. Лица која се користе овим уређајима дужна су да омогуће приступ, предају медиј на коме су похрањени подаци, те пруже потребна обавјештења за употребу тих уређаја. Лице које одбије њихову предају може се казнити према одредби члана 129. став 5. овог закона.
- (3) Претресање компјутера и сличних уређаја из става 2. овог члана ће се обавити уз помоћ стручног лица.

Претресање лица
Члан 116.

- (1) Претресање лица може се предузети када је вјероватно да је то лице учинило кривично дјело или да ће се претресањем пронаћи предмети или трагови важни за кривични поступак.
- (2) Претресање лица обавља лице истог пола.

Наредба за претресање
Члан 117.

- (1) Суд може издати наредбу за претресање под условима прописаним овим законом.
- (2) Наредбу за претресање може издати суд на приједлог тужиоца или на приједлог овлашћених службених лица која су добила одобрење од тужиоца.

Форма захтјева за издавање наредбе за претресање
Члан 118.

Захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети у писаној или усменој форми. Ако се захтјев подноси у писаној форми, мора бити састављен, потписан и овјерен на начин како је то одређено у члану 119. став 1. овог закона. Захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети у складу са чланом 120. овог закона.

Садржај захтјева за издавање наредбе за претресање
Члан 119.

- (1) Захтјев за издавање наредбе за претресање мора садржавати:
  - а) назив суда, као и име и функцију подносиоца захтјева,
  - б) чињенице које указују на вјероватност да ће се лица, односно трагови и предмети наведени у члану 114. став 1. овог закона наћи на означеном или описаном мјесту или код одређеног лица и
  - в) захтјев да суд изда наредбу за претресање ради проналажења лица или одузимања предмета.

(2) У захтјеву из става 1. овог члана може се предложити:

- а) да се наредба за претресање изврши у било које вријеме зато што постоји оправдан разлог да претресање неће моћи бити извршено у периоду од 6.00 часова до 21.00 час, да ће се тражени предмети склонити или уништити ако се наредба не изврши одмах, као и да ће лице које се тражи побјећи или починити друго кривично дјело или да може угрозити безбједност овлашћеног службеног лица или другог лица ако се наредба не изврши одмах или у периоду од 21.00 час до 6.00 часова и
- б) да овлашћено службено лице изврши наредбу без претходне предаје наредбе ако постоји основана сумња да се тражени предмети могу лако и брзо уништити ако се одмах не одузму, да предаја наредбе може угрозити безбједност овлашћеног службеног или другог лица као и да ће лице које се тражи учинити друго кривично дјело.

Усмени захтјев за издавање наредбе

Члан 120.

(1) Усмени захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети када постоји опасност од одгађања.

(2) Када је поднесен усмени захтјев за издавање наредбе за претресање, судија за претходни поступак ће даљи ток разговора забиљежити. У случају када се користи звучни или стенографски записник, записник се у року од 24 часа мора дати на препис чија се истовјетност овјерава и чува са оригиналним записником.

(3) Када је поднесен усмени захтјев за издавање наредбе за претресање, судија за претходни поступак ће даљи ток разговора забиљежити. У случају када се користи звучни или стенографски записник, судија за претходни поступак је дужан дати записник на препис, овјерити истовјетност преписа и предати оригинални записник и препис суду у року од 24 часа од издавања наредбе. У случају дословног биљежења разговора, судија за претходни поступак ће потписати копију записника и предати је суду у року од 24 часа од издавања наредбе.

Издавање наредбе за претресање

Члан 121.

(1) Ако судија за претходни поступак установи да је захтјев за издавање наредбе за претресање оправдан, може одобрити захтјев и издати наредбу за претрес.

(2) Када судија за претходни поступак одлучи да изда наредбу за претрес на основу усменог захтјева, подносилац таквог захтјева ће сам саставити наредбу у складу са чланом 122. овог закона и прочитати га у цијелости судији за претходни поступак.

Садржај наредбе за претресање

Члан 122.

Наредба за претресање садржи:

- а) назив суда који издаје наредбу, осим када се наредба за претресање одобрава на основу усменог захтјева и потпис судије за претходни поступак који издаје наредбу,
- б) ако се наредба за претресање одобрава на основу усменог захтјева, то ће се навести уз назначење имена судије за претходни поступак који издаје наредбу и времена и мјеста издавања,
- в) сврху претресања,
- г) име и функцију овлашћеног лица на које се наредба односи,
- д) опис лица које треба пронаћи или опис ствари које су предмет претресања,

- ђ) одређивање или опис мјеста, просторија или лица која се траже, са навођењем адресе, власништва, имена или сличног за сигурно утврђивање идентитета,
- е) упутство да се наредба треба извршити у времену између 6.00 и 21.00 или овлашћење да се наредба може извршити у било које вријеме,
- ж) овлашћење, када то суд изричито одреди, извршиоцу наредбе да може ући у просторије које треба да се претресу без претходне најаве,
- з) упутство да се наредба и одузете ствари донесу у суд без одгађања и
- и) поуку да осумњичени има право да обавијести браниоца и да се претресање може извршити и без присуства браниоца ако то захтијевају изузетне околности.

Вријеме извршења наредбе за претресање

Члан 123.

- (1) Наредба за претресање мора се извршити најкасније 15 дана од издавања наредбе, након чега се, без одгађања, мора вратити суду.
- (2) Наредба за претресање се може извршити било којег дана у седмици. Наредба се може извршити само у периоду од 6.00 часова до 21.00 час, осим ако у наредби није изричито дато овлашћење да се може извршити у било које доба дана или ноћи, у складу са чланом 119. став 2. овог закона.

Поступак извршења наредбе за претресање

Члан 124.

- (1) Прије почетка претресања овлашћено службено лице мора дати обавјештење о својој функцији и разлогу доласка и предати наредбу за претресање лицу код којег ће се извршити претресање. Ако је након тога овлашћеном службеном лицу приступ ускраћен, може употребити силу у складу са законом.
- (2) Приликом извршавања наредбе за претресање којим се одређује претресање стана и других просторија, овлашћено службено лице није дужно да обавијести било кога о својој функцији и разлозима претресања, већ може одмах ући у стан или друге просторије ако су оне празне или ако овлашћено службено лице оправдано сматра да су празне и ако је овлашћено службено лице наредбом изричито овлашћено да уђе без претходне најаве.
- (3) Корисник стана и других просторија позваће се да буде присутан претресању, а ако је он одсутан – позваће се његов заступник или неко од одраслих чланова домаћинства или комшија. Уколико лице код кога се претресање треба извршити није присутно, наредба се оставља у просторији гдје се врши претресање, а претресање извршава и без његовог присуства.
- (4) Претресању стана, осталих просторија или лица присуствују два пунољетна грађанина као свједоци. Претресању лица присуствују свједоци истог пола. Свједоци ће прије почетка претресања бити упозорени да пазе како се претресање врши, као и да имају право да прије потписивања записника о претресању ставе своје приговоре, ако сматрају да садржај записника није тачан.
- (5) Приликом вршења претресања службених просторија позваће се њихов старјешина или руководиоца да присуствује претресању.
- (6) Ако се претресање мора предузети у војном објекту, писана наредба о претресању доставља се војним властима, које ће одредити најмање једно војно лице да присуствује претресању.
- (7) Ако се претресање мора предузети у вјерском објекту, писана наредба о претресању доставља се надлежној вјерској заједници, која ће одредити најмање једно лице да присуствује претресању.

Обавезе и овлашћења овлашћеног службеног лица

Члан 125.

Приликом извршења наредбе за претресање лица, овлашћено службено лице мора дати обавјештење о својој функцији и предати наредбу за претресање лицу на којем ће се претресање извршити. Овлашћено службено лице може употријебити силу у складу са законом.

Записник о претресању

Члан 126.

(1) О сваком претресању стана, просторије или лица саставиће се записник који потписује лице код којег се врши претресање или на којем се врши претресање и лица чије је присуство обавезно. Приликом вршења претресања одузеће се привремено само они предмети и исправе који су у вези са сврхом претресања. У записник ће се унијети и тачно описати предмети и исправе који се одузимају, а то ће се назначити и у потврди о одузимању предмета која ће се одмах издати лицу којем су предмети, односно исправе одузете.

(2) Ако се при претресању стана, просторије, односно лица нађу предмети који нису у вези са кривичним дјелом због којег је издата наредба за претресање, али упућује на друго кривично дјело, они ће се описати у записнику и привремено одузети, а о одузимању ће се одмах издати потврда. О томе ће се обавијестити тужилац. Ти ће се предмети одмах вратити ако тужилац установи да нема основа за покретање кривичног поступка, а не постоји неки други законски основ по којем би се ти предмети могли одузети.

(3) Предмети употријебљени приликом претресања компјутера и сличних уређаја за аутоматску обраду података вратиће се након претресања њиховим корисницима, ако нису потребни за вођење кривичног поступка. Лични подаци прибављени претресањем могу се користити само у сврхе кривичног поступка и избрисаће се, без одгађања, када та сврха престане.

Одузимање предмета на основу наредбе за претресање

Члан 127.

(1) Након привременог одузимања предмета на основу наредбе за претресање, овлашћено службено лице ће написати и потписати потврду у којој ће навести одузете предмете и назив суда који је издао наредбу.

(2) Ако је предмет привремено одузет од одређеног лица, таква потврда мора се уручити том лицу. Ако је предмет привремено одузет из стана или просторије, таква потврда мора се уручити власнику, станару или кориснику.

(3) Након одузимања предмета на основу наредбе за претресање, овлашћено службено лице мора, без одгађања, вратити суду наредбу и предати предмете и списак одузетих предмета.

(4) Након пријема ствари одузетих на основу наредбе за претресање, суд ће задржати предмете под својим надзором до коначне одлуке.

Претресање без наредбе

Члан 128.

(1) Овлашћено службено лице може ући у стан и друге просторије без налога и без свједока, по потреби, извршити претресање ако станар тог стана то жели, ако неко зове у помоћ, ако је потребно ухватити учиниоца кривичног дјела који је затечен на дјелу или ради безбједности људи и имовине, ако се у стану или другој просторији налази лице које се по наредби суда треба притворити или принудно довести или које се ту склонило од гоњења.

(2) Овлашћено службено лице може претрести лице без наредбе за претресање и без присуства свједока:

а) приликом извршења наредбе за довођење,

б) приликом лишења слободе,

в) ако постоји сумња да то лице поседује ватрено или хладно оружје,

г) ако постоји опасност да ће сакрити, уништити или одбацити предмете који треба од њега да се одузму и употребе као доказ у кривичном поступку.

(3) Након извршења претресања, без наредбе за претресање и без свједока, овлашћено службено лице мора одмах поднијети извјештај тужиоцу, који о томе обавјештава судију за претходни поступак.

2. Привремено одузимање предмета и имовине

Наредба за одузимање предмета

Члан 129.

(1) Предмети који се по Кривичном закону треба да одузму или који могу послужити као доказ у кривичном поступку привремено ће се одузети и на основу судске одлуке ће се обезбиједити њихово чување.

(2) Наредбу за одузимање предмета издаје судија на приједлог тужиоца или овлашћеног службеног лица које је добило одобрење од тужиоца.

(3) Наредба за привремено одузимање предмета садржи: назив суда, правни основ за привремено одузимање предмета, назнаку предмета за одузимање, име лица од којег се одузимају предмети, мјесто одузимања предмета и рок за одузимање предмета.

(4) На основу издате наредбе овлашћено службено лице врши одузимање предмета.

(5) Ко држи такве предмете, дужан је да их преда по наредби суда. Лице које одбије да их преда, може се казнити до 50.000 КМ, а у случају даљег одбијања – може се затворити. Затвор траје до предаје предмета или до завршетка кривичног поступка, а најдуже 90 дана. На исти начин поступиће се према службеном или одговорном лицу у државном органу или правном лицу.

(6) Одредбе става 5. овог члана односе се и на податке похрањене у компјутеру или сличним уређајима за аутоматску обраду података. При њиховом прибављању посебно ће се бринути о прописима који се односе на чување тајности одређених података.

(7) О жалби против рјешења којим је изречена новчана казна или је наређен затвор одлучује вијеће из члана 24. став 5. Жалба не задржава извршење рјешења.

(8) При одузимању предмета назначиће се гдје су пронађени и описаће се, а по потреби и на други начин обезбиједиће утврђивање њихове истовјетности. За одузете предмете издаће се потврда.

(9) Мјере из става 5. овог члана не могу се примијенити према осумњиченом, односно оптуженом нити лицима која су ослобођена дужности свједочења.

Привремено одузимање предмета без наредбе

Члан 130.

(1) Предмети из члана 129. став 1. овог закона могу се привремено одузети и без наредбе суда, уколико постоји опасност од одгађања. Уколико се лице које се претреса изричито успротиви одузимању предмета, тужилац ће у року од 72 часа од извршеног претреса поднијети захтјев судији за претходни поступак за накнадно одобрење одузимања предмета.

(2) Уколико судија за претходни поступак одбије захтјев тужиоца, одузети предмети се не могу користити као доказ у кривичном поступку. Привремено одузети предмети ће се одмах вратити лицу од којег су одузети.

Привремено одузимање писама, телеграма и других пошиљки

Члан 131.

(1) Привремено се могу одузети писма, телеграми и друге пошиљке упућене осумњиченом, односно оптуженом или које он одашиље, а које се налазе код предузећа и лица која врше послове поште и телекомуникација.

(2) Пошиљке из става 1. овог члана могу се привремено одузети ако постоје околности због којих се са основом може очекивати да ће ове пошиљке послужити као доказ у поступку.

(3) Наредбу за привремено одузимање пошиљки из става 1. овог члана издаје судија за претходни поступак, на приједлог тужиоца.

(4) Наредбу за привремено одузимање пошиљки може издати и тужилац, ако постоји опасност од одгађања, с тим да о њеном потврђивању одлучује судија за претходни поступак у року од 48 часова од привременог одузимања пошиљки.

(5) Уколико наредба, у смислу става 4. овог члана не буде потврђена, те пошиљке се не могу користити као доказ у кривичном поступку.

(6) Мјере предузете у складу са овим чланом не могу се примјењивати на писма, телеграме и друге пошиљке размијењене између осумњиченог, односно оптуженог и његовог браниоца.

(7) Наредба из става 3. овог члана садржи: податке о осумњиченом, односно оптуженом на којег се наредба односи, начин извршења наредбе и вријеме трајања мјере, као и предузеће које ће извршити наложену мјеру. Предузете мјере могу трајати најдуже три мјесеца, а из важних разлога судија за претходни поступак може продужити трајање ових мјера за још три мјесеца, с тим да ће се предузете мјере укинути чим престану разлози за њихово даље предузимање.

(8) Уколико то интереси поступка допуштају, о предузетим мјерама из става 1. овог члана обавијестиће се осумњичени, односно оптужени против кога су примијењене те мјере.

(9) Издате пошиљке отвара тужилац у присуству два свједока. При отварању ће се pazити да се не повриједи печат, а омоти и адреса ће се сачувати. О отварању ће се саставити записник.

(10) Садржај пошиљке или дијела пошиљке ће се саопштити осумњиченом, односно оптуженом, односно лицу којем је упућена, а дио пошиљке или пошиљка предаће се том лицу, осим ако, изузетно, тужилац сматра да би то имало штетне посљедице за успјешно вођење кривичног поступка. Ако је осумњичени, односно оптужени одсутан, чланови његове породице обавијестиће се о упућеној пошиљци. Ако осумњичени, односно оптужени након тога не затражи предају пошиљке, пошиљка ће се вратити пошиљаоцу.

Попис привремено одузетих предмета и документације

Члан 132.

- (1) Након привременог одузимања предмета и документације, у записник ће се пописати привремено одузети предмети и документација, и издати о томе потврду.
- (2) Ако попис предмета и документације није могућ, предмети и документација ће се ставити у омот и запечатити.
- (3) Предмет који је одузет од физичког, односно правног лица не може се продати, поклонити нити се може с њим на други начин располагати.

Право жалбе
Члан 133.

- (1) Лице од којег се привремено одузима предмет и документација има право жалбе.
- (2) Жалба из става 1. овог члана не одгађа привремено одузимање предмета и документације.
- (3) О жалби из става 1. овог члана одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона.
- (4) Против одлуке суда којом се враћају предмети и документација право жалбе има тужилац.

Чување привремено одузетих предмета и документације
Члан 134.

Привремено одузети предмети и документација депонују се у суду или суд на други начин обезбјеђује њихово чување.

Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације
Члан 135.

- (1) Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације врши тужилац.
- (2) О отварању привремено одузетих предмета и документације тужилац је дужан да обавијестити лице или предузеће од којег су предмети одузети, судију за претходни поступак и браниоца.
- (3) При отварању и прегледу одузетих предмета и документације мора се бринути да њихов садржај не сазнају неовлашћена лица.

Наредба банци или другом правном лицу
Члан 136.

- (1) Ако постоје основи сумње да је неко лице учинило кривично дјело које је повезано са добијањем имовинске користи, суд може на основу приједлога тужиоца наредити да банка или друго правно лице које врши финансијско пословање достави податке о банковним депозитима и другим финансијским трансакцијама и пословима тог лица подацима који се односе на то лице, као и лица за која се основано вјерује да су укључена у финансијске трансакције или послове осумњиченог, ако би такви подаци могли бити доказ у кривичном поступку.
- (2) Судија за претходни поступак може, на приједлог тужиоца, да нареди предузимање и других потребних радњи из члана 234. овог закона, да би се омогућило утврђивање и проналажење незаконито прибављене имовине и прикупљање доказа о томе.
- (3) У хитним случајевима мјере из става 1. овог члана може одредити тужилац на основу наредбе. О предузетим мјерама, тужилац одмах обавјештава судију за претходни поступак који може у року од 72 часа издати наредбу. Тужилац ће добијене податке запечатити док не буде издата судска наредба. У случају да судија за претходни поступак не изда

наредбу, тужилац ће податке вратити без претходног отварања.

(4) Суд може рјешењем наложити правном или физичком лицу да привремено обустави извршење финансијске трансакције за коју постоји сумња да представља кривично дјело или да је намијењена извршењу кривичног дјела, да служи прикривању кривичног дјела или прикривању добити остварене кривичним дјелом.

(5) Рјешењем из става 4. овог члана суд ће одредити да се финансијска средства намијењена за трансакцију из става 4. овог члана и готовински износи новца домаће и стране валуте привремено одузму према члану 129. став 1. овог закона, похране на посебан рачун и чувају до окончања поступка, односно док се не стекну услови за њихово враћање.

(6) Против рјешења из става 4. овог члана жалбу могу поднијети тужилац, власник финансијских средстава или готовинског новца домаће и стране валуте, осумњичени, односно оптужени, као и правна или физичка лица из ст. 4. и 5. овог члана.

Наредба оператеру телекомуникација

Члан 137.

(1) Ако постоје основи сумње да је неко лице починило кривично дјело, суд може на основу приједлога тужиоца или на приједлог овлашћених службених лица која су добила одобрење од тужиоца наредити да оператер телекомуникација или друго правно лице које врши пружање телекомуникационих услуга достави податке о коришћењу телекомуникационих услуга тог лица, ако би такви подаци могли да буду доказ у кривичном поступку или да послуже за прикупљање информација које могу да буду од користи у кривичном поступку.

(2) У хитним случајевима тужилац може да нареди радње из става 1. овог члана и добијени подаци ће се запечатити док не буде издата судска наредба. О предузетим мјерама тужилац одмах обавјештава судију за претходни поступак који може у року од 72 часа издати наредбу. У случају да судија за претходни поступак не изда наредбу, тужилац ће податке вратити без претходног отварања.

(3) Радње из става 1. овог члана могу се одредити и према лицу за које постоје основи сумње да учиниоцу, односно од учиниоца преноси информације у вези са кривичним дјелом, односно да учинилац користи његово средство телекомуникације.

(4) Оператери телекомуникација или друго правно лице који пружају телекомуникационе услуге дужни су да тужиоцу и полицијским органима омогуће спровођење мјера из става 1. овог члана.

Привремено одузимање ради обезбјеђења

Члан 138.

(1) Суд може, у било које вријеме у току поступка, донијети на приједлог тужиоца, привремену мјеру одузимања имовине која се треба одузети по Кривичном закону мјеру заплијене или другу неопходну, привремену мјеру да би се спријечило коришћење, отуђење или располагање том имовином.

(2) Овлашћена службена лица могу, када постоји опасност од одгађања, по налогу тужиоца, привремено одузети незаконито стечену имовину из става 1. овог члана заплијенити имовину или предузети друге неопходне привремене мјере да би се спријечило било какво коришћење, отуђење или располагање том имовином. О предузетим мјерама овлашћена службена лица одмах обавјештавају тужиоца, а о предузетим мјерама одлучује судија за претходни поступак у року од 72 часа.

(3) У случају да судија за претходни поступак ускрати одобрење, предузете мјере ће се обуставити, а одузети предмети и имовина ће бити одмах враћени лицу од којег су одузети.

Враћање привремено одузетих предмета

Члан 139.

(1) Предмети који су у току кривичног поступка привремено одузети вратиће се власнику, односно држаоцу, када током поступка постане очигледно да њихово задржавање није у складу са чланом 129. овог закона, а не постоје разлози на њихово одузимање из члана 385. овог закона.

(2) О захтјеву за враћање привремено одузетих предмета суд је дужан да одлучи након изјашњења тужиоца, и то у року од најдуже седам дана.

3. Поступак са сумњивим стварима

Оглашавање сумњивих ствари

Члан 140.

(1) Нађе ли се код осумњиченог, односно оптуженог туђа ствар, а не зна се чија је, орган који води поступак описаће ту ствар и опис објавити на огласној табли општине на чијем подручју осумњичени, односно оптужени живи и на чијем је подручју кривично дјело учињено. У огласу ће се позвати власник да се јави у року од годину дана од дана објављивања огласа, јер ће се иначе ствар продати. Новац добијен продајом уноси се у буџет Републике Српске.

(2) Ако је ријеч о стварима веће вриједности, објављивање се може извршити и посредством дневног листа.

(3) Ако је ствар подложна квару или њено чување изискује знатне трошкове, она ће се продати по одредбама које важе за извршни поступак, а новац предати на чување у судски депозит.

(4) По одредби става 3. овог члана поступиће се и када ствар припада одбјеглом или непознатом учиниоцу кривичног дјела.

Одлучивање о сумњивим стварима

Члан 141.

(1) Ако се током годину дана нико не јави за ствари или за новац добијен од продаје ствари, донијеће се рјешење да ствар постаје својина Републике Српске, односно да се новац уноси у буџет Републике Српске.

(2) Власник ствари има право да у парници тражи враћање ствари или новца добијеног од продаје ствари. Застаријевање овог права почиње тећи од дана објављивања огласа.

4. Испитивање осумњиченог

Основне одредбе о испитивању

Члан 142.

(1) Испитивање осумњиченог у истрази врши тужилац или овлашћена службена лица.

(2) Испитивање треба вршити тако да се у пуној мјери поштује личност осумњиченог. Приликом испитивања осумњиченог не смије се употријебити сила, пријетња, превара, наркотици или друга средстава која могу утицати на слободу одлучивања и изражавања воље приликом давања изјаве или признања.

(3) Ако је поступљено противно одредби става 2. овог члана, на исказу осумњиченог не

може се заснивати судска одлука.

Поука осумњиченом о његовим правима

Члан 143.

(1) Када се осумњичени први пут испитује, биће упитан за име и презиме, надимак ако га има, име и презиме родитеља, дјевојачко презиме мајке, гдје је рођен, гдје станује, дан, мјесец и годину рођења, које је народности и чији је држављанин, јединствени матични број грађана држављана Републике Српске и Босне и Херцеговине, чиме се занима, какве су му породичне прилике, да ли је писмен, какву је школу завршио, да ли је, гдје и када служио војску, односно има ли чин резервног војног старјешине, води ли се у војној евиденцији и код којег органа надлежног за послове одбране, да ли је одликован, каквог је имовинског стања, да ли је, када и зашто осуђиван, да ли је и када изречену казну издржао, да ли се против њега води поступак за неко друго кривично дјело, а ако је малолетан, ко му је законски заступник. Осумњичени ће се поучити да је дужан да се одазове позиву и одмах саопшти сваку промјену адресе или намјеру да промијени боравиште, а биће упозорен и на посљедице ако тако не поступи.

(2) На почетку испитивања осумњиченом ће се саопштити за које кривично дјело се терети и основе сумње против њега, а биће поучен и о сљедећим правима:

а) да није дужан изнијети своју одбрану нити одговарати на постављена питања,

б) да може узети браниоца по свом избору који може бити присутан приликом његовог испитивања, као и да има право на браниоца без накнаде у случајевима предвиђеним овим законом,

в) да се може изјаснити о дјелу које му се ставља на терет и изнијети све чињенице и доказе које му иду у корист и ако то учини у присуству браниоца, да је такав његов исказ допуштен као доказ на главном претресу и да без његове сагласности може бити прочитан и коришћен на главном претресу,

г) да има право током истраге разматрати списе и разгледати прибављене предмете који му иду у корист, осим ако је ријеч о списима и предметима чије би откривање могло довести у опасност циљ истраге и

д) да има право на бесплатне услуге преводиоца ако не разумије или не говори језик који се користи приликом испитивања.

(3) Осумњичени се може добровољно одрећи права наведених у ставу 2. овог члана, али његово испитивање не може почети уколико се и док се његова изјава о одрицању не забиљежи у записник и док је не потпише осумњичени. Осумњичени се ни под којим околностима не може одрећи права на присуство браниоца ако је његова одбрана обавезна у складу са овим законом.

(4) У случају да се осумњичени одрекао права да узме браниоца, а касније изрази жељу да узме браниоца, испитивање ће се одмах прекинути и поново ће се наставити када осумњичени добије браниоца или му се бранилац постави или ако осумњичени изрази жељу да настави да одговара на питања.

(5) Ако се осумњичени добровољно одрекне права да не одговара на постављена питања, мора му се и у том случају омогућити да се изјасни о свим чињеницама и доказима који му иду у корист.

(6) Ако је поступљено противно одредбама овог члана, на исказу осумњиченог не може се заснивати судска одлука.

Снимање испитивања осумњиченог

Члан 144.

- (1) О сваком испитивању осумњиченог сачињава се записник. Битни дијелови исказа унијеће се дословно у записник. Након што је записник сачињен, осумњиченом ће се прочитати записник и предати копија записника.
- (2) Испитивање осумњиченог по правилу се снима на аудио или видео траку, под следећим условима:
  - а) да је осумњичени обавијештен на језику који говори и разумије да се испитивање снима на аудио или видео траку,
  - б) у случају прекида испитивања, разлог и вријеме прекида ће се назначити у снимку, као и вријеме настављања и закључења испитивања,
  - в) на крају испитивања осумњичени ће добити могућност да појасни све што је рекао и да дода све што жели,
  - г) запис са траке ће се преписати након завршетка испитивања, а копија преписа уручиће се осумњиченом заједно са копијом снимљене траке или ако је коришћена апаратура за истовремено прављење већег броја снимака, уручиће му се једна од оригинално снимљених трака и
  - д) пошто се направи копија оригиналне траке у сврху преписа, оригинално снимљена трака или једна од оригинално снимљених трака ће се запечатити у присуству осумњиченог, са овјером потписа органа кривичног поступка и осумњиченог.

Испитивање посредством тумача

Члан 145.

Испитивање осумњиченог обавиће се посредством тумача у случајевима утврђеним у члану 152. овог закона.

5. Саслушање свједока

Позив за саслушање свједока

Члан 146.

- (1) Свједоци се саслушавају када постоји вјероватноћа да ће својим исказом моћи дати обавјештења о кривичном дјелу, учиниоцу и о другим важним околностима.
- (2) Позив за свједочење доставља тужилац, односно суд. Позивање као свједока малољетног лица које није навршило 16 година врши се посредством родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могуће због потребе да се хитно поступа или других околности.
- (3) Свједоци који се због старости, болести или тешких тјелесних мана не могу одазвати позиву, могу се саслушати у свом стану, болници или на другом мјесту.
- (4) У позиву се свједок обавјештава да се позива у својству свједока, мјесто и вријеме када се треба одазвати позиву, као и о посљедицама неодржавања позиву.
- (5) Уколико се свједок не одазове позиву, нити свој изостанак оправда, суд може изрећи новчану казну до 5.000 КМ или наредити принудно довођење.
- (6) Наредбу за довођење свједока извршава судска полиција. Изузетно, наредбу може издати и тужилац, уколико уредно позвани свједок не дође, а свој изостанак не оправда, с тим да ову наредбу мора одобрити судија за претходни поступак у року од 24 часа од издавања наредбе.
- (7) Уколико свједок који је упозорен на посљедице без законских разлога одбије да свједочи, суд може на приједлог тужиоца донијети рјешење о кажњавању свједока новчаном казном до 30.000 КМ. Против овог рјешења допуштена је жалба која не задржава извршење.

(8) О жалби против рјешења из ст. 5. и 7. овог члана одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона.

Лица која се не могу саслушати као свједоци

Члан 147.

(1) Не може се саслушати као свједок:

- а) лице које би својим исказом повриједило дужност чувања државне, војне или службене тајне, док га надлежни орган не ослободи те дужности,
- б) бранилац осумњиченог, односно оптуженог у погледу чињеница које су му постале познате у својству браниоца,
- в) лице које би својим исказом повриједило дужност чувања професионалне тајне (вјерски службеник, односно исповједник, новинар у сврху заштите извора информација, адвокат, биљежник, љекар, бабица и други), осим ако је ослобођено те дужности посебним прописом или изјавом лица у чију је корист установљено чување тајне и
- г) малолетно лице које с обзиром на узраст и душевну развијеност није способно да схвати значај права да не мора свједочити.

(2) Ако је као свједок саслушано лице које се не може саслушати као свједок, на таквом исказу свједока не може се заснивати судска одлука.

Лица која могу одбити свједочење

Члан 148.

(1) Свједочење могу одбити:

- а) брачни и ванбрачни друг осумњиченог, односно оптуженог и
- б) родитељ или дијете, усвојилац или усвојеник осумњиченог, односно оптуженог.

(2) Орган који води поступак дужан је да лица из става 1. овог члана, прије њиховог саслушања или чим сазна за њихов однос према осумњиченом, односно оптуженом упозори да не морају свједочити. Упозорење и одговор се уносе у записник.

(3) Лице које може одбити свједочење према једном од осумњичених, односно оптужених може одбити свједочење и према осталим осумњиченим, односно оптуженим, ако се његов исказ према природи ствари не може ограничити сам на остале сумњичене, односно оптужене.

(4) Ако је као свједок саслушано лице које може одбити свједочење, а није на то упозорено или се није изричито одрекло тог права или то упозорење и одрицање није унесено у записник, на таквом исказу се не може заснивати судска одлука.

Право свједока да не одговара на поједина питања

Члан 149.

(1) Свједок има право да не одговара на поједина питања ако би га истинит одговор изложио кривичном гоњењу.

(2) Свједок који користи право из става 1. овог члана, одговориће на та питања ако му се да имунитет.

(3) Иmunитет се даје одлуком тужиоца.

(4) Свједок који је добио имунитет и који је свједочио, неће се кривично гонити осим ако је дао лажни исказ.

(5) Свједоку се за савјетника, одлуком суда, одређује адвокат за вријеме трајања саслушања, уколико је очито да сам није у стању да користи своја права у вријеме саслушања и ако његови интереси не могу бити заштићени на други начин.

Начин саслушања, суочење и препознавање

Члан 150.

- (1) Свједоци се саслушавају појединачно и у одсуству других свједока.
- (2) Током поступка свједок се може суочити са другим свједоцима и осумњиченим, односно оптуженим.
- (3) Ако је потребно да се утврди познаје ли свједок лице или предмет, тражиће се од њега прво да га опише или да наведе знакове по којима се разликују, па ће му се тек последије показати ради препознавања и то заједно са другим њему непознатим лицима, односно ако је то могуће – заједно са предметима исте врсте.
- (4) Ако препознавање лица није могуће у складу са ставом 3. овог члана, препознавање ће се извршити на основу фотографија тог лица и фотографија свједоку непознатих лица.

Ток саслушања свједока

Члан 151.

- (1) Свједок је дужан да одговоре даје усмено.
- (2) Свједок ће се претходно бити опоменут да је дужан говорити истину и да не смије ништа прећутати, а затим ће бити упозорен да давање лажног исказа представља кривично дјело. Свједок ће бити упозорен и да није дужан одговарати на питања предвиђена у члану 149. став 1. овог закона и ово упозорење ће се унијети у записник.
- (3) Послије тога свједок ће бити питан за име и презиме, име оца или мајке, занимање, боравиште, мјесто и годину рођења и његов однос са осумњиченим, односно оптуженим и оштећеним. Свједок ће бити упозен да је дужан да о промјени адресе или боравишта обавијести тужиоца, односно суд.
- (4) Приликом саслушања малољетног лица, нарочито ако је оно оштећено кривичним дјелом, поступиће се обазриво, да саслушање не би штетно утицало на психичко стање малољетника. Саслушање малољетног лица обавиће се уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.
- (5) Оштећеног кривичним дјелом није допуштено испитивати о његовом сексуалном животу прије извршеног кривичног дјела, а ако је такво испитивање обављено – на таквом исказу не може се заснивати судска одлука.
- (6) С обзиром на животну доб, тјелесно и душевно стање или друге оправдане интересе, свједок се може саслушати посредством техничких уређаја за пренос слике и звука тако да му странке и бранилац могу постављати питања без присуства у просторији гдје се свједок налази. За потребе таквог испитивања може се одредити стручно лице.
- (7) Послије општих питања свједок се позива да изнесе све што му је о предмету познато, а затим ће му се постављати питања ради провјеравања, допуне и разјашњења. Приликом саслушања свједока није допуштено служити се обманом нити постављати таква питања у којима је већ садржано како би требало одговорити.
- (8) Свједок ће се увијек питати откуд му је познато оно о чему свједочи.
- (9) Свједоци се могу суочити ако се њихови искази не слажу у погледу важних чињеница. Суочени ће се о свакој околности о којој се њихови искази међусобно не слажу понаособ саслушати и њихов одговор унијети у записник. Истовремено се могу суочити само два свједока.
- (10) Оштећени који се саслушава као свједок биће питан се да ли жели да у кривичном поступку остварује имовинскоправни захтјев.

Саслушање свједока посредством тумача

Члан 152.

- (1) Ако је свједок глув или нијем, његово саслушање врши се посредством тумача.
- (2) Ако је свједок глув, поставиће му се питања писано, а ако је нијем, позваће се да писано одговара. Ако се саслушање не може обавити на овај начин, позваће се као тумач лице које се са свједоком може споразумјети.
- (3) Ако раније није положио заклетву, тумач ће се заклети да ће вјерно пренијети питања која се свједоку упућују и изјаве које он буде давао.

Заклетва, односно изјава свједока

Члан 153.

- (1) Ако су испуњени услови за саслушање, суд може захтијевати од свједока да прије свједочења положи заклетву, односно да изјаву.
- (2) Прије главног претреса, свједок може положити заклетву, односно дати изјаву само ако постоји бојазан да због болести или због других разлога неће моћи да дође на главни претрес. Заклетва, односно изјава полаже се пред судијом, односно предсједником вијећа. Разлог због којег је положена заклетва, односно дата изјава навешће се у записнику.
- (3) Текст заклетве, односно изјаве гласи: „Заклињем се – изјављујем да ћу о свему што будем питан говорити истину и да ништа од онога што ми је познато нећу прећутати”.
- (4) Свједок заклетву полаже, односно даје изјаву усмено, читањем њеног текста или потврдним одговором након саслушаног садржаја текста заклетве, односно изјаве коју је прочитао судија, односно предсједник вијећа. Ниједи свједоци који знају да читају и пишу потписују текст заклетве, односно изјаве, а глуви или ниједи свједоци који не знају ни да читају ни да пишу – заклињу се, односно дају изјаву уз помоћ тумача.
- (5) Одбијање и разлози одбијања свједока да положи заклетву, односно да изјаву унијеће се у записник.

Лица која не полажу заклетву, односно не дају изјаву

Члан 154.

Не смију се заклињати, односно давати изјаву лица која нису пунољетна у тренутку саслушања, за која је доказано или за која постоји основана сумња да су извршила или учествовала у кривичном дјелу због кога се саслушавају или која због душевног стања не могу да схвате значај заклетве.

Снимање саслушања свједока аудио или аудио-визуелним средствима

Члан 155.

Саслушање свједока се може снимати аудио или аудио-визуелним средствима у свим фазама поступка. Саслушање се мора снимити у случајевима када је ријеч о лицима која су млађа од 16 година и која су била оштећена кривичним дјелом, као и ако постоје основе за бојазан да се свједок не може саслушати на главном претресу.

Заштићени свједок

Члан 156.

На положај заштићеног свједока у поступку пред судом примјењују се одредбе посебног закона.

6. Увиђај и реконструкција

Предузимање увиђаја

Члан 157.

Увиђај се предузима када је за утврђивање неке важне чињенице у поступку потребно непосредно опажање.

Реконструкција догађаја

Члан 158.

(1) Ради провјеравања изведених доказа или утврђивања чињеница које су од значаја за разјашњење ствари, орган који води поступак може одредити реконструкцију догађаја, која се врши тако што се понављају радње или ситуације у условима под којима се према изведеним доказима догађај одиграо. Ако су у исказима појединих свједока или осумњичених, односно оптужених радње или ситуације различито приказане, реконструкција догађаја ће се, по правилу, посебно извршити са сваким од њих.

(2) Реконструкција се не смије вршити на начин којим се vriјеђа јавни ред и морал или се доводи у опасност живот или здравље људи.

(3) Приликом реконструкције могу се, по потреби, поново извести поједини докази.

Помоћ вјештака и стручног лица

Члан 159.

(1) Увиђај и реконструкција догађаја врши се уз помоћ стручног лица криминалистичко-техничке или друге струке, које ће помоћи у проналажењу, обезбјеђењу или описивању трагова, извршити потребна мјерења и снимања, сачинити скицу и фотодокументацију или прикупити и друге податке.

(2) На увиђај или реконструкцију може се позвати и вјештак, ако би његово присуство било од користи за давање налаза и мишљења.

7. Вјештачење

Одређивање вјештачења

Члан 160.

Вјештачење се одређује када за утврђивање или оцјену неке важне чињенице треба прибавити налаз и мишљење лица која располажу потребним стручним знањем. Ако научно, техничко или друга стручна знања могу помоћи суду да оцијени доказе или разјасни спорне чињенице, вјештак као посебна врста свједока може свједочити давањем налаза о чињеницама и мишљења које садржи оцјену о чињеницама.

Наредба о вјештачењу

Члан 161.

(1) Писану наредбу за вјештачење издаје тужилац или суд. У наредби ће се навести чињенице у погледу којих се врши вјештачење.

(2) Ако за одређену врсту вјештачења постоји стручна установа или се вјештачење може обавити у оквиру државног органа, таква вјештачења, а посебно сложенија, повјериће се, по правилу, таквој установи, односно органу. У том случају, та установа, односно орган одређује једног или више стручњака који ће извршити вјештачење.

Дужности вјештака којег је одредио тужилац, односно суд

Члан 162.

Лице које тужилац, односно суд одреди за вјештака дужно је да тужиоцу, односно суду достави свој извјештај који садржи сљедеће: доказе које је прегледао, обављене тестове, налаз и мишљење до којег је дошао и све друге релевантне податке које вјештак сматра потребним за праведну и објективну анализу. Вјештак ће детаљно образложити како је дошао до одређеног мишљења.

Ко не може бити вјештак

Члан 163.

(1) За вјештака се не може одредити лице које не може бити саслушано као свједок из члана 147. овог закона или лице које је ослобођено од дужности свједочења из члана 148. овог закона, као ни лице према којем је кривично дјело учињено, а ако је такво лице одређено, на његовом налазу и мишљењу не може се заснивати судска одлука.

(2) Разлог за изузеће вјештака из члана 42. овог закона постоји и у погледу лица које је заједно са осумњиченим, односно оптуженим или оштећеним у радном односу у истом органу, предузећу и другом правном лицу или код самосталног привредника, као и у погледу лица које је у радном односу код оштећеног или осумњиченог, односно оптуженог.

(3) За вјештака се неће одредити лице које је саслушано као свједок.

Поступак вјештачења

Члан 164.

(1) Вјештачењем руководи орган који је наредио вјештачење. Прије почетка вјештачења позваће се вјештак да предмет вјештачења пажљиво размотри, да тачно наведе све што запази и утврди и да своје мишљење изнесе непристрасно и у складу са правилима науке и вјештине. Посебно ће се упозорити да је лажно вјештачење кривично дјело.

(2) Приликом давања налаза и мишљења о предмету који се прегледа, вјештак ће се ослањати на доказе на које му је указало овлашћено службено лице, тужилац или суд. Вјештак може свједочити само о чињеницама које произлазе из његових непосредних сазнања, осим ако се приликом припреме свог налаза и мишљења није користио информацијама на које би се оправдано ослањали остали стручњаци исте струке.

(3) Вјештаку се могу давати разјашњења, а може му се допустити и да разматра списе. Вјештак може предложити да се изведу докази или прибаве предмети и подаци који су од важности за давање његовог налаза и мишљења. Ако присуствује увиђају, реконструкцији догађаја или другој истражној радњи, вјештак може предложити да се разјасне поједине околности или да се лицу које се саслушава поставе поједина питања.

Прегледање предмета вјештачења

Члан 165.

(1) Вјештак прегледа предмете вјештачења на мјесту гдје се они налазе, осим ако су за вјештачење потребна дуготрајна испитивања или ако се испитивања врше у установи, односно органу или ако то захтијевају разлози морала.

(2) Ако је у оквиру вјештачења потребно извршити анализу неке материје, вјештаку ће се, ако је то могуће, ставити на располагање само дио те материје, а остатак ће се у потребној количини сачувати за случај накнадних анализа.

Достављање налаза и мишљења

Члан 166.

Вјештак доставља налази мишљење као и радни материјал, скице и забиљешке органу који га је одредио.

Вјештачење у стручној установи или државном органу

Члан 167.

(1) Ако се вјештачење повјерава стручној установи, односно државном органу, тужилац, односно суд ће упозорити ту установу или орган који врши вјештачење да у давању налаза и мишљења не може учествовати лице из члана 163. овог закона или лице за које постоје разлози за изузеће од вјештачења предвиђени у овом закону, а биће упозорено и на посљедице давања лажног налаза и мишљења.

(2) Стручној установи, односно државном органу ставиће се на располагање материјал потребан за вјештачење, а ако је потребно, поступиће се у складу са поступком одређеним чланом 164. овог закона.

(3) Писани налаз доставља стручна установа, односно државни орган и мишљење лица која су извршила вјештачење.

Преглед, обдукција и ексхумација леша

Члан 168.

(1) Прегледи обдукција леша предузеће се увијек када у неком смртном случају постоји сумња да је смрт узрокована кривичним дјелом или да је у вези са извршењем кривичног дјела. Ако је леш већ закопан, одредиће се ексхумација ради његовог прегледа и обдукције.

(2) При прегледу и обдукцији леша предузеће се потребне мјере да се установи идентитет леша и у том циљу посебно ће се описати подаци о вањским и унутрашњим тјелесним особинама леша.

Преглед и обдукција леша ван специјализоване медицинске установе

Члан 169.

(1) Специјализована медицинска установа врши преглед и обдукцију леша.

(2) Када се вјештачење не врши у специјализованој установи, преглед и обдукцију леша врши лекар специјалиста судске медицине. Тим вјештачењем руководи тужилац о чему води записник. Саставни дио записника је налаз и мишљење вјештака.

(3) За вјештака се не може одредити лекар који је лијечио умрлог. Међутим, лекар који је лијечио умрлог може се саслушати као свједок, ради давања разјашњења о току и околностима болести умрлог.

Извјештај о прегледу и обдукцији
Члан 170.

- (1) Вјештак судске медицине ће у свом мишљењу навести узрок и вријеме када је смрт наступила.
- (2) Ако је на лешу нађена било каква повреда, утврдиће да ли је ту повреду нанио неко други и ако јесте, чиме, на који начин, колико времена прије него што је смрт наступила и да ли је она проузроковала смрт. Ако је на лешу нађено више повреда, утврдиће се да ли је свака повреда извршена истим средством и која је повреда проузроковала смрт, а ако је више смртоносних повреда, која је од њих или које од њих су својим заједничким дјеловањем биле узрок смрти.
- (3) У случају из става 2. овог члана нарочито ће се утврдити да ли је смрт проузрокована самом врстом и општом природом повреде или због личног својства или нарочитог стања организма повријеђеног или због случајних околности или околности под којим је повреда нанесена.
- (4) Вјештак је дужан да обрати пажњу на нађени биолошки материјал (крв, пљувачка, сперма, урин и друго) и да га опише и сачува за биолошко вјештачење – ако оно буде одређено.

Преглед и обдукција зачетка и новорођенчета
Члан 171.

- (1) При прегледу и обдукцији зачетка треба посебно утврдити његову старост, способност за ванматерични живот и узрок смрти.
- (2) При прегледу и аутопсији леша новорођенчета, посебно ће се утврдити да ли је рођено живо или мртво, да ли је било способно за живот, колико је дуго живјело, као и вријеме и узрок смрти.

Токсиколошко испитивање
Члан 172.

- (1) Ако постоји сумња тровања, сумњиве материје које су нађене у лешу или на другом мјесту упутиће се на вјештачење установи или државном органу који врши токсиколошка испитивања.
- (2) При прегледу сумњивих материја посебно ће се утврдити врста, количина и дјеловање нађеног отрова, а ако је ријеч о прегледу материја узетих из леша, по могућности и количина употријебљеног отрова.

Вјештачење тјелесних повреда
Члан 173.

- (1) Вјештачење тјелесних повреда врши се, по правилу, прегледом повријеђеног, а ако то није могуће или није потребно – на основу медицинске документације или других података у спису.
- (2) Након што тачно опише повреде, вјештак ће дати мишљење, нарочито о врсти и тежини сваке поједине повреде и њиховом укупном дјеловању с обзиром на њихову природу или посебне околности случаја, какво дјеловање те повреде обично производе, а какво су у конкретном случају произвеле и чиме су повреде извршене и на који начин.

Тјелесни преглед и друге радње

Члан 174.

- (1) Тјелесни преглед предузеће се и без пристанка осумњиченог, односно оптуженог, ако је потребно да се утврде чињенице важне за кривични поступак. Тјелесни преглед других лица може се без њиховог пристанка предузети само онда ако се мора утврдити да ли се на њиховом тијелу налази одређени траг или последица кривичног дјела.
- (2) Узимање крви и друге љекарске радње које се по правилима медицинске науке предузимају ради анализе и утврђивања других важних чињеница за кривични поступак, могу се предузети и без пристанка лица које се прегледа – ако због тога не би наступила каква штета по његово здравље.
- (3) Предузимање тјелесног прегледа осумњиченог, односно оптуженог и друге радње у вези с тим, наређује суд, а ако постоји опасност од одгађања – тужилац.
- (4) Није допуштено да се према осумњиченом, односно оптуженом или свједоку примијене медицинске интервенције или да им се дају таква средства којима би се утицало на њихову вољу при давању исказа.
- (5) Ако је поступљено противно одредбама овог члана на тако прибављеним доказима не може се заснивати судска одлука.

Психијатријско вјештачење

Члан 175.

- (1) Ако се појави сумња да је искључена или смањена урачунљивост осумњиченог, односно оптуженог или да је осумњичени, односно оптужени учинио кривично дјело због зависности од алкохола или опојних дрога или да због душевних сметњи није способан да учествује у поступку, одредиће се психијатријско вјештачење.
- (2) Ако се у току истраге осумњичени добровољно не подвргне психијатријском прегледу ради вјештачења или ако је према мишљењу вјештака потребно дуже посматрање, осумњичени ће се послати на психијатријски преглед, односно на посматрање у одговарајућу здравствену установу. Рјешење о томе доноси судија за претходни поступак на приједлог тужиоца. Посматрање не може трајати дуже од два мјесеца.
- (3) Ако вјештаци установе да је душевно стање осумњиченог, односно оптуженог поремећено, одредиће природу, врсту, степен и трајност поремећаја и дати своје мишљење о томе какав је утицај такво душевно стање имало и какав још има на схватање и поступке осумњиченог, односно оптуженог, као и да ли је и у којој мјери поремећај душевног стања постојао у вријеме извршења кривичног дјела.
- (4) Ако се у здравствену установу упућује осумњичени, односно оптужени који се налази у притвору, судија ће обавијестити ту установу о разлозима због којих је одређен притвор, да би се предузеле мјере потребне за обезбјеђење сврхе притвора.
- (5) Вријеме проведено у здравственој установи урачунаће се осумњиченом, односно оптуженом у притвор, односно у казну, ако буде изречена.

Вјештачење пословних књига

Члан 176.

- (1) Када је потребно да се предузме вјештачење пословних књига, орган пред којим се води поступак дужан је да вјештацима назначи у ком правцу и у ком обиму треба вршити вјештачење и које чињенице и околности треба утврдити.
- (2) Ако је за предузимање вјештачења пословних књига предузећа, других правних лица

или самосталног привредника нужно да се претходно среди њихово књиговодство, трошкови који се тичу сређивања књиговодства падају на њихов терет.

(3) Наредбу о сређивању књиговодства доноси орган који води поступак, на основу образложеног писаног извјештаја вјештака којем је наређено вјештачење пословних књига. У наредби ће се назначити и износ који је правно лице, односно самостални привредник дужан положити органу који води поступак као предујам за трошкове око сређивања књиговодства.

(4) Наплата трошкова, уколико њихов износ није био предујмљен, врши се у корист органа који је унапријед исплатио трошкове и награду вјештацима.

Обављање анализе дезоксирибонуклеинске киселине

Члан 177.

Анализу дезоксирибонуклеинске киселине (у даљем тексту: ДНК) може обављати искључиво институција специјализована за ту врсту вјештачења.

Када се врши анализа ДНК

Члан 178.

(1) Анализа ДНК може се вршити уколико је то неопходно потребно за одређивање идентитета или чињеница да ли трагови материја који су откривени потичу од осумњиченог, односно оптуженог или оштећеног.

(2) Узорци пљувачке ради вршења ДНК анализе могу се узимати увијек и за то није потребан пристанак лица, нити се та радња може сматрати повредом тјелесног интегритета.

Коришћење резултата анализе ДНК у другим кривичним поступцима

Члан 179.

У циљу утврђивања идентитета осумњиченог, односно оптуженог са његовог тијела могу се узети ћелије ради анализе ДНК. Подаци добијени на овај начин могу се користити и у другим кривичним поступцима против истог лица.

Регистар извршених ДНК анализа и заштита података

Члан 180.

(1) Подаци о извршеним ДНК анализама чувају се у евиденцији при министарству надлежном за послове здравља Републике Српске.

(2) Евиденцију ДНК профила осумњичених и осуђених лица, несталих и неидентификованих лица и ДНК профиле добијене из спорних биолошких трагова пронађених у вези са кривичним дјелом води Министарство унутрашњих послова.

(3) Заштита података добијених анализама из ст. 1. и 2. овог члана и вођење евиденције уређује се у складу са посебним прописом.

XIV МЈЕРЕ ЗА ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ ПРИСУСТВА ОСУМЊИЧЕНОГ, ОДНОСНО ОПТУЖЕНОГ И УСПЈЕШНО ВОЂЕЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

1. Заједничке одредбе

Врсте мјера

Члан 181.

- (1) Мјере које се могу предузети према оптуженом за обезбјеђење његовог присуства и за успјешно вођење кривичног поступка су позив, довођење, мјере забране, јемство и притвор.
- (2) Приликом одлучивања коју ће од наведених мјера примијенити, надлежни орган придржаваће се услова одређених за примјену појединих мјера, водећи рачуна да се не примјењује тежа мјера ако се иста сврха може постићи блажом мјером.
- (3) Ове мјере укинуће се и по службеној дужности одмах када престану разлози који су их изазвали, односно замијениће се другом блажом мјером када за то наступе услови.
- (4) Одредбе ове главе сходно се примјењују и на осумњиченог.

2. Позив

Достављање и садржај позива **Члан 182.**

- (1) Присуство оптуженог при извршењу радњи у кривичном поступку осигурава се његовим позивањем. Позив оптуженом упућује суд.
- (2) Позивање се врши достављањем затвореног писаног позива који садржи: назив органа који позива, име и презиме оптуженог, назив кривичног дјела које му се ставља на терет, мјесто гдје оптужени треба да дође, дан и час када треба да дође, означање да се позива у својству оптуженог и упозорење да ће у случају недоласка бити принудно доведен, да је дужан одмах обавијестити тужиоца, односно суд о промјени адресе, као и о намјери да промијени боравиште и службени печат и потпис тужиоца, односно судије који позива.
- (3) Када се осумњичени, односно оптужени први пут позива, поучиће се у позиву о праву да узме браниоца и да бранилац може бити присутан његовом испитивању.
- (4) Када се осумњичени први пут позива, поучиће се у позиву о његовим правима у складу са чланом 143. овог закона. До подизања оптужнице позив осумњиченом упућује тужилац.
- (5) Ако осумњичени, односно оптужени није у стању да се одазове позиву услед болести или друге неотклоњиве сметње, испитаће се у мјесту гдје се налази или ће се осигурати његов превоз до зграде суда или другог мјеста гдје се радња предузима.

3. Довођење

Наредба за довођење **Члан 183.**

- (1) Наредбу да се осумњичени, односно оптужени доведе може издати суд ако је донесено рјешење о притвору или ако уредно позвани оптужени не дође, а свој изостанак не оправда, или ако се није могло извршити уредно достављање позива, а из околности очигледно произлази да оптужени избјегава пријем позива.
- (2) Изузетно, у хитним случајевима, наредбу из става 1. овог члана може издати и тужилац - уколико уредно позвани осумњичени не дође, а свој изостанак не оправда.
- (3) Наредбу за довођење извршава судска полиција.
- (4) Наредба за довођење издаје се писано. Наредба садржи: име и презиме оптуженог који се треба довести, назив кривичног дјела које му се ставља на терет уз навођење одредбе Кривичног закона, разлог због кога се наређује довођење, службени печат и потпис судије који наређује довођење.

(5) Лице коме је повјерено извршење наредбе предаје наредбу осумњиченом, односно оптуженом и позива га да с њим пође. Ако осумњичени, односно оптужени то одбије, довешће га принудно.

4. Мјере забране

Забрана напуштања боравишта и забрана путовања

Члан 184.

(1) Ако постоје околности које указују да би осумњичени или оптужени могао побјећи, сакрити се, отићи у непознато мјесто или у иностранство, суд може, образложеним рјешењем, забранити осумњиченом или оптуженом да напусти боравиште.

(2) У околностима из става 1. овог члана, суд такође може, било као додатну мјеру уз забрану напуштања боравишта, било као засебну мјеру, наредити привремено одузимање путних исправа уз забрану издавања нових путних исправа, као и забрану коришћења личне карте за прелазак државне границе Босне и Херцеговине (забрана путовања).

Остале мјере забране

Члан 185.

(1) Када околности случаја на то указују, суд може изрећи једну или више сљедећих мјера забране:

- а) забрану предузимања одређених активности или службених дужности,
- б) забрану посјеђивања одређених мјеста или подручја,
- в) забрану састајања са одређеним лицима,
- г) наредбу да се повремено јавља одређеном државном органу и
- д) привремено одузимање возачке дозволе.

(2) Остале мјере забране из става 1. овог члана могу бити изречене уз забрану напуштања боравишта, као и уз забрану путовања из члана 184. овог закона, или као засебне мјере.

Изрицање мјере забране

Члан 186.

(1) Суд може изрећи забрану напуштања боравишта, забрану путовања и остале мјере забране образложеним рјешењем на приједлог странке или браниоца.

(2) Када одлучује о притвору, суд може изрећи забрану напуштања боравишта, забрану путовања и остале мјере забране по службеној дужности, умјесто одређивања или продужавања притвора.

(3) Осумњичени или оптужени ће у рјешењу о изрицању мјера забране бити упозорен да му се може одредити притвор ако прекрши обавезу из изречене мјере.

(4) Током истраге мјере забране одређује и укида судија за претходни поступак, након подизања оптужнице - судија за претходно саслушање, а након достављања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса - тај судија, односно предсједник вијећа.

(5) Мјере забране могу трајати док за то постоји потреба, а најдуже до правоснажности пресуде ако том лицу није изречена казна затвора а најкасније до упућивања на издржавање казне ако је том лицу изречена казна затвора. Забрана путовања може такође трајати док изречена новчана казна није плаћена у потпуности и/или док се у потпуности не изврши одлука о имовинскоправном захтјеву и/или о одузимању имовинске користи.

(6) Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање или судија, односно предсједник вијећа дужан је да свака два мјесеца испита да ли је примијењена мјера још потребна.

(7) Против рјешења којим се одређују, продужавају или укидају мјере забране странка, односно бранилац може поднијети жалбу, а тужилац и против рјешења којим је његов

приједлог за примјену мјере одбијен. О жалби одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона, у року од три дана од дана пријема жалбе. Жалба не задржава извршење рјешења.

Садржај мјера забране

Члан 187.

(1) У рјешењу којим изриче мјеру забране напуштања боравишта за осумњиченог или оптуженог суд ће одредити мјесто у којем осумњичени или оптужени мора боравити док траје ова мјера, као и границе ван којих се осумњичени или оптужени не смије удаљавати. То мјесто може бити ограничено на дом осумњиченог или оптуженог.

(2) У рјешењу којим изриче мјеру забране путовања суд ће наредити привремено одизимање путних исправа уз забрану издавања нових путних исправа, као и извршење забране коришћења личне карте за прелазак државне границе Босне и Херцеговине. Рјешење ће садржавати личне податке осумњиченог или оптуженог, а по потреби може садржавати и остале податке.

(3) У рјешењу којим изриче мјеру забране посјеђивања одређених мјеста или подручја Суд ће одредити мјесто и подручје те удаљености испод које им се осумњичени или оптужени не смије приближити.

(4) У рјешењу којим изриче мјеру забране састајања са одређеним лицима суд ће одредити раздаљину испод које се осумњичени или оптужени не смије приближити одређеном лицу.

(5) У рјешењу којим изриче мјеру повременим јављања одређеном органу суд ће одредити службено лице којем се осумњичени или оптужени мора јављати, рок у којем се мора јављати и начин вођења евиденције о јављању осумњиченог или оптуженог.

(6) У рјешењу којим изриче мјеру привременог одузимања возачке дозволе суд ће навести категорије за које ће возачка дозвола бити суспендована. Рјешење ће садржавати личне податке осумњиченог или оптуженог, а по потреби може садржавати и остале податке.

Ограничења у погледу садржаја мјера забране

Члан 188.

(1) Мјерама забране не може се ограничити право осумњиченог или оптуженог да комуницира са својим браниоцем у Босни и Херцеговини.

(2) Мјерама забране не може се ограничити право осумњиченог или оптуженог да живи у свом дому у Босни и Херцеговини, да се несметано виђа са члановима породице и блиским сродницима али само у Босни и Херцеговини или само на мјесту одређеном у забрани напуштања боравишта, осим када се поступак води због кривичног дјела учињеног на штету члана породице или блиских сродника, нити се може ограничити право осумњиченог или оптуженог да обавља своју професионалну дјелатност, осим ако се поступак води због кривичног дјела учињеног у вези са обављањем те дјелатности.

Извршење мјера забране

Члан 189.

(1) Рјешење којим се изриче мјера забране напуштања боравишта доставља се и органу који извршава мјеру.

(2) Рјешење којим се изриче мјера забране путовања доставља се и граничној полицији, а привремено одузимање путних исправа уз забрану издавања нових путних исправа, као и извршење забране коришћења личне карте за прелазак државне границе унијеће се у Главни центар за обраду података.

(3) Мјере забране напуштања боравишта, забране путовања, забране посјећивања одређеног мјеста или подручја, забране састајања са одређеним лицима и привременог одузимања возачке дозволе извршава полицијски орган.

(4) Мјере обавезе осумњиченог или оптуженог да се повремено јавља одређеном органу извршава полицијски орган или орган којем се осумњичени или оптужени мора јављати.

Провјера мјера забране и обавеза извјештавања

Члан 190.

(1) Суд може у свако доба наложити провјеру мјера забране и затражити извјештај од органа надлежног за њихово извршење. Тај орган је дужан да извјештај без одгајања достави суду.

(2) Ако осумњичени или оптужени не испуњава обавезе наложене изреченом мјером, орган који извршава мјеру о томе обавјештава суд, а суд му због тога може изрећи додатну мјеру забране или одредити притвор.

Посебна одредба о забрани путовања

Члан 191.

(1) Изузетно, у хитним случајевима, а нарочито у случајевима у којима је ријеч о кривичном дјелу за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна, тужилац може издати наредбу о привременом одузимању путних исправа и личне карте уз забрану издавања нових докумената који се могу користити за прелазак државне границе.

(2) Тужилац може издати наредбу из става 1. овог члана када издаје наредбу о спровођењу истраге, када саслушава осумњиченог или када издаје наредбу за доношење према члану 183. став 2. овог закона, или када год је потребно хитно поступање за ефикасно вођење поступка до почетка главног претреса.

(3) У току истраге тужилац одмах обавјештава судију за претходни поступак, а након подизања оптужнице - судију за претходно саслушање, а након што се предмет упути судији или вијећу у сврху заказивања главног претреса - тог судију или пресједавајућег судију, који ће одлучити о наредби у року од 72 часа. Уколико судија не изда наредбу, путне исправе и лична карта ће бити враћени.

(4) Наредбу о привременом одузимању путних исправа и личне карте уз забрану издавања нових докумената који се могу користити за прелазак државне границе извршава полицијски орган, а може је извршити и судска полиција. Ако осумњичени или оптужени одбије да преда путне исправе и личну карту, наредба ће се присилно извршити.

(5) Осумњиченом или оптуженом ће бити издата потврда о одузетим документима. За личну карту осумњиченом или оптуженом ће бити издата посебна потврда или карта која замјењује личну карту у сваком погледу, али која се не може користити за прелазак државне границе.

5. Јемство

Услови за одређивање јемства

Члан 192.

Осумњичени, односно оптужени којем се притвор треба одредити или му је већ одређен само због бојазни да ће побјећи, може се оставити на слободи, односно може се пустити на слободу ако он лично или неко други за њега пружи јемство да до краја кривичног поступка неће побјећи, а сам осумњичени, односно оптужени обећа да се неће критити и да без одобрења неће напустити своје боравиште.

Садржај јемства

Члан 193.

- (1) Јемство увијек гласи на новчани износ који се одређује с обзиром на тежину кривичног дјела, личне и породичне прилике осумњиченог, односно оптуженог и имовинско стање лица које даје јемство.
- (2) Јемство се састоји у полагању готовог новца, папира од вриједности, драгоцености или других покретних ствари веће вриједности које се лако могу уновчити и чувати или у стављању хипотеке за износ јемства на непокретна добра лица које даје јемство или у личној обавези једног или више грађана да ће у случају бјекства оптуженог платити утврђени износ јемства.
- (3) Лице које даје јемство мора доставити доказе о свом имовинском стању, поријеклу имовине, власништву и посједу над имовином која се даје као јемство.
- (4) Ако оптужени побјегне, рјешењем ће се одредити да је вриједност дата као јемство, приход буџета Републике Српске.

Престанак јемства

Члан 194.

- (1) Осумњичени, односно оптужени ће се и поред датог јемства ставити у притвор ако на уредан позив не дође, а изостанак не оправда, ако се спрема за бјекство или ако се против њега, пошто је остављен на слободи, појави неки други законски основ за притвор.
- (2) У случају из става 1. овог члана, јемство се укида. Положени новчани износ, драгоцености, папири од вриједности или друге покретне ствари враћају се, а хипотека се скида. На исти начин ће се поступити и када се кривични поступак правоснажно доврши рјешењем о обустави поступка или пресудом.
- (3) Ако је пресудом изречена казна затвора, јемство се укида тек када осуђени почне да издржава казну.

Рјешење о јемству

Члан 195.

У току истраге рјешење о јемству и о његовом укидању доноси судија за претходни поступак, последије подизања оптужнице - судија за претходно саслушање, а након достављања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса, тај судија, односно председник вијећа. Рјешење којим се одређује јемство и рјешење којим се јемство укида доноси се по саслушању тужиоца.

6. Притвор

Опште одредбе

Члан 196.

- (1) Притвор се може одредити или продужити само под условима прописаним у овом закону и само ако се иста сврха не може остварити другом мјером.
- (2) Притвор одређује или продужује рјешењем суд на приједлог тужиоца, а након што суд претходно саслуша осумњиченог, односно оптуженог, на околности разлога због којих се притвор предлаже, осим у случају из члана 197. став 1. тачка а).
- (3) Тужилац је дужан да поднесе образложен приједлог за продужење притвора суду најкасније пет дана прије истека рока из рјешења о притвору. Суд одмах доставља

приједлог осумњиченом, односно оптуженом и његовом браниоцу.

(4) Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно вријеме. Ако се оптужени налази у притвору, дужност је свих органа који учествују у кривичном поступку и органа који им пружају правну помоћ да поступају са посебном хитношћу.

(5) У току цијелог поступка притвор ће се укинути чим престану разлози на основу којих је одређен, а притвореник ће се одмах пустити на слободу.

(6) По приједлогу оптуженог или браниоца за укидање притвора који је заснован на новим чињеницама суд ће одржати рочиште, односно сједницу вијећа о коме ће обавијестити странке и браниоца. Недолазак странака и браниоца који су уредно обавијештени не спречава одржавање рочишта, односно сједнице вијећа.

(7) Против рјешења о одбијању приједлога за укидање притвора жалба је допуштена.

(8) Ако приједлог није заснован на новим чињеницама које су од значаја за укидање притвора, суд неће донијети посебно рјешење.

Разлози за притвор

Члан 197.

(1) Ако постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, притвор се против тог лица може одредити:

а) ако се крије или ако постоје друге околности које указују на опасност од бјекства,

б) ако постоји основана бојазан да ће уништити, сакрити, измијенити или фалсификовати доказе или трагове важне за кривични поступак или ако нарочите околности указују да ће ометати кривични поступак утицајем на свједоке, саучеснике или прикриваче,

в) ако нарочите околности оправдавају бојазан да ће поновити кривично дјело или да ће довршити покушано кривично дјело или да ће учинити кривично дјело којим пријети, а за та кривична дјела може се изрећи казна затвора од три године или тежа казна и

г) у ванредним околностима, ако је ријеч о кривичном дјелу за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна, а које је посебно тешко с обзиром на начин извршења или посљедице кривичног дјела, ако би пуштање на слободу резултирало стварном пријетњом нарушавања јавног реда.

(2) У случају из става 1. тачка б) овог члана, притвор ће се укинути чим се обезбиједи докази због којих је притвор одређен.

Опште право задржавања

Члан 198.

Лице затечено на извршењу кривичног дјела свако може задржати. Лице које је задржано мора се одмах предати суду, тужиоцу или најближем полицијском органу, а ако се то не може учинити - мора се одмах обавијестити један од тих органа.

Надлежност за одређивање притвора

Члан 199.

(1) Притвор одређује рјешењем суд на образложени приједлог тужиоца.

(2) Рјешење о притвору садржи: име и презиме лица које се лишава слободе, кривично дјело за које се окривљује, законски основ за притвор, образложење, поуку о праву на жалбу, службени печат и потпис судије који одређује притвор.

(3) Рјешење о притвору предаје се лицу на које се односи у часу притварања. У списима се мора назначити час предаје рјешења.

(4) Против рјешења о притвору притворено лице може се жалити вијећу из члана 24. став 5. овог закона у року од 24 часа од часа пријема рјешења. Ако се притворено лице први

пут испитује по истеку овог рока, може изјавити жалбу приликом тог испитивања. Жалба са преписом записника о испитивању, ако је притворено лице испитано и доказима на којима се заснива рјешење о притвору као и рјешење о притвору достављају се одмах вијећу. Жалба не задржава извршење рјешења.

(5) У случају из става 4. овог члана, вијеће које одлучује о жалби дужно је да донесе одлуку у року од 48 часова.

Трајање притвора у истрази

Члан 200.

(1) Прије доношења рјешења о одређивању притвора судија за претходни поступак ће преиспитати основаност захтјева за одређивање притвора. По рјешењу судије за претходни поступак, притвор може трајати најдуже мјесец дана од дана лишења слободе. Послије тог рока осумњичени се може задржати у притвору само на основу рјешења о продужењу притвора.

(2) Притвор се по одлуци вијећа из члана 24. став 5. овог закона, на образложен приједлог тужиоца, може продужити највише за два мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба која не задржава извршење.

(3) Ако се поступак води за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна и ако постоје нарочито важни разлози, притвор се може, одлуком Врховног суда Републике Српске, продужити, на образложени приједлог тужиоца, за највише још три мјесеца. Против овог рјешења допуштена је жалба која не задржава извршење рјешења. О жалби одлучује вијеће Врховног суда у другом саставу.

(4) Изузетно и у нарочито сложеном предмету који се односи на кривичо дјело за које је прописана казна дуготрајног затвора, притвор се може поново продужити за још највише три мјесеца након продужетка притвора из става 3. овог члана. Притвор се може продужити два пута узастопно, на образложени приједлог тужиоца за свако продужење, који треба да садржи изјаву колегијума тужилаштва о потребним мјерама да би се истрага завршила из члана 233. став 2. овог закона. О жалби против рјешења Врховног суда Републике Српске о продужењу притвора одлучује вијеће Врховног суда у другом саставу. Жалба не задржава извршење рјешења.

(5) Приједлог за продужење притвора из ст. 3. и 4. овог члана подноси се посредством првостепеног суда који ће прије достављања списа са приједлом Врховном суду Републике Српске осумњиченог саслушати о разлозима због којих се продужење притвора предлаже.

(6) Ако се до истека рокова из ст. 1. до 4. овог члана не потврди оптужница, осумњичени ће се пустити на слободу.

Укидање притвора

Члан 201.

Током истраге, прије истека рока трајања притвора, судија за претходни поступак може укинути притвор по претходном саслушању тужиоца. Против тог рјешења тужилац може изјавити жалбу вијећу из члана 24. став 5. овог закона, које је дужно да донесе одлуку у року од 48 часова.

Притвор након потврђивања оптужнице

Члан 202.

(1) Притвор се може одредити, продужити или укинути и након потврђивања оптужнице.

Контрола оправданости притвора се врши по истеку свака два мјесеца од дана доношења последњег рјешења о притвору. Жалба против овог рјешења не задржава његово извршење.

(2) Након потврђивања оптужнице и прије изрицања првостепене пресуде, притвор може трајати најдуже:

а) годину дана у случају кривичног дјела за које је прописана казна затвора до пет година,
б) годину дана и шест мјесеци у случају кривичног дјела за које је прописана казна затвора до десет година,

в) двије године у случају кривичног дјела за које је прописана казна затвора преко десет година, али не и казна дуготрајног затвора и

г) три године у случају кривичног дјела за које је прописана казна дуготрајног затвора.

(3) Ако за вријеме из става 2. овог члана не буде изречена првостепена пресуда, притвор ће се укинути и оптужени пустити на слободу.

Одређивање притвора након изрицања пресуде

Члан 203.

(1) Када изрекне пресуду на казну затвора, суд ће оптуженом одредити притвор, односно притвор ће се продужити ако постоје разлози из члана 197. став 1. т. а), в) и г) овог закона, а оптуженом који се налази у притвору укинуће притвор ако за притвор више не постоје разлози због којих је био одређен. У овом случају доноси се посебно рјешење, а жалба против рјешења не задржава његово извршење.

(2) Притвор ће се укинути ако је оптужени ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена осим из разлога ненадлежности суда или ако је проглашен кривим, а ослобођен од казне или је осуђен само на новчану казну или је условно осуђен или је због урачунавања притвора казну већ издржао.

(3) Послије изрицања првостепене пресуде, притвор може трајати најдуже још девет мјесеци. Ако за то вријеме не буде изречена другостепена пресуда којом се првостепена пресуда преиначује или потврђује, притвор ће се укинути и оптужени пустити на слободу. Ако у року од девет мјесеци буде изречена другостепена одлука којом се првостепена пресуда укида, притвор може трајати најдуже још годину дана од изрицања другостепене одлуке.

(4) На захтјев оптуженог, који се послије изрицања казне затвора налази у притвору, судија, односно предсједник вијећа може оптуженог рјешењем упутити у установу за издржавање казне и прије правоснажности пресуде.

(5) Притвор се увијек укида истеком изречене казне.

(6) Оптужени који се налази у притвору, а пресуда којом му је изречена казна затвора је постала правоснажна, остаће у притвору до упућивања на издржавање казне, а најдуже до истека трајања изречене казне.

Лишење слободe и задржавање

Члан 204.

(1) Полицијски орган може лице лишити слободe ако постоје основи сумње да је то лице починило кривично дјело и ако постоји било који разлог предвиђен у члану 197. овог закона, а полицијски орган дужан је да такво лице без одгађања, а најкасније у року од 24 часа спроведе тужиоцу. Приликом довођења, полицијски орган ће обавијестити тужиоца о разлозима и о времену лишења слободe. Употреба силе приликом довођења допуштена је у складу са законом.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, када је ријеч о кривичним дјелима тероризма, лице се мора спровести тужиоцу најкасније у року од 72 часа.

(3) Лице лишено слободe мора бити поучено у складу са чланом 5. овог закона.

- (4) Ако лице лишено слободе не буде спроведено тужиоцу у року из ст. 1. и 2. овог члана, пустиће се на слободу.
- (5) Тужилац је дужан да лице лишено слободе испита без одгађања, а најкасније у року од 24 часа и у том року одлучи да ли ће лице лишено слободе пустити на слободу или ће поставити образложени приједлог за одређивање притвора осигуравајући довођење лица пред судију за претходни поступак.
- (6) Судија за претходни поступак ће одмах, а најкасније у року од 24 часа донијети одлуку о приједлогу за одређивање притвора.
- (7) Ако судија за претходни поступак не прихвати приједлог за одређивање притвора, донијеће рјешење којим се приједлог одбија и лице одмах пушта на слободу. Тужилац може уложити жалбу на рјешење судије за претходни поступак, али жалба не задржава извршење рјешења.
- (8) Против рјешења вијећа којим се одређује притвор, притворено лице може поднијети жалбу која не задржава извршење рјешења.
- (9) У случају из ст. 7. и 8. овог члана, о жалби одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона које је дужно да донесе одлуку у року од 48 часова од пријема жалбе у суд.

Општа одредба Члан 205.

Притвор се извршава у установама које су за ту намјену одређене законом.

Права и слободе притвореника и подаци о притвореницима Члан 206.

- (1) Притвор се извршава на начин да се не вријеђа личност и достојанство притвореника. Овлашћена лица судске полиције и страже установе при извршавању притвора смију употријебити принудна средства само у случајевима одређеним законом.
- (2) Права и слободе притвореника могу бити ограничени само у мјери потребној да се оствари сврха ради које је одређен притвор, спријечи бјекство притвореника, спријечи извршење кривичног дјела и отклони опасност по живот и здравље људи.
- (3) Управа установе прикупља, обрађује и похрањује податке о притвореницима који се односе на идентитет притвореника и њихово психофизичко стање, трајање, продужење и укидање притвора, рад и понашање притвореника, изречене дисциплинске мјере и слично.
- (4) Евиденцију о притвореницима води Министарство правде.
- (5) Министар прописује начин вођења евиденције из става 4. овог члана.

Смјештај притвореника Члан 207.

Притвореници се смјештају у просторије одговарајуће величине које одговарају потребним здравственим условима. У исту просторију не смију бити смјештена лица различитог пола. По правилу, притвореници се неће смјестити у исту просторију са лицима која издржавају казну затвора. Притвореник се неће смјестити заједно са лицима која би на њега могла штетно утицати или са лицима с којима би дружење могло штетно утицати на вођење поступка.

Посебна права притвореника Члан 208.

- (1) Притвореници имају право на осмочасовни непрекидни одмор у времену од 24 часа. Њима ће се осигурати кретање на отвореном простору најмање два часа дневно.
- (2) Притвореник смије код себе имати предмете за личну употребу, хигијенске потрепштине, о свом трошку набављати књиге, новине и другу штампу, те имати друге предмете у количини и величини која не омета боравак у просторији и не ремети кућни ред. Приликом пријема у притвор од притвореника ће се приликом личног претреса одузети предмети у вези са кривичним дјелом, а остали предмети које притвореник не смије имати у притвору према његовом упутству ће се похранити и чувати или предати лицу које одреди притвореник.

Право на комуникацију притвореника са спољним свијетом и браниоцем

Члан 209.

- (1) Након одобрења судије за претходни поступак, односно судије за претходно саслушање и под његовим надзором или надзором лица које он одреди, притвореника могу посјећивати, у оквиру кућног реда, брачни, односно ванбрачни друг и његови сродници, а на његов захтјев - лекар и друга лица. Поједине посјете могу се забранити ако би због тога могла настати штета за вођење поступка.
- (2) Судија за претходни поступак, односно судија за претходно саслушање ће одобрити конзуларном службенику стране земље посјету притворенику који је држављанин те земље, у складу са кућним редом притвора.
- (3) Притвореник смије одржавати повјерљиву преписку са било којим другим лицем. Изузетно, ако то захтијевају интереси поступка суд може донијети рјешење о надзору такве повјерљиве преписке или рјешење којим се забрањује таква повјерљива преписка. Против овог рјешења допуштена је жалба, која не задржава извршење рјешења. Притворенику се не може забранити слање молби, притужби и жалби.
- (4) Притвореник не може користити мобилни телефон, али има право, у складу са кућним редом, а под надзором управе притвора, о свом трошку обављати телефонске разговоре. Управа притвора у ту сврху притвореницима обезбјеђује потребан број јавних телефонских прикључака. Судија за претходни поступак, судија за претходно саслушање, судија или предсједник вијећа могу због сигурности или постојања неког од разлога из члана 197. став 1. т. а) до в) овог закона, рјешењем ограничити или забранити притворенику коришћење телефона.
- (5) Притвореник има право слободне и неометане везе са браниоцем.

Дисциплински преступи притвореника

Члан 210.

- (1) За дисциплинске преступе притвореника судија за претходни поступак, односно судија за претходно саслушање, судија, односно предсједник вијећа може, на приједлог управника установе, изрећи дисциплинску казну ограничења посјета и дописивања. То се ограничење не односи на комуникацију притвореника са браниоцем или сусрете са конзуларним службеником.
- (2) Дисциплински преступи који представљају теже повреде су:
  - а) физички напади на друге притворенике, запослене или службена лица, односно њихово vriјеђање,
  - б) израђивање, примање, уношење и кријумчарење предмета за напад или бјекство,
  - в) уношење у установу или припремање у установи опојних средстава или алкохола,
  - г) повреде прописа о заштити на раду и противпожарној заштити, као и о спречавању посљедица природних непогода,

- д) намјерно проузроковање веће материјалне штете и
  - ђ) недолично понашање пред другим притвореницима или службеним лицима.
- (3) Против рјешења о дисциплинској казни допуштена је жалба вијећу из члана 24. став 5. овог закона у року од 24 часа. Жалба не задржава извршење рјешења.
- (4) О примјени принудних мјера према притворенику управа установе ће без одгађања, обавијестити надлежни суд.

Надзор над извршењем притвора **Члан 211.**

- (1) Надзор над извршењем притвора обавља предсједник надлежног суда.
- (2) Предсједник надлежног суда или судија којег он одреди дужан је да најмање једном у 15 дана обиђе притворенике и ако сматра да је то потребно, и без присуства судског полицајца, обавијести се како се притвореници хране, како задовољавају остале потребе и како се с њима поступа. Предсједник суда, односно судија којег он одреди, дужан је да предузме потребне мјере да се отклоне неправилности уочене при обиласку установе. Предсједник суда не може одредити да судија за претходни поступак умјесто њега обавља надзор над извршавањем притвора.
- (3) Предсједник суда, судија за претходни поступак или судија, односно предсједник вијећа, независно од надзора из става 2. овог члана, могу у свако доба обилазити притворенике, са њима разговарати и од њих примати притужбе.

Кућни ред у установама за издржавање притвора **Члан 212.**

Министар ће прописати кућни ред у установама за издржавање притвора којим ће се поближе уредити извршавање притвора у складу с одредбама овог закона.

XV ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Одобрење за гоњење учинилаца и гоњење по приједлогу **Члан 213.**

- (1) Када је овим законом, односно другим општим актом донесеним на основу Устава или закона одређено да је за гоњење појединих кривичних дјела потребно претходно одобрење надлежног државног органа, тужилац не може покренути, односно наставити истрагу нити подићи оптужницу, ако не поднесе доказ да је одобрење дато.
- (2) За кривична дјела за која се гони по приједлогу оштећеног, приједлог се подноси надлежном тужиоцу у року од три мјесеца од дана кад је оштећени сазнао за кривично дјело и учиниоца.

Посебни услови за кривично гоњење **Члан 214.**

- (1) У случају када је кривично дјело извршено ван територије Босне и Херцеговине, тужилац може предузети кривично гоњење ако је то кривично дјело прописано у закону Републике Српске.
- (2) У случају из става 1. овог члана тужилац ће предузети кривично гоњење само у случају ако је извршено дјело прописано као кривично дјело и по закону државе на чијој

је територији кривично дјело извршено. Ни у том случају кривично гоњење се неће предузети ако се по закону те државе кривично гоњење предузима по захтјеву оштећеног, а такав захтјев није поднесен.

(3) Тужилац може предузети кривично гоњење без обзира на закон државе на чијој је територији кривично дјело извршено, у случају да је ријеч о кривичном дјелу према правилима међународног права.

Обустава поступка у случају смрти осумњиченог, односно оптуженог
Члан 215.

Када се у току кривичног поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени умро, поступак ће се обуставити.

Поступак у случају неурачунљивости осумњиченог,
односно оптуженог
Члан 216.

Ако се током поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени у вријеме извршења кривичног дјела био неурачунљив, суд доноси одговарајућу одлуку у складу са чланом 383. овог закона.

Душевно обољење осумњиченог, односно оптуженог током поступка
Члан 217.

Када се током кривичног поступка утврди да је осумњичени, односно оптужени последице извршеног кривичног дјела оболио неког трајног душевног обољења, рјешењем ће се прекинути кривични поступак из члана 382. овог закона.

Кажњавање за одуговлачење поступка
Члан 218.

(1) Суд може током поступка новчаном казном до 5.000 КМ казнити тужиоца, браниоца, пуномоћника или законског заступника и оштећеног, ако су њихови поступци очигледно усмјерени на одуговлачење кривичног поступка.

(2) О кажњавању тужиоца обавијестиће се Високи судски и тужилачки савјет, а о кажњавању адвоката - надлежна адвокатска комора.

Примјена правила међународног права
Члан 219.

(1) У погледу искључења кривичног гоњења за лица која уживају право имунитета у Босни и Херцеговини, важе правила међународног права.

(2) У случају сумње да ли је ријеч о тим лицима, суд ће се за објашњење обратити Министарству правде.

Привремено одузимање возачке дозволе
Члан 220.

(1) Ако се поступак води због кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја, суд може осумњиченом, односно оптуженом одузети возачку дозволу за вријеме док поступак

траје.

(2) У хитним случајевима тужилац може одредити мјеру из става 1. овог члана о чему одмах обавјештава судију за претходни поступак који може у року од 72 часа донијети рјешење о привременом одузимању возачке дозволе. Уколико судија за претходни поступак не донесе рјешење о привременом одузимању возачке дозволе, тужилац ће возачку дозволу вратити осумњиченом.

(3) Возачка дозвола ће се вратити осумњиченом, односно оптуженом и прије завршетка кривичног поступка ако се може оправдано закључити да су престали разлози за њено одузимање.

(4) Против рјешења донесеног у смислу ст. 1. и 2. овог члана допуштена је жалба, која не задржава извршење рјешења.

(5) Вријеме за које је возачка дозвола одузета оптуженом који је на слободи урачунаће се у изречену мјеру безбједности забране управљања моторним возилом.

ДИО ДРУГИ

ТОК ПОСТУПКА

XVI ИСТРАГА

Обавеза пријављивања кривичног дјела Члан 221.

(1) Службена и одговорна лица у свим органима власти у Републици Српској, јавним предузећима и установама дужни су да пријаве кривична дјела о којима су обавијештени или за која сазнају на неки други начин. У таквим околностима, службено и одговорно лице ће предузети мјере да би се сачували трагови кривичног дјела, предмети на којима је или помоћу којих је учињено кривично дјело и други докази о њима и обавијестиће о томе, без одгађања, овлашћено службено лице или тужилаштво.

(2) Здравствени радници, наставници, васпитачи, родитељи, старатељи, усвојиоци и друга лица која су овлашћена или дужна да пружају заштиту и помоћ малољетним лицима, да врше надзор, одгајање и васпитавање малољетника, а који сазнају или оцијене да постоји сумња да је малољетно лице жртва сексуалног, физичког или неког другог злостављања, дужни су да о тој сумњи одмах обавијесте овлашћено службено лице или тужиоца.

Пријављивање кривичног дјела од грађана Члан 222.

(1) Грађанин има право да пријави извршење кривичног дјела.

(2) Свако је дужан да пријави извршење кривичног дјела када непријављивање кривичног дјела представља кривично дјело.

Подношење пријаве Члан 223.

(1) Пријава се подноси тужиоцу, писано или усмено.

- (2) Ако се пријава подноси усмено, лице које подноси пријаву упозориће се на посљедице лажног пријављивања. О усменој пријави саставиће се записник, а ако је пријава саопштена телефоном, сачиниће се службена забиљешка.
- (3) Ако је пријава поднесена суду или овлашћеном службеном лицу, они ће пријаву примити и одмах и доставити тужиоцу.

Наредба о спровођењу истраге

Члан 224.

- (1) Тужилац наређује спровођење истраге ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело.
- (2) О спровођењу истраге доноси се наредба која садржи: податке о осумњиченом уколико је познат, опис дјела из којег произлазе законска обиљежја кривичног дјела, законски назив кривичног дјела с навођењем одредбе кривичног закона, околности које потврђују основе сумње да је извршено кривично дјело и постојеће доказе. У наредби ће тужилац навести које околности треба истражити и које истражне радње треба предузети.
- (3) Тужилац доноси наредбу да се истрага неће спроводити ако је из пријаве и пратећих списа очигледно да пријављено дјело није кривично дјело, ако не постоје основи сумње да је пријављено лице учинило кривично дјело, ако је наступила застарјелост или је дјело обухваћено амнестијом или помиловањем или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење.
- (4) О неспровођењу истраге, као и о разлозима за то, тужилац ће обавијестити оштећеног и подносиоца пријаве у року од три дана. Оштећени и подносилац пријаве имају право да поднесу притужбу у року од осам дана канцеларији тужиоца.

Спровођење истраге

Члан 225.

- (1) током спровођења истраге тужилац може предузети све истражне радње, укључујући испитивање осумњиченог и саслушање оштећеног и свједока, вршење увиђаја и реконструкције догађаја, предузимање посебних мјера које обезбјеђују сигурност свједока и информација и наређивање потребних вјештачења.
- (2) О предузетим истражним радњама саставља се записник у складу са овим законом.
- (3) Ако се осумњичени налази у притвору, наредбу за довођење ради испитивања издаје тужилац и о томе обавјештава судију за претходни поступак.

Надзор тужиоца над радом овлашћених службених лица

Члан 226.

- (1) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело за које је законом прописана казна затвора већа од пет година, овлашћено службено лице дужно је да одмах обавијести тужиоца и под његовим надзором предузме потребне мјере да се пронађе извршилац кривичног дјела, да се спријечи скривање или бјекство осумњиченог или саучесника, да се открију и сачувају трагови кривичног дјела и предмети који могу послужити као докази и да се прикупе све информације које могу бити корисне у кривичном поступку.
- (2) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело из става 1. овог члана, овлашћено службено лице дужно је да у случају опасности од одгађања предузме неопходне радње ради извршења задатака из става 1. овог члана. Приликом предузимања ових радњи, овлашћено службено лице дужно је да поступи по овом закону. О свему што

је предузето, овлашћено службено лице дужно је да одмах обавијести тужиоца и достави прикупљене предмете који могу послужити као доказ.

(3) Ако постоје основи сумње да је извршено кривично дјело за које је законом прописана казна затвора до пет година, овлашћено службено лице дужно је да обавијести тужиоца о свим расположивим информацијама и истражним радњама које је предузело најкасније седам дана од дана сазнања о постојању основа сумње да је кривично дјело учињено.

Узимање изјава и прикупљање доказа

Члан 227.

(1) Ради извршења задатака из члана 226. овог закона, овлашћено службено лице може: прикупљати потребне изјаве од лица; извршити потребан преглед превозних средстава, путника и пртљага; ограничити кретање на одређеном простору за вријеме потребно да се обави одређена радња; предузети потребне мјере у вези са утврђивањем идентитета лица и предмета; расписати потрагу за лицем и стварима за којима се трага; у присуству одговорног лица претражити одређене објекте и просторије државних органа, јавних предузећа и установа; обавити увид у одређену њихову документацију, као и предузети друге потребне мјере и радње. О чињеницама и околностима које су утврђене при предузимању појединих радњи, као и о предметима који су пронађени или одузети, саставиће се записник или службена забиљешка.

(2) При прикупљању изјава од лица, овлашћено службено лице може издати писани позив лицу да дође у службене просторије, под условом да се у позиву назначе разлози позивања. Лице не мора дати никакву изјаву или одговарати на питања која му овлашћено службено лице поставља, осим давања личних података, о чему ће га овлашћено службено лице поучити.

(3) Приликом прикупљања изјава од лица, овлашћено службено лице ће поступити у складу са чланом 143. овог закона, односно у складу са чланом 151. овог закона. У том случају се записници о прикупљеним обавјештењима могу употријебити као докази у кривичном поступку.

(4) Лице према коме је примијењена нека од радњи или мјера из овог члана има право да поднесе притужбу тужиоцу у року од три дана. Тужилац ће провјерити основаност притужбе и ако утврди да су се у предузетим радњама или мјерама стекла обиљежја кривичног дјела или повреда радне обавезе, поступиће према притужби у складу са законом.

(5) На основу прикупљених изјава и доказа који су откривени, овлашћено службено лице саставља извјештај. Уз извјештај се достављају и предмети, скице, фотографије, прибављени извјештаји, списи о предузетим мјерама и радњама, службене забиљешке, изјаве и други материјали који могу да буду корисни за успјешно вођење поступка, укључујући све чињенице и доказе који иду у корист осумњиченом. Ако овлашћено службено лице последије подношења извјештаја сазна за нове чињенице, доказе или трагове кривичног дјела, дужно је да прикупља потребна обавјештења и извјештај о томе, као допуну претходног извјештаја, одмах преда тужиоцу.

(6) Тужилац може прикупљати изјаве и од лица која се налазе у притвору ако је то потребно ради откривања других кривичних дјела истог лица, његових саучесника или кривичних дјела других учинилаца.

Задржавање на мјесту извршења кривичног дјела

Члан 228.

(1) Овлашћено службено лице има право да лица затечена на мјесту извршења кривичног дјела задржи ради прикупљања обавјештења ако та лица могу дати обавјештења важна за кривични поступак и о томе је дужно да обавијести тужиоца. Задржавање тих лица на мјесту извршења кривичног дјела не може трајати дуже од шест часова.

(2) Овлашћено службено лице може фотографисати и узимати отиске прстију лица за које постоје основи сумње да је извршило кривично дјело. Када то доприноси ефикасности поступка, овлашћено службено лице може јавно објавити фотографију тог лица, али само по одобрењу тужиоца.

(3) Ако је потребно да се утврди од кога потичу отисци прстију на појединим предметима, овлашћено службено лице може узимати отиске прстију од лица за која постоји вјероватноћа да су могла доћи у додир са тим предметима.

(4) Лице према коме је предузета нека од радњи из овог члана има право да поднесе притужбу тужиоцу.

Увиђај и вјештачење

Члан 229.

Овлашћено службено лице може, изузетно, након обавјештавања тужиоца, извршити увиђај и одредити потребна вјештачења, осим прегледа, обдукције и ексхумације леша. Ако је тужилац присутан на лицу мјеста током вршења увиђаја овлашћених службених лица, може тражити да овлашћено службено лице изврши одређене радње које он сматра неопходним. Све радње предузете током увиђаја морају се документовати и детаљно образложити у записнику, али и у посебном службеном извјештају.

Преглед, обдукција и ексхумација

Члан 230.

Уколико постоји сумња или је очигледно да је смрт проузрокована кривичним дјелом или је у вези са извршењем кривичног дјела, тужилац ће наредити извођење прегледа и обдукције. Ако је леш већ закопан, одредиће се ексхумација ради његовог прегледа и обдукције, о чему ће тужилац затражити наредбу од суда.

Судско обезбјеђење доказа

Члан 231.

(1) Када је у интересу правде да се свједок саслуша да би се његов исказ користио на главном претресу зато што постоји могућност да неће бити доступан суду за вријеме суђења, судија за претходни поступак може, на приједлог странака или браниоца, наредити да се изјава тог свједока узме на посебном саслушању. Саслушање ће се спровести у складу са чланом 277. овог закона.

(2) Прије употребе изјаве свједока из става 1. овог члана, странка, односно бранилац који траже да се изјава узме у обзир као доказ на главном претресу, мора доказати да је и упркос свим уложеним напорима да се осигура присуство свједока на главном претресу, свједок остао недоступан. Ова изјава се не може користити ако је свједок присутан на главном претресу.

(3) Уколико странке или бранилац сматрају да ће доћи до нестанка одређеног доказа, односно до немогућности извођења таквог доказа на главном претресу, предложиће

судији за претходни поступак предузимање неопходне радње у циљу обезбјеђења доказа. Ако судија за претходни поступак прихвати приједлог о предузимању радње доказивања, обавијестиће о томе странке и браниоца.

(4) Ако судија за претходни поступак одбије приједлог из ст. 1. и 3. овог члана, донијеће рјешење против којег се може изјавити жалба вијећу из члана 24. став 5. овог закона.

Обустава истраге

Члан 232.

(1) Тужилац ће наредбом обуставити истрагу уколико се установи да:

- а) дјело које је учинио осумњичени, није кривично дјело,
- б) постоје околности које искључују кривицу осумњиченог, осим у случају из члана 214. овог закона,
- в) нема довољно доказа да је осумњичени учинио кривично дјело и
- г) је дјело обухваћено амнестијом, помиловањем или застарјелошћу или постоје друге сметње које искључују кривично гоњење.

(2) О обустави истраге, као и о разлозима за обуставу истраге тужилац ће у писаној форми обавијестити оштећеног који има права предвиђена у члану 224. овог закона, као и осумњиченог ако је испитан и лице које је пријавило кривично дјело.

(3) Тужилац, у случајевима из става 1. тачка в) овог члана може поново отворити истрагу ако прибави нове доказе који указују на то да постоје основи сумње да је осумњичени учинио кривично дјело.

Окончање истраге

Члан 233.

(1) Тужилац окончава истрагу када утврди да је стање ствари довољно разјашњено да се може подићи оптужница. Окончање истраге ће се забиљежити у спису.

(2) Ако се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, потребне мјере да би се истрага окончала, предузеће колегијум тужилаштва.

(3) Оптужница се не може подићи ако осумњичени није био испитан.

XVII ПОСЕБНЕ ИСТРАЖНЕ РАДЊЕ

Врсте посебних истражних радњи и услови за њихову примјену

Члан 234.

(1) Против лица за које постоје основи сумње да је само или заједно са другим лицима учествовало или учествује у извршењу кривичног дјела из члана 235. овог закона могу се одредити посебне истражне радње, ако се на други начин не могу прибавити докази или би њихово прибављање било повезано са несразмјерним тешкоћама.

(2) Истражне радње из става 1. овог члана су:

- а) надзор и техничко снимање телекомуникација,
- б) приступ компјутерским системима и компјутерско сравњење података,
- в) надзор и техничко снимање просторија,
- г) тајно праћење и техничко снимање лица, транспортних средстава и предмета који су у вези са њима,
- д) коришћење прикривених истражилаца и коришћење информатора,
- ђ) симуловани и контролисани откуп предмета и симуловано давање поткупнине и
- е) надзирани превоз и испорука предмета.

(3) Истражне радње из става 2. овог члана могу се одредити и према лицу за које постоје

основи сумње да учиниоцу, односно од учиниоца кривичног дјела из члана 235. овог закона преноси информације у вези са кривичним дјелом, односно да учинилац користи његово средство телекомуникације.

(4) На разговоре лица из става 1. овог члана и његовог браниоца сходно се примјењују одредбе о комуникацији осумњиченог и браниоца.

(5) При извршавању мјера из става 2. т. д) и њ) овог члана полицијски органи или друга лица не смију предузимати активности које представљају подстрекавање на извршење кривичног дјела. Ако су преузете такве активности, то је околност која искључује кривично гоњење подстрекаваног лица за кривично дјело учињено у вези са овим радњама.

(6) Прикривени истражилац је посебно обучено овлашћено службено лице које истражује под измијењеним идентитетом. Прикривени истражилац смије под својим измијењеним идентитетом учествовати у правном промету. Уколико је то неопходно за формирање и одржавање тог идентитета, могу се изградити, измијенити или користити одговарајућа документа.

Кривична дјела за која се могу одредити посебне истражне радње **Члан 235.**

Радње из члана 234. став 2. овог закона могу се одредити за кривична дјела:

- а) против Републике Српске,
- б) против човјечности и међународног права,
- в) тероризма и
- г) за која се према Кривичном закону може изрећи казна затвора од три године или тежа казна.

Надлежност за одређивање и трајање истражних радњи **Члан 236.**

(1) Истражне радње из члана 234. став 2. овог закона одређује наредбом судија за претходни поступак, на образложени приједлог тужиоца, који садржи: податке о лицу против кога се радња предузима, основе сумње из члана 234. ст. 1. или 3. овог закона, разлоге за њено предузимање и остале битне околности које захтијевају предузимање радњи, навођење радње која се захтијева и начин њеног извођења, обим и трајање радње. Наредба садржи исте податке као и приједлог тужиоца, као и утврђивање трајања наређене радње.

(2) Изузетно, ако се писана наредба не може добити на вријеме и ако постоји опасност од одгађања, може се почети са извршавањем истражне радње из члана 234. овог закона и на основу усмене наредбе судије за претходни поступак. Писани налог судије за претходни поступак мора бити прибављен у року од 24 часа од издавања усмене наредбе.

(3) Истражне радње из члана 234. став 2. т. а), б), в), г) и е) овог закона могу трајати најдуже до мјесец дана, а из посебно важних разлога могу се, на образложени приједлог тужиоца, продужити за још мјесец дана, с тим да мјере из т. а), б) и в) могу трајати укупно најдуже шест мјесеци, а мјере из т. г) и е) укупно најдуже три мјесеца. Захтјев за радњу из члана 234. став 2. тачка њ) овог закона може се односити само на једнократни акт, а захтјев за сваку наредну радњу против истог лица мора садржавати разлоге који оправдавају њену употребу.

(4) Наредба судије за претходни поступак, као и приједлог тужиоца из става 1. овог члана чувају се у посебном омоту. Тужилац и судија за претходни поступак ће састављањем

или преписом записника без навођења личних података прикривеног истражиоца и информатора или на други одговарајући начин спријечити да неовлашћена лица, осумњичени и његов бранилац открију идентитет прикривеног истражиоца и информатора.

(5) Судија за претходни поступак мора писаним налогом, без одгађања, обуставити извршење предузетих радњи ако су престали разлози због којих су радње биле одређене.

(6) Наредбу из става 1. овог члана извршава полицијски орган. Предузећа која врше пренос информација дужна су да тужиоцу и полицијским органима омогуће спровођење радњи из члана 234. став 2. тачка а) овог закона.

Материјал добијен предузимањем радњи и обавјештавање о предузетим радњама

Члан 237.

(1) Након престанка примјене радњи из члана 234. овог закона полицијски органи морају све информације, податке и предмете добијене предузетим радњама, као и извјештај о томе предати тужиоцу. Тужилац је дужан да достави судији за претходни поступак писани извјештај о предузетим радњама. На основу поднесеног извјештаја судија за претходни поступак провјерава да ли је поступљено по његовој наредби.

(2) Ако тужилац одустане од кривичног гоњења, односно ако информације и подаци прибављени примјеном наређених радњи нису потребни за кривични поступак, уништиће се под надзором судије за претходни поступак, који ће о томе саставити посебни записник. О предузимању радњи, разлозима за њихово предузимање, информацији да добијени материјал није био основ за кривично гоњење и да је уништен, писано се обавјештава лице против кога је нека од радњи из члана 234. став 2. овог закона била предузета.

(3) Судија за претходни поступак ће, без одгађања, а након предузимања радњи из члана 234. овог закона, обавијестити лице против којег је радња била предузета. Лице против којег је радња била предузета може од суда затражити испитивање законитости наредбе и начина на који је спроведена радња.

(4) Подаци и информације добијени предузимањем радњи из члана 234. став 2. овог закона чувају се док се чува судски спис.

Случајни налази

Члан 238.

Не могу се користити као доказ информације и подаци добијени предузимањем радњи из члана 234. овог закона ако се не односе на кривично дјело наведено у члану 235. овог закона.

Поступање без судског налога или изван њеног оквира

Члан 239.

Ако су радње из члана 235. овог закона предузете без налога судије за претходни поступак или у супротности са њом, суд на прибављеним подацима или доказима не може заснивати своју одлуку.

Коришћење доказа прибављених посебним радњама

Члан 240.

Техничке снимке, исправе и предмети прибављени под условима и на начин прописан овим законом могу се користити као докази у кривичном поступку. Прикривени истражилац и информатор из члана 234. став 2. тачка д) овог закона, као и лица која су спровела истражне радње из члана 234. став 2. тачка њ) овог закона - могу се саслушати као свједоци, или као заштићени свједоци о току спровођења радњи или о другим важним околностима

XVIII ПОСТУПАК ОПТУЖЕЊА

Подизање оптужнице

Члан 241.

- (1) Када у току истраге тужилац утврди да постоји довољно доказа из којих произлази основана сумња да је осумњичени учинио кривично дјело, припремиће и упутити оптужницу судији за претходно саслушање.
- (2) Након подизања оптужнице осумњичени, односно оптужени и бранилац имају право увида у све списе и доказе.
- (3) Након подизања оптужнице странке или бранилац могу предлагати судији за претходно саслушање предузимање радњи у складу са чланом 231. овог закона.

Садржај оптужнице

Члан 242.

- (1) Оптужница садржи:
  - а) назив суда,
  - б) име и презиме осумњиченог, са личним подацима,
  - в) опис дјела из којег произлазе законска обиљежја кривичног дјела, вријеме и мјесто извршења кривичног дјела, предмет на коме је и средство којим је извршено кривично дјело, као и остале околности потребне да се кривично дјело што прецизније одреди,
  - г) законски назив кривичног дјела, са навођењем одредбе Кривичног закона,
  - д) приједлог о доказима које треба извести, уз назначење свједока, вјештака или псеудонима заштићених свједока, списка које треба прочитати и предмета који служе као доказ,
  - ђ) резултат истраге и
  - е) доказе који поткрепљује наводе оптужнице.
- (2) Једном оптужницом може се обухватити више кривичних дјела или више осумњичених.
- (3) Ако се осумњичени налази на слободи, у оптужници се може предложити да се одреди притвор, а ако се налази у притвору - може се предложити да се притвор продужи или да се пусти на слободу.

Одлучивање о оптужници

Члан 243.

- (1) Одмах по пријему оптужнице судија за претходно саслушање ће испитати да ли је суд надлежан, да ли постоје околности из члана 232. став 1. тачка г) овог закона, те да ли је оптужница прописно састављена у складу са чланом 242. овог закона. Уколико суд утврди да оптужница није прописно састављена, поступиће у складу са чланом 59. ст. 3. и 4. овог закона.
- (2) Судија за претходно саслушање може потврдити или одбити све или поједине тачке

оптужнице у року од осам дана, а у сложеним предметима у року од 15 дана од дана пријема оптужнице. Уколико одбије све или поједине тачке оптужнице, судија за претходно саслушање доноси рјешење које се доставља тужиоцу. Против овог рјешења жалба се подноси у року од 24 часа. О жалби одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона у року од 72 часа.

(3) Приликом потврђивања оптужнице, судија за претходно саслушање проучава сваку тачку оптужнице и доказе које му је доставио тужилац да би утврдио постојање основане сумње.

(4) Након што се потврде поједине или све тачке оптужнице, осумњичени добија статус оптуженог. Судија за претходно саслушање доставља оптужницу оптуженом и његовом браниоцу.

(5) Судија за претходно саслушање доставиће оптужницу оптуженом који је на слободи без одгађања, а ако се налази у притвору у року од 24 часа након потврђивања оптужнице. Судија за претходно саслушање обавијестиће оптуженог да у року од 15 дана од дана достављања оптужнице има право на подношење претходних приговора, да ће рочиште о изјашњењу о кривици бити заказано одмах након доношења одлуке о претходним приговорима, односно по истеку рока за улагање претходних приговора, те да може навести приједлоге доказа које намјерава да изведе на главном претресу.

(6) Након одбијања свих или појединих тачака у оптужници, тужилац може поднијети нову или измијењену оптужницу која ће бити заснована на новим доказима. Нова, односно измијењена оптужница подноси се на потврђивање.

Изјашњење о кривици

Члан 244.

(1) Изјаву о кривици оптужени даје судији за претходно саслушање у присуству тужиоца и браниоца. Прије изјаве о кривици оптужени ће се упознати са свим могућим посљедицама признања кривице у смислу члана 245. став 1. овог закона. Уколико оптужени нема браниоца, судија за претходно саслушање ће провјерити да ли оптужени разумије посљедице изјашњавања о кривици, као и да ли постоје услови за постављање браниоца у складу са чланом 53. став 5, односно чланом 46. овог закона. Изјава о кривици и датим упозорењима уноси се у записник. Уколико се оптужени не изјасни о кривици, судија за претходно саслушање ће по службеној дужности унијети у записник да оптужени пориче кривицу.

(2) Ако се оптужени изјасни да је крив, судија за претходно саслушање ће упутити предмет судији, односно вијећу ради заказивања рочишта на коме ће се утврдити постојање услова из члана 245. овог закона.

(3) Уколико се оптужени прогласи кривим након завршетка главног претреса или промијени своју првобитну изјаву о порицању кривице и накнадно призна кривицу, његова изјава о порицању кривице неће бити узета у обзир приликом одмјеравања казне.

(4) Након уношења изјаве о кривици у записник, судија за претходно саслушање ће прослиједити предмет судији, односно вијећу којем је предмет додијељен у сврху заказивања главног претреса, а доказе који поткрепљују наводе оптужнице враћа тужиоцу. Главни претрес ће бити заказан у року од 30 дана од дана изјашњавања о кривици. Овај рок може се изузетно продужити за још 30 дана.

Разматрање изјаве о признању кривице

Члан 245.

(1) Приликом разматрања изјаве о признању кривице, суд провјерава:

а) да ли је изјава о признању кривице услиједила добровољно, свјесно и са разумијевањем,

б) да ли је оптужени упозорен и разумио да се изјавом о признању кривице одриче од права на суђење,

- в) да ли постоји довољно доказа о кривици оптуженог,
  - г) да ли је оптужени упознат са могућим посљедицама и разумио могуће посљедице у вези са имовинскоправним захтјевом и
  - д) да ли је оптужени упознат са одлуком о накнади трошкова кривичног поступка и са правом да буде ослобођен накнаде у случају из члана 99. став 4. овог закона.
- (2) Ако суд прихвати изјаву о признању кривице, изјава оптуженог ће се унијети у записник и наставити са претресом за изрицање кривичноправне санкције.
- (3) Ако суд одбаци изјаву о признању кривице, то ће саопштити странкама и браниоцу и унијети у записник. Изјава о признању кривице не може се користити као доказ у даљем току кривичног поступка.

Преговарање о кривици

Члан 246.

- (1) Осумњичени, односно оптужени и његов бранилац могу до завршетка главног претреса, односно претреса пред вијећем другостепеног суда преговарати са тужиоцем о условима признавања кривице за дјело за које се осумњичени, односно оптужени терети.
- (2) Споразум о признању кривице не може се закључити ако се оптужени на рочишту за изјашњење о кривици изјаснио да је крив.
- (3) Приликом преговарања са осумњиченим, односно оптуженим и браниоцем о признању кривице у складу са ставом 1. овог члана, тужилац може предложити изрицање казне испод законом одређеног минимума казне затвора за то кривично дјело, односно блажу санкцију за осумњиченог, односно оптуженог у складу са Кривичним законом.
- (4) Споразум о признању кривице сачињава се у писаном облику и уз оптужницу се доставља судији за претходно саслушање, судији, односно вијећу. Након потврђивања оптужнице споразум о признању кривице разматра и изриче кривичноправну санкцију предвиђену споразумом, судија за претходно саслушање све до достављања предмета судији, односно вијећу ради заказивања главног претреса. Након достављања предмета ради заказивања главног претреса о споразуму одлучује судија, односно вијеће.
- (5) Судија за претходно саслушање, судија, односно вијеће споразум могу прихватити или одбацити.
- (6) Приликом разматрања споразума о признању кривице, суд провјерава:
- а) да ли је до споразума о признању кривице дошло добровољно, свјесно и са разумијевањем, као и након упознавања са могућим посљедицама, укључујући и посљедице у вези са имовинскоправним захтјевом и трошковима кривичног поступка,
  - б) да ли постоји довољно доказа о кривици оптуженог,
  - в) да ли оптужени разумије да се споразумом о признању кривице одриче права на суђење и да не може уложити жалбу на кривичноправну санкцију која ће му се изрећи,
  - г) да ли је предложена кривичноправна санкција у складу са ставом 3. овог члана и
  - д) да ли је оштећеном пружена могућност да се пред тужиоцем изјасни о имовинскоправном захтјеву.
- (7) Ако суд прихвати споразум о признању кривице, изјава оптуженог ће се унијети у записник и наставити са претресом за изрицање кривичноправне санкције предвиђене споразумом.
- (8) Ако суд одбаци споразум о признању кривице, то ће саопштити странкама и браниоцу и констатовати у записник. Истовремено ће се одредити датум одржавања главног претреса. Главни претрес ће се заказати у року од 30 дана. Признање из овог споразума не може се користити као доказ у кривичном поступку.
- (9) О резултатима преговарања о кривици суд ће обавијестити оштећеног.

Повлачење оптужнице

Члан 247.

(1) Тужилац може повући оптужницу без претходног одобрења суда, до њеног потврђивања. Након потврђивања оптужнице па до почетка главног претреса, тужилац може повући оптужницу образложеним приједлогом, само уз одобрење судије за претходно саслушање, и то из важних разлога.

(2) У случају из става 1. овог члана, судија за претходно саслушање рјешењем одобрава повлачење оптужнице, о чему се обавјештавају осумњичени, односно оптужени и бранилац, као и оштећени.

Разлози за приговор и одлука о приговору **Члан 248.**

(1) Претходним приговорима се:

- а) оспорава надлежност,
- б) истичу околности из члана 232. став 1. тачка г) овог закона,
- в) указује на формалне недостатке у оптужници,
- г) оспорава законитост доказа,
- д) захтијева спајање или раздвајање поступка и
- ђ) оспорава одлука о одбијању захтјева за постављање браниоца на основу члана 54. став 1. овог закона.

(2) Уколико судија за претходно саслушање усвоји приговор из става 1. тачка г) овог члана одлучиће да се такав доказ издвоји из списка и врати тужиоцу.

(3) О претходним приговорима одлучује судија за претходно саслушање у року од осам дана који не може учествовати у суђењу. Против рјешења којим се одлучује о претходним приговорима жалба није допуштена.

Претпретресно рочиште **Члан 249.**

Током припрема за главни претрес судија или предсједник вијећа може одржати рочиште са странкама и браниоцем да би се размотрила питања која су релевантна за главни претрес.

ДИО ТРЕЋИ

XIX ГЛАВНИ ПРЕТРЕС

1. Јавност главног претреса

Општа јавност **Члан 250.**

(1) Главни претрес је јаван.

(2) Главном претресу могу присуствовати само пунољетна лица.

(3) Лица која су присутна на главном претресу не смију носити оружје или опасно оруђе, осим чувара оптуженог и лица којима то дозволи судија, односно предсједник вијећа.

Искључење јавности **Члан 251.**

- (1) Од отварања засједања па до завршетка главног претреса судија, односно вијеће може у свако доба, по службеној дужности или по приједлогу странака и браниоца, али увијек по њиховом саслушању, искључити јавност за цио главни претрес или један његов дио, ако је то у интересу државне безбједности или ако је то потребно ради чувања државне, војне, службене или важне пословне тајне, чувања јавног реда, заштите морала у демократском друштву, личног и интимног живота оптуженог или оштећеног или заштите интереса малолјетника или свједока.
- (2) Одлуку о искључењу јавности доноси судија, односно вијеће рјешењем које мора бити образложено и јавно објављено.
- (3) Рјешење о искључењу јавности може се побијати само у жалби на пресуду.

На кога се не односи искључење јавности

Члан 252.

- (1) Искључење јавности не односи се на странке, браниоца, оштећеног, законског заступника и пуномоћника.
- (2) Судија, односно вијеће може допустити да главном претресу на коме је јавност искључена буду присутна службена лица, научни и јавни радници, а на захтјев оптуженог може то допустити и његовом брачном, односно ванбрачном другу и блиским сродницима.
- (3) Судија, односно вијеће ће упозорити лица која су присутна главном претресу на коме је јавност искључена да су дужна да као тајну чувају све оно што су на претресу сазнала и указаће им да одавање тајне представља кривично дјело.

2. Руковођење главним претресом

Обавезно присуство на главном претресу

Члан 253.

- (1) Судија, односно чланови вијећа и записничар морају бити непрекидно на главном претресу.
- (2) Ако постоји могућност да ће главни претрес трајати дуже, председник вијећа може затражити од председника суда да одреди једног или двоје судија да присуствују главном претресу, да би замијенили чланове вијећа у случају њихове спријечености.

Обавезе судије, односно председника вијећа

Члан 254.

- (1) Судија, односно председник вијећа руководи главним претресом.
- (2) Дужност судије, односно председника вијећа је да се брине за свестрано претресање предмета, и отклањање свега што одуговлачи поступак, а не доприноси разјашњењу ствари.
- (3) Уколико овим законом није другачије прописано о приједлозима странака и браниоца, одлучује судија, односно председник вијећа.
- (4) Одлуке судије, односно председника вијећа се увијек објављују са кратким образложењем разматраних чињеница и уносе у записник о главном претресу.

Редослијед радњи главног претреса

Члан 255.

Главни претрес се одвија редом који је одређен у овом закону, али судија, односно предсједник вијећа може одредити да се одступи од редовног тока расправљања због посебних околности, а нарочито због броја оптужених, броја кривичних дјела и обима доказног материјала. У записник о главном претресу унијеће се разлози зашто се главни претрес не одржава према законом утврђеном редослиједу.

Дужност судије, односно предсједника вијећа **Члан 256.**

(1) Дужност судије, односно предсједника вијећа је да се брине о одржавању реда у судници и достојанству суда. Судија, односно предсједник вијећа може одмах послје отварања засједања упозорити лица која су присутна на главном претресу да се пристојно понашају и да не ометају рад суда. Судија, односно предсједник вијећа може одредити претресање лица која присуствују на главном претресу.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се са засједања удаље сва лица која као слушаоци присуствују главном претресу, ако су се мјере за одржавање реда предвиђене у овом закону показале неефикасним за осигурање несметаног одржавања главног претреса.

(3) У судници је забрањено филмско или телевизијско снимање. Изузетно, предсједник суда може дозволити такво снимање на главном претресу. Ако је снимање одобрено, судија, односно предсједник вијећа може на главном претресу, из оправданих разлога, одлучити да се поједини дијелови главног претреса не снимају.

Кажњавање због нарушавања реда **Члан 257.**

(1) Судија, односно предсједник вијећа може удаљити лице из суднице да би заштитило право на праведно и јавно суђење или да би одржало достојанствено и несметано суђење.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се оптужени удаљи из суднице за одређени период уколико оптужени и након упозорења настави са недоличним понашањем због којег је оправдано његово удаљење из суднице. У том периоду судија, односно предсједник вијећа може наставити поступак, уколико оптужени има браниоца.

(3) Ако тужилац, бранилац, оштећени, законски заступник, пуномоћник оштећеног, свједок, вјештак, тумач или друго лице које присуствује главном претресу омета ред или се не покорава наређењима судије, односно предсједника вијећа за одржавање реда - судија, односно предсједник вијећа ће га упозорити. Ако упозорење буде безуспјешно, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се лице удаљи из суднице и казни новчаном казном до 10.000 КМ. Ако тужилац или бранилац буду удаљени из суднице, судија, односно предсједник вијећа ће обавијестити Високи судски и тужилачки савјет или адвокатску комору чији је бранилац члан - ради предузимања даљих мјера.

(4) Браниоцу или пуномоћнику оштећеног који, након што је кажњен, продужи да нарушава ред, судија, односно предсједник вијећа може ускратити даље заступање на главном претресу и казнити га новчаном казном до 30.000 КМ. Рјешење о томе, с образложењем, уноси се у записник о главном претресу. Против овог рјешења допуштена је посебна жалба. Главни претрес ће се прекинути или одгодити, док оптужени не узме другог браниоца и не припреми се за одбрану.

Давање лажног исказа од свједока или вјештака
Члан 258.

Ако постоји основана сумња да је свједок или вјештак на главном претресу дао лажни исказ, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се сачини посебан препис записника о исказу свједока или вјештака који ће се доставити тужиоцу.

3. Претпоставке за одржавање главног претреса

Отварање засједања
Члан 259.

Судија, односно предсједник вијећа отвара засједање и објављује предмет главног претреса. Затим ће судија, односно предсједник вијећа утврдити да ли су дошла сва позвана лица, а ако нису, провјериће да ли су им позиви уручени и да ли су свој изостанак оправдала.

**Недолазак тужиоца, односно лица
које га замјењује на главни претрес**
Члан 260.

(1) Ако тужилац или лице које га замјењује које је уредно позвано не дође на главни претрес, главни претрес ће се одгодити. Судија, односно предсједник вијећа позваће тужиоца, односно лице које га замјењује да изнесе разлоге свог недоласка. На основу изјаве, судија ће утврдити да ли он треба бити кажњен. Ако се тужилац, односно лице које га замјењује кажњава, обавезно се о томе обавјештава Високи судски и тужилачки савјет.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може изрећи новчану казну до 5.000 КМ тужиоцу, односно лицу које га замјењује које се на уредно достављен позив суда није одазвало и није оправдало свој изостанак.

Недолазак оптуженог на главни претрес
Члан 261.

(1) Ако је оптужени уредно позван, а не дође нити свој изостанак оправда, судија, односно предсједник вијећа ће одгодити главни претрес и наредити да се оптужени на идући главни претрес принудно доведе. Ако до привођења оптужени оправда изостанак, судија, односно предсједник вијећа ће опозвати наредбу о принудном довођењу.

(2) Ако оптужени који је уредно позван очигледно избјегава да дође на главни претрес и ако принудно довођење није успјело, судија, односно предсједник вијећа може оптуженом одредити притвор.

(3) Против рјешења о одређивању притвора, допуштена је жалба која не одгађа његово извршење.

(4) Ако не буде раније укинут, притвор траје до објављивања пресуде, а најдуже 30 дана.

Забрана суђења у одсуству
Члан 262.

Оптуженом се не може судити у одсуству.

Недолазак браниоца на главни претрес

Члан 263.

- (1) Ако бранилац који је уредно позван не дође на главни претрес, главни претрес ће се одгодити. Судија, односно предсједник вијећа позваће браниоца да објасни разлоге свог недоласка. На основу изјаве браниоца, судија, односно предсједник вијећа ће утврдити да ли бранилац треба да буде кажњен. Када се бранилац у оваквим случајевима кажњава, обавјештава се адвокатска комора чији је он члан.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа може изрећи новчану казну до 5.000 КМ браниоцу који се није одазвао на уредан позив суда и није оправдао свој изостанак.
- (3) Ако је оптуженом одређен нови бранилац или је оптужени изабрао новог браниоца, главни претрес ће бити одгођен. Судија, односно предсједник вијећа ће дати новом браниоцу довољно времена за припрему одбране, а тај период не може бити краћи од 15 дана ако је ријеч о кривичном дјелу за које је прописана казна затвора у трајању од десет година или тежа казна, осим ако се оптужени не одрекне овог права, а судија, односно предсједник вијећа се увјери да краће вријеме за припрему одбране неће утицати на право оптуженог на праведно суђење.

Недолазак свједока или вјештака на главни претрес

Члан 264.

- (1) Ако је свједок или вјештак уредно позван, а не дође, нити свој изостанак оправда, судија, односно предсједник вијећа може наредити принудно довођење свједока или вјештака.
- (2) Свједока или вјештака који је уредно позван, а изостанак није оправдао, судија, односно предсједник вијећа може казнити новчаном казном до 5.000 КМ.
- (3) У случају из става 1. овог члана, судија, односно предсједник вијећа ће одлучити да ли главни претрес треба одгодити.

4. Одгађање и прекидање главног претреса

Разлози за одгађање главног претреса

Члан 265.

- (1) На захтјев странака или браниоца, главни претрес може одгодити рјешењем судија, односно предсједник вијећа ако треба прибавити нове доказе или ако је оптужени након извршеног кривичног дјела неспособан да присуствује главном претресу или ако постоје друге сметње да се главни претрес успјешно спроведе.
- (2) Рјешење којим се одгађа главни претрес унијеће се у записник и, по могућности, одредиће се дан и час наставка главног претреса. Судија, односно предсједник вијећа ће такође наредити обезбјеђење доказа који се могу изгубити или уништити због одгађања главног претреса.
- (3) Против рјешења из става 2. овог члана није допуштена жалба.

Настављање одгођеног главног претреса

Члан 266.

- (1) Ако се главни претрес који је био одгођен држи пред истим судијом, односно вијећем,

претрес ће се наставити, а судија, односно предсједник вијећа ће укратко изнијети ток ранијег главног претреса. Судија, односно предсједник вијећа може одредити да главни претрес почне изнова.

(2) Главни претрес који је одгођен мора изнова почети ако се измијенио састав вијећа или ако је одгађање трајало дуже од 30 дана, али уз сагласност странака и браниоца вијеће може одлучити да се у оваквом случају свјedoци и вјештаци не саслушавају поново и да се не врши нови увиђај, него да се користе искази свјedoка и вјештака дати на ранијем главном претресу, односно да се користи записник о увиђају.

(3) Ако се главни претрес држи пред другим судијом, односно предсједником вијећа – главни претрес мора изнова почети и сви докази се морају поново извести. Изузетно, ако се претрес држи пред другим предсједником вијећа, уз сагласност странака и браниоца, вијеће може одлучити да се раније изведени докази неће поново изводити.

(4) У случају из ст. 2. и 3. овог члана, судија односно вијеће може без сагласности странака и браниоца, а по њиховом саслушању одлучити да се искази свјedoка и вјештака дати у ранијем претресу користе као доказ уколико су свјedoци или вјештаци умрли, душевно обољели, или се не могу пронаћи или је њихов долазак пред суд немогућ или је знатно отежан из других разлога.

Прекид главног претреса

Члан 267.

(1) Осим у случајевима предвиђеним овим законом, судија, односно предсједник вијећа може прекинути главни претрес због одмора или због истека радног времена или да би се неки доказ прибавио у кратком времену или због припремања оптужбе или одбране.

(2) Прекинути главни претрес наставља се увијек пред истим судијом, односно вијећем.

(3) Ако се главни претрес не може наставити пред истим судијом, односно вијећем или ако је прекид главног претреса трајао дуже од осам дана, поступиће се по одредбама члана 266. овог закона.

5. Записник о главном претресу

Начин вођења записника

Члан 268.

(1) О раду на главном претресу води се записник. Ако је главни претрес сниман у складу са чланом 66. овог закона, препис предузете радње ће се на захтјев странака и браниоца доставити странкама и браниоцу најкасније у року од три дана од предузете радње на главном претресу.

(2) Судија, односно предсједник вијећа може наредити да се одређени дио записника прочита или репродукује, а прочитаће га или репродуковати увијек ако то захтијевају странке, бранилац или лице чија се изјава уноси у записник.

Уношење изреке пресуде у записник

Члан 269.

(1) У записник о главном претресу уноси се потпуна изрека пресуде, уз назначење да ли је пресуда јавно објављена. Изрека пресуде унесена у записник о главном претресу

представља изворник.

(2) Ако је донесено рјешење о притвору, и оно се уноси у записник о главном претресу.

Чување материјалних доказа

Члан 270.

(1) У посебној просторији суда похрањују се и чувају материјални докази прикупљени током кривичног поступка. Судија, односно предсједник вијећа може у било које вријеме издати наредбу која се односи на контролу и располагање материјалним доказима.

(2) Министар доноси пропис о условима, начину чувања и уништавања материјалних доказа у кривичном поступку из става 1. овог члана.

6. Почетак главног претреса

Улазак судије, односно вијећа у судницу

Члан 271.

(1) Приликом уласка судије или вијећа у судницу и приликом њиховог изласка из суднице, сви присутни, на позив овлашћеног лица, треба да устану.

(2) Странке и други учесници поступка дужни су да устану када се обраћају суду, осим ако за то постоје оправдане препреке.

Услови за одржавање главног претреса

Члан 272.

Када судија, односно предсједник вијећа утврди присуство свих позваних лица на главном претресу или када одлучи да се главни претрес одржи без присуства одређених позваних лица или је одлучивање о овим стварима одгођено, позваће оптуженог и узети од њега личне податке ради утврђивања идентитета.

Утврђивање идентитета оптуженог и давање упута

Члан 273.

(1) Судија, односно предсједник вијећа узима од оптуженог личне податке из члана 143. овог закона да би утврдио његов идентитет.

(2) Након утврђивања идентитета оптуженог, судија, односно предсједник вијећа ће упитати странке и браниоца да ли имају примједбе на састав вијећа и надлежност суда.

(3) Након утврђивања идентитета оптуженог, судија, односно предсједник вијећа ће упутити свједоке и вјештаке у просторију ван суднице за њих одређену, гдје ће чекати док буду позвани да свједоче. Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити свједоке да док чекају, о својим исказима не разговарају са другим свједоцима. На приједлог тужиоца, оптуженог или браниоца, судија, односно предсједник вијећа ће одобрити оним вјештацима на које се приједлог односи да присуствују току претреса у судници.

(4) Уколико је присутан оштећени, али још није поднио имовинскоправни захтјев, судија, односно предсједник вијећа ће га поучити да може поднијети тај захтјев до закључења главног претреса.

(5) Судија, односно предсједник вијећа може предузети неопходне мјере ради спречавања међусобног комуницирања свједока, вјештака и странака.

Поуке оптуженом
Члан 274.

(1) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити оптуженог на потребу пажљивог праћења тока претреса и поучиће га да може износити чињенице и предлагати доказе у своју корист, да може постављати питања оптуженим, свједоцима и вјештацима и да може давати образложења у вези са њиховим исказима.

(2) Судија, односно предсједник вијећа ће поучити оптуженог да може дати исказ током доказног поступка у својству свједока и ако одлучи дати такав исказ, да ће бити подвргнут директном и унакрсном испитивању у смислу члана 277. овог закона, односно да ће бити опоменут и упозорен у смислу члана 151. овог закона. У том случају оптужени као свједок не полаже заклетву, односно не даје изјаву. Суд ће омогућити да се о том свом праву оптужени претходно консултује са браниоцем, а уколико нема браниоца, суд ће пажљиво испитати да ли му је бранилац неопходан.

Читање оптужнице и уводна излагања
Члан 275.

(1) Главни претрес почиње читањем оптужнице. Оптужницу чита тужилац.

(2) Након читања, оптужнице, судија, односно предсједник вијећа упитаће оптуженог да ли је разумио њене наводе. Ако судија, односно предсједник вијећа установи да оптужени није разумио оптужницу, укратко ће је изложити оптуженом на начин који му је разумљив. Након тога тужилац ће укратко изнијети доказе на којима заснива оптужницу.

(3) Оптужени или његов бранилац могу након тога изложити концепт одбране.

7. Доказни поступак

Извођење доказа
Члан 276.

(1) Странке и бранилац имају право да позивају свједоке и изводе доказе.

(2) Осим ако судија, односно вијеће у интересу правде не одреди другачије, докази се на главном претресу изводе сљедећим редом:

а) докази оптужбе,

б) докази одбране,

в) докази оптужбе којима се побијају наводи одбране (реплика),

г) докази одбране, као одговор на побијање (дубликат),

д) докази чије је извођење наредио судија, односно вијеће и

ђ) све доказе релевантне за изрицање кривичноправне санкције.

(3) Приликом извођења доказа допуштено је директно, унакрсно и додатно испитивање. Директно испитивање обавља страна која позива свједока, али судија, односно вијеће може у сваком тренутку да постави питање свједоку.

Директно и унакрсно испитивање свједока
Члан 277.

(1) Дозвољено је испитивање свједока од странке, односно браниоца који је позвао свједока (директно испитивање), затим испитивање тог свједока од супротне странке, односно браниоца (унакрсно испитивање) и поновно испитивање свједока од странке, односно браниоца који га је позвао. Свједока испитује странка која га је позвала, али судија, односно предсједник вијећа и чланови вијећа могу у свакој фази испитивања

поставити свједоку одговарајуће питање. Питања свједоку од супротне странке ограничавају се и односе на питања која су претходно постављена током испитивања свједока од странке која је позвала свједока и питања у корист властитих твђења. Питања на поновном испитивању свједока од странке која га је позвала ограничавају се на питања постављена током испитивања свједока од супротне странке. Након што свједок буде испитан, судија, односно предсједник и чланови вијећа могу му постављати питања.

(2) Питања која наводе на одговор који се жели чути не могу се постављати при директном испитивању, осим у случају потребе разјашњења изјаве свједока. По правилу, питања која наводе на одговор који се жели чути - дозвољена су само приликом унакрсног испитивања. Када странка позове супротне странке или када свједок показује одбојан став или не жели да сарађује, судија, односно предсједник вијећа може дозволити употребу питања која наводе на одговор који се жели чути.

(3) Судија, односно предсједник вијећа ће у одговарајућој мјери контролисати начин и редослијед испитивања свједока и извођења доказа, водећи рачуна да испитивање и извођење доказа буде ефикасно за утврђивање истине, да се избјегне непотребно губљење времена и заштите свједоци од узнемиравања и збуњивања.

(4) Приликом извођења доказа из члана 276. став 2. тачка д) овог закона, суд ће испитати свједока, а након тога дозволиће странкама и браниоцу да му постављају питања.

Право суда да не дозволи питање или доказ

Члан 278.

(1) Судија, односно предсједник вијећа ће забранити питање и одговор на питање које је већ постављено - ако је то питање по његовој оцјени недозвољено или неважно за предмет.

(2) Ако судија, односно предсједник вијећа закључи да околности које странка или бранилац жели да докаже, немају значаја за предмет или да је понуђени доказ непотребан, одбиће извођење доказа.

Посебна правила о доказима у случајевима

сексуалних деликата

Члан 279.

(1) Оштећеног кривичним дјелом није допуштено испитивати о његовом сексуалном животу прије извршеног кривичног дјела које је предмет поступка. Ниједан доказ који се износи да би показао раније сексуално искуство, понашање или сексуалну оријентацију оштећеног неће бити прихватљив.

(2) Изузетно од става 1. овог члана може се у поступку користити доказ да сперма, медицинска документација о повредама или други материјални докази потичу од другог лица, а не од оптуженог.

(3) У случајевима извршења кривичног дјела против човјечности и међународног хуманитарног права, пристанак жртве се не може употријебити у прилог одбране оптуженог.

(4) Прије прихватања доказа у складу са овим чланом, обавиће се одговарајуће саслушање, при којем је искључена јавност.

(5) Захтјев, пратећа документација, и записник са саслушања чувају се запечаћени у

посебном омоту, осим ако суд не одреди другачије.

Посљедице признања оптуженог
Члан 280.

Ако је признање оптуженог на главном претресу потпуно и у складу са раније изведеним доказима, у доказном поступку ће се извести само они докази који се односе на одлуку о кривичној санкцији.

Полагање заклетве, односно давање изјаве
Члан 281.

- (1) Сви свједоци полажу заклетву или дају изјаву прије свједочења која замјењује заклетву.
- (2) Текст заклетве, односно изјаве гласи: „Заклињем се – изјављујем да ћу о свему што пред судом будем питан говорити истину и да ништа од онога што ми је познато нећу прећутати”.
- (3) Ниједи свједоци који знају читати и писати дају заклетву, односно изјаву потписивањем текста заклетве, односно изјаве, а глуви свједоци ће прочитати текст заклетве, односно изјаве. Ако глуви или ниједи свједоци не знају читати и писати, заклетва, односно изјава се даје посредством тумача.

Заштита свједока од вријеђања, пријетњи и напада
Члан 282.

- (1) Судија, односно предсједник вијећа дужан је да заштити свједока од вријеђања, пријетњи и напада.
- (2) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити или новчано казнити учесника у поступку или било које друго лице које вријеђа, пријети или доводи у опасност безбједност свједока пред судом. У случају изрицања новчане казне, примијениће се одредбе члана 257. овог закона.
- (3) У случају озбиљне пријетње свједоку, судија, односно предсједник вијећа ће обавијестити тужиоца ради предузимања кривичног гоњења.
- (4) На приједлог странке или браниоца, судија, односно предсједник вијећа наредиће полицијским органима предузимање мјера неопходних за заштиту свједока.

Кажњавање за одбијање свједочења
Члан 283.

- (1) Ако свједок одбије да свједочи без оправданог разлога и након упозорења на посљедице, може бити кажњен новчаном казном до 30.000 КМ.
- (2) Ако свједок и послје тога одбије да свједочи, може се притворити. Затвор траје док свједок не пристане да свједочи, или док његово свједочење не постане непотребно, или док се кривични поступак не заврши, али најдуже 30 дана.
- (3) О жалби против рјешења којим је изречена новчана казна или одређен затвор, одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона. Жалба против рјешења о новчаној казни и затвору не задржава извршење рјешења.

Ангажовање вјештака
Члан 284.

- (1) Вјештака могу ангажовати странке, бранилац и суд.
- (2) Трошкове вјештака из става 1. овог члана сноси онај који га је ангажовао.

Испитивање вјештака

Члан 285.

- (1) Прије испитивања вјештака, судија, односно предсједник вијећа опоменуће га на његову дужност да изнесе налаз и мишљење на најбољи могући начин у складу са вјештином и правилима струке и упозориће га да давање лажног исказа о налазу и мишљењу представља кривично дјело.
- (2) Вјештак ће положити заклетву, односно дати изјаву прије него што буде саслушан.
- (3) Заклетва, односно изјава даје се усмено.
- (4) Текст заклетве, односно изјаве гласи: „Заклињем се чашћу да ћу вјештачење извршити савјесно и по свом најбољем знању и да ћу тачно и потпуно изнијети свој налаз и мишљење”.
- (5) Писани налаз и мишљење вјештака биће прихваћен као доказни материјал само уколико је тај вјештак саслушан на претресу.
- (6) Изузетно, уз сагласност странака и браниоца, суд може одлучити да се писани налаз и мишљење само прочита, ако се због природе вјештачења не може очекивати потпуније објашњење писаног налаза и мишљења, или ако из важних разлога саслушање вјештака није могуће или није цјелисходно.

Отпуштање свједока и вјештака

Члан 286.

- (1) Саслушани свједоци и вјештаци остаће испред суднице уколико их судија, односно предсједник вијећа потпуно не отпусти након испитивања од странака и браниоца, односно суда.
- (2) На приједлог странке или браниоца или по службеној дужности, судија, односно предсједник вијећа може наредити да испитани свједоци и вјештаци напусте судницу и да буду накнадно позвани и поново испитани у присуству или одсуству осталих свједока и вјештака.

Саслушање ван суднице

Члан 287.

- (1) Ако се током суђења сазна да свједок или вјештак није у могућности да дође пред суд, или да би његов долазак био повезан са несразмјерним тешкоћама, судија, односно предсједник вијећа може наредити да се свједок, односно вјештак испита ван суднице - уколико његово свједочење сматра важним. Судија, односно предсједник вијећа, странке и бранилац ће присуствовати испитивању, а испитивање ће се спровести у складу са чланом 277. овог закона.
- (2) Ако судија, односно предсједник вијећа сматра да је то неопходно, испитивање свједока се може извршити приликом реконструкције догађаја ван суднице. Судија, односно предсједник вијећа, странке и бранилац ће бити присутни приликом реконструкцији, а испитивање ће се спровести у складу са чланом 277. овог закона.
- (3) Странке, бранилац и оштећени увијек се позивају да присуствују испитивању свједока или извођењу реконструкције. Саслушање ће се спровести као да се изводи на главном претресу, у складу са чланом 277. овог закона.
- (4) Ако судија, односно предсједник вијећа сматра да је то неопходно, на испитивање

малољетника као свједока сходно ће се примјенити одредбе члана 151. став 6. и члана 155. овог закона.

Изузеци од непосредног спровођења доказа

Члан 288.

(1) Искази дати у истрази дозвољени су као доказ на главном претресу и могу бити коришћени приликом директног или унакрсног испитивања или побијања изнесених навода или у одговору на побијање или на додатно испитивање након чега се прилажу као доказни материјал. У овом случају, лицу се може дати могућност да објасни или побије свој претходни исказ.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, записници о исказима датим у истрази могу се по одлуци судије, односно вијећа прочитати и користити као доказ на главном претресу само у случају ако су испитана лица умрла или трајно душевно обољела или се не могу пронаћи, или је њихов долазак пред суд немогућ или је знатно отежан из важних разлога.

(3) Ако се током главног претреса оптужени користи правом да није дужан да изнесе своју одбрану или да одговара на постављена питања, записник о исказу оптуженог који је дат у истрази може се по одлуци судије или предсједника вијећа прочитати и користити као доказ на главном претресу само ако је оптужени приликом саслушања у истрази био упозорен у складу са чланом 143. став 2. тачка в) овог закона.

Записници о доказном материјалу

Члан 289.

(1) Записници о увиђају на лицу мјеста, о претресању стана или лица, о одузимању ствари, књига, записника и осталих доказа изнијеће се на главном претресу да би се утврдио њихов садржај, а по оцјени судије, односно предсједника вијећа њихов садржај се може укратко унијети у записник о главном претресу.

(2) За провјеру вјеродостојности писмена, записа или фотографије, потребни су оригинално писмено, запис или фотографија, осим ако није другачије прописано овим законом.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, може се користити као доказ и овјерена копија оригинала, као и копија која је потврђена као неизмијењена у односу на оригинал.

(4) Доказни материјал из става 1. овог члана се чита уколико се странке и бранилац другачије не договоре.

Измјена оптужнице

Члан 290.

Ако тужилац оцијени да изведени докази указују да се измијенило чињенично стање изнесено у оптужници, он може на главном претресу измијенити оптужницу. Ради припремања одбране, главни претрес се може одгодити. У овом случају не врши се потврђивање оптужнице.

Допуна доказног поступка

Члан 291.

(1) Након извођења доказа судија, односно предсједник вијећа ће упитати странке и браниоца да ли имају других доказних приједлога.

(2) Уколико странке и бранилац немају нових доказних приједлога или приједлози буду одбијени, судија, односно предсједник вијећа ће објавити да је доказни поступак завршен.

Завршне ријечи и завршетак главног претреса

Члан 292.

(1) Након завршетка доказног поступка судија, односно предсједник вијећа ће позвати тужиоца, оштећеног, браниоца и оптуженог, ради давања завршне ријечи. Посљедња ријеч увијек припада оптуженом.

(2) Ако оптужницу заступа више тужилаца или оптужени има више од једног браниоца, сви могу дати завршну ријеч, али се њихова излагања не могу понављати.

(3) Након завршних ријечи, судија, односно предсједник вијећа објављује да је главни претрес завршен, а суд се повлачи на вијећање и гласање ради доношења пресуде.

XX ПРЕСУДА

1. Изрицање пресуде

Изрицање и објављивање пресуде

Члан 293.

Пресуда се изриче и објављује у име Републике Српске.

Везаност пресуде за оптужбу

Члан 294.

(1) Пресуда се може односити само на лице које је оптужено и само на дјело које је предмет оптужбе садржане у потврђеној, односно на главном претресу измијењеној оптужници.

(2) Суд није везан за приједлоге тужиоца у погледу правне оцјене дјела.

Докази на којима се заснива пресуда

Члан 295.

(1) Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.

(2) Суд је дужан да савјесно оцијени сваки доказ појединачно и у вези са осталим доказима и на основу такве оцјене изведе закључак да ли је нека чињеница доказана.

2. Врсте пресуда

Мериторне и процесне пресуде

Члан 296.

(1) Пресудом се оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе или се проглашава кривим.

(2) Ако оптужба обухвата више кривичних дјела, у пресуди ће се изрећи да ли се и за које дјело оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе или се проглашава кривим.

Пресуда којом се оптужба одбија
Члан 297.

Пресуду којом се оптужба одбија суд ће изрећи ако:

- а) за пресуђење суд није стварно надлежан,
- б) је тужилац од почетка па до завршетка главног претреса одустао од оптужнице,
- в) није било потребног одобрења или ако је надлежни државни орган одустао од одобрења,
- г) је оптужени за исто дјело већ правоснажно осуђен, ослобођен од оптужбе или је поступак против њега рјешењем правоснажно обустављен, а не ради се о рјешењу о обустављању поступка из члана 342. овог закона и
- д) је оптужени актом амнестије или помиловања ослобођен од гоњења или се кривично гоњење не може предузети због застарјелости или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење.

Пресуда којом се оптужени ослобађа од оптужбе
Члан 298.

Пресуду којом се оптужени ослобађа од оптужбе суд ће изрећи ако:

- а) дјело за које је оптужен није законом прописано као кривично дјело,
- б) има околности које искључују кривицу и
- в) није доказано да је оптужени учинио дјело за које је оптужен.

Пресуда којом се оптужени проглашава кривим
Члан 299.

(1) У пресуди у којој се оптужени проглашава кривим суд ће изрећи:

- а) за које се дјело проглашава кривим, уз навођење чињеница и околности које чине обиљежја кривичног дјела, као и оних од којих зависи примјена одређене одредбе кривичног закона,
- б) законски назив кривичног дјела и које су одредбе Кривичног закона примијењене,
- в) каква се казна изриче оптуженом или се по одредбама Кривичног закона ослобађа од казне,
- г) одлуку о условној осуди,
- д) одлуку о мјерама безбједности, о одузимању имовинске користи и одлуку о враћању предмета из члана 139. овог закона ако предмети до тада нису враћени власнику, односно држаоцу,
- ђ) одлуку о урачунавању притвора или већ издржане казне и
- е) одлуку о трошковима кривичног поступка, о имовинскоправном захтјеву, као и о томе да се правоснажна пресуда треба објавити посредством средстава јавног информисања.

(2) Ако је оптуженом изречена новчана казна, у пресуди ће се одредити рок у којем се новчана казна треба платити и начин замјене новчане казне у случају да се новчана казна не плати.

3. Објављивање пресуде

Вријеме и мјесто објављивања пресуде
Члан 300.

(1) Након што је пресуда изречена, суд ће је одмах објавити. Ако суд није у могућности да истог дана по завршетку главног претреса изрекне и објави пресуду, одгодиће објављивање пресуде највише за три дана и одредиће вријеме и мјесто објављивања пресуде.

(2) Суд ће у присуству странака, браниоца, законских заступника и пуномоћника јавно прочитати изреку и саопштити укратко разлоге пресуде.

(3) Објављивање ће се извршити и кад странка, бранилац, законски заступник или пуномоћник није присутан. Суд може одлучити да оптуженом који је одсутан, пресуду усмено саопшти судија, односно предсједник вијећа или да му се пресуда само достави.

(4) Ако је јавност на главном претресу била искључена, изрека пресуде ће се увијек прочитати у јавном засједању. Вијеће ће одлучити хоће ли и колико искључити јавност приликом објављивања разлога пресуде.

(5) Сви присутни саслушаће читање изреке пресуде стојећи.

Притвор након изрицања пресуде

Члан 301.

За одређивање, продужење или укидање притвора последије објављивања пресуде примјењиваће се одредба члана 197. овог закона.

Поука о праву на жалбу и друга упозорења

Члан 302.

(1) Након објављивања пресуде, судија, односно предсједник вијећа ће поучити оптуженог и оштећеног о праву на жалбу, као и о праву на одговор на жалбу.

(2) Ако је оптуженом изречена условна осуда, упозориће га судија, односно предсједник вијећа на значај условне осуде и на услове којих мора да се придржава.

(3) Судија, односно предсједник вијећа ће упозорити оптуженог да до правоснажног окончања поступка обавијести суд о свакој промјени адресе.

4. Писана израда и достављање пресуде

Писана израда пресуде

Члан 303.

(1) Пресуда која је објављена мора се писано израдити у року од 15 дана након објављивања, а у сложеним стварима, изузетно у року од 30 дана. Ако пресуда није израђена у тим роковима, судија, односно предсједник вијећа је дужан да обавијести предсједника суда због чега то није учињено. Предсједник суда ће, по потреби, предузети мјере да се пресуда што прије изради.

(2) Пресуду потписују судија, односно предсједник вијећа и записничар.

(3) Овјерени препис пресуде доставиће се тужиоцу и оштећеном, а оптуженом и браниоцу сагласно члану 82. овог закона. Ако се оптужени налази у притвору, овјерени препис пресуде мора бити достављени у роковима предвиђеним у ставу 1. овог члана.

(4) Оптуженом и оштећеном доставиће се и поука о праву на жалбу.

(5) Овјерени препис пресуде суд ће са поуком о праву на жалбу доставити лицу чији је предмет одузет том пресудом, као и правном лицу коме је изречено одузимање имовинске користи. Правоснажна пресуда ће се доставити оштећеном.

Садржај пресуде

Члан 304.

- (1) Писано изречена пресуда мора потпуно одговарати пресуди која је објављена. Пресуда мора имати увод, изреку и образложење.
- (2) Увод пресуде садржи: назначење да се пресуда изриче у име Републике Српске, назив суда, име и презиме судије, односно предсједника и чланова вијећа и записничара, име и презиме оптуженог, кривично дјело за које је оптужен и да ли је био присутан на главном претресу, дан главног претреса и да ли је главни претрес био јаван, име и презиме тужиоца, браниоца, законског заступника и пуномоћника који су били присутни на главном претресу и дан објављивања изречене пресуде.
- (3) Изрека пресуде садржи личне податке о оптуженом и одлуку којом се оптужени проглашава кривим за кривично дјело за које је оптужен или којом се ослобађа од оптужбе за то дјело или којом се оптужба одбија.
- (4) Ако је оптужени проглашен кривим, изрека пресуде мора обухватити потребне податке наведене у члану 299. овог закона, а ако је ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена, изрека пресуде мора обухватити опис дјела за које је оптужен и одлуку о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтјеву, ако је био постављен.
- (5) У случају стицаја кривичних дјела суд ће у изреку пресуде унијети казне утврђене за свако појединачно кривично дјело, а затим јединствену казну која је изречена за сва дјела у стицају.
- (6) У образложењу пресуде суд ће изнијети разлоге за сваку тачку пресуде.
- (7) Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући нарочито оцјену вјеродостојности противрјечних доказа, из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака, из којих разлога је одлучио да се не саслуша непосредно свједок или вјештак чији је исказ прочитан, којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјењивању одређених одредаба Кривичног закона на оптуженог и његово дјело.
- (8) Ако је оптуженом изречена казна, у образложењу ће се навести које је околности суд узео у обзир при одмјеравању казне. Суд ће посебно образложити којим се разлозима руководио при одлуци да казну треба ублажити или оптуженог ослободити од казне или изрећи условну осуду или да треба изрећи мјеру безбједности или одузимање имовинске користи.
- (9) Ако се оптужени ослобађа од оптужбе, у образложењу ће се нарочито навести из којих се разлога наведених у члану 298. овог закона то чини.
- (10) У образложењу пресуде којом се оптужба одбија суд се неће упуштати у оцјену главне ствари, него ће се ограничити само на разлоге за одбијање оптужбе.

Исправке у пресуди

Члан 305.

- (1) Погрешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању, недостатке у облику и несагласности писано израђене пресуде с изворником исправиће, посебним рјешењем, судија, односно предсједник вијећа, на захтјев странке, браниоца или по службеној дужности.
- (2) Ако постоји несагласност између писано израђене пресуде и њеног изворника у погледу података из члана 299. став 1. т. а) до д) и тачка е) овог закона, рјешење о исправци доставиће се лицима из члана 303. овог закона. У том случају рок за жалбу против пресуде одвија се од дана достављања тог рјешења против кога посебна жалба

није допуштена.

XXI РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛИЈЕКОВИ

1. Жалба на пресуду првостепеног суда

Право на жалбу и рок Члан 306.

- (1) Против пресуде донесене у првом степену може се изјавити жалба у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.
- (2) У сложеним стварима на захтјев странака и бранилаца, суд може продужити рок за жалбу најдуже за 15 дана.
- (3) До одлуке суда о захтјеву из става 2. овог члана не тече рок за жалбу.
- (4) Благовремено изјављена жалба одгађа извршење пресуде.

Субјекти жалбе Члан 307.

- (1) Жалбу могу изјавити странке, бранилац и оштећени.
- (2) У корист оптуженог жалбу могу изјавити законски заступник, брачни, односно ванбрачни друг, родитељ или дијете и усвојилац, односно усвојеник. Рок за жалбу и у том случају тече од дана када је оптуженом, или његовом браниоцу достављен препис пресуде.
- (3) Тужилац може изјавити жалбу на штету оптуженог, али и у његову корист.
- (4) Оштећени може побијати пресуду само због одлуке суда о трошковима кривичног поступка и одлуке о имовинскоправном захтјеву.
- (5) Жалбу може изјавити и лице чији је предмет одузет или од којег је одузета имовинска корист прибављена кривичним дјелом.
- (6) Бранилац и лица из става 2. овог члана могу изјавити жалбу и без нарочитог овлашћења оптуженог, али не и против његове воље - осим ако је оптуженом изречена казна дуготрајног затвора.

Одрицање и одустанак од жалбе Члан 308.

- (1) Оптужени се може одрећи права на жалбу само након што му је пресуда достављена. Оптужени се и прије тога може одрећи права на жалбу ако се тужилац одрекао права на жалбу, осим ако би оптужени по пресуди требало да издржава казну затвора. До доношења одлуке другостепеног суда, оптужени може одустати од већ изјављене жалбе.
- (2) Тужилац се може одрећи права на жалбу од тренутка објављивања пресуде па до истека рока за изјаву жалбе, а може до доношења одлуке другостепеног суда одустати од већ изјављене жалбе.
- (3) Одрицање и одустајање од жалбе не може се опозвати.

Садржај жалбе и отклањање недостатака у жалби Члан 309.

(1) Жалба треба да садржи:

- а) означање пресуде против које се изјављује (назив суда, број и датум пресуде),
- б) основ за побијање пресуде из члана 310. овог закона,
- в) образложење,
- г) приједлог да се побијана пресуда потпуно или дјелимично укине или преиначи и
- д) потпис лица које изјављује жалбу.

(2) Ако је жалбу изјавио оптужени или друго лице из члана 307. став 2. овог закона, а оптужени нема браниоца или ако је жалбу изјавио оштећени који нема пуномоћника, а жалба није састављена у складу са одредбама става 1. овог члана, првостепени суд ће позвати жалиоца да у одређеном року допуни жалбу писаним поднеском или усмено на записнику код суда. Ако жалилац не поступи по овом позиву, суд ће одбацити жалбу ако не садржи податке из става 1. т. б), в) и д) овог члана, а ако жалба не садржи податак из става 1. тачке а) овог члана, одбациће се ако се не може утврдити на коју се пресуду односи. Ако је жалба изјављена у корист оптуженог, суд ће је доставити другостепеном суду ако се може утврдити на коју се пресуду односи, а ако се то не може утврдити, суд ће жалбу одбацити.

(3) Ако је жалбу изјавио оштећени који има пуномоћника или тужилац, жалба не садржи податке из става 1. т. б), в) и д) овог члана или ако жалба не садржи податак из става 1. тачке а) овог члана, а не може се утврдити на коју се пресуду односи - суд ће жалбу одбацити. Ако је жалба изјављена у корист оптуженог, доставиће се другостепеном суду, ако се може утврдити на коју се пресуду односи, а ако се то не може утврдити - суд ће жалбу одбацити.

(4) У жалби се могу износити нове чињенице и нови докази, који и поред дужне пажње и опреза нису могли бити изнесени на главном претресу. Жалилац је дужан да наведе разлоге зашто их раније није изнио. Позивајући се на нове чињенице, жалилац је дужан да наведе доказе којима би се те чињенице имале доказати, а позивајући се на нове доказе - дужан је да наведе чињенице које помоћу тих доказа жели доказати.

Жалбени основи **Члан 310.**

Пресуда се може побијати ако је жалба изјављена:

- а) због битне повреде одредаба кривичног поступка,
- б) због повреде Кривичног закона,
- в) због погрешно или непотпуно уврђеног чињеничног стања и
- г) због одлуке о кривичним санкцијама, одузимању имовинске користи, трошковима кривичног поступка, имовинскоправном захтјеву, као и због одлуке о објављивању пресуде посредством средстава јавног информисања.

Битне повреде одредаба кривичног поступка **Члан 311.**

(1) Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако:

- а) је суд био непрописно састављен или ако је у изрицању пресуде учествовао судија који није учествовао на главном претресу или који је правоснажном одлуком изузет од суђења,
- б) је на главном претресу учествовао судија који се морао изузети из члана 37. т. а) до г) овог закона,
- в) је главни претрес одржан без лица чије је присуство на главном претресу по закону обавезно, или ако је оптуженом, браниоцу или оштећеном, противно његовом захтјеву,

ускраћено да на главном претресу употребљава свој језик и да на свом језику прати ток главног претреса из члана 8. овог закона,

г) је повријеђено право на одбрану,

д) је противно закону била искључена јавност на главном претресу,

ђ) је суд повриједио прописе кривичног поступка о постојању одобрења надлежног органа,

е) је суд донио пресуду, а није био стварно надлежан или ако је неправилно одбио оптужбу због стварне ненадлежности,

ж) суд својом пресудом није потпуно ријешо предмет оптужбе,

з) се пресуда заснива на доказу на коме се по одредбама овог закона не може заснивати пресуда,

и) је оптужба прекорачена из члана 294. став 1. овог закона,

ј) је пресудом повријеђена одредба члана 321. овог закона и

к) је изрека пресуде неразумљива, противријечна сама себи или разлозима пресуде, или ако пресуда уопште не садржи разлоге или у њој нису наведени разлози о одлучним чињеницама.

(2) Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји и ако суд током главног претреса или приликом доношења пресуде није примијенио или је неправилно примијенио коју одредбу овог закона, а то је било или је могло бити од утицаја на законито и правилно доношење пресуде.

Повреде Кривичног закона Члан 312.

Поведа Кривичног закона постоји ако је Кривични закон повријеђен у питању:

- а) да ли је дјело за које се оптужени гони - кривично дјело,
- б) постоје ли околности које искључују кривичну одговорност,
- в) постоје ли околности које искључују кривично гоњење, а нарочито да ли је наступила застарјелост кривичног гоњења или је гоњење искључено усљед амнестије или помиловања или је ствар већ правоснажно пресуђена,
- г) да ли је у погледу кривичног дјела које је предмет оптужбе примијењен закон који се не може примијенити,
- д) да ли је одлуком о казни, условној осуди или судској опомени, односно одлуком о мјери безбједности или о одузимању имовинске користи прекорачено овлашћење које суд има по закону и
- ђ) да ли су правилно примијењене одредбе о урачунавању притвора и издржане казне.

Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање Члан 313.

- (1) Пресуда се може побијати због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања када је суд неку одлучну чињеницу погрешно утврдио или је није утврдио.
- (2) Непотпуно утврђено чињенично стање постоји и када на то указују нове чињенице или нови докази.

Одлуке о кривичној санкцији, трошковима поступка, имовинскоправном захтјеву и објављивању одлуке Члан 314.

- (1) Пресуда, односно рјешење о судској опомени може се побијати због одлуке о казни,

условној осуди и судској опомени када том одлуком није прекорачено законско овлашћење из члана 312. тачка д) овог закона, али суд није правилно одмјерио казну с обзиром на околности које утичу да казна буде већа или мања и због тога што је суд примијенио или није примијенио одредбе о ублажавању казне, о ослобађању од казне, о условној осуди или о судској опомени, иако су за то постојали законски услови.

(2) Одлука о мјери безбједности или о одузимању имовинске користи може се побијати ако не постоји повреда закона из члана 312. тачка д) овог закона, али је суд неправилно донио ову одлуку или није изрекао мјеру безбједности, односно одузимање имовинске користи, иако су за то постојали законски услови. Из истих разлога може се побијати одлука о трошковима кривичног поступка.

(3) Одлука о имовинскоправним захтјевима, као и одлука о објављивању пресуде посредством средстава јавног информисања може се побијати када је суд о овим питањима донио одлуку противно законским одредбама.

Подношење жалбе

Члан 315.

(1) Жалба се подноси суду који је изрекао првостепену пресуду у довољном броју примјерака за суд, као и за противну странку и браниоца ради давања одговора.

(2) Неблаговремену жалбу из члана 325. овог закона и недопуштену жалбу из члана 326. овог закона одбаћиће рјешењем судија, односно предсједник вијећа.

Одговор на жалбу

Члан 316.

Примјерак жалбе доставља се противној страни и браниоцу из чл. 82. и 83. овог закона, који могу у року од осам дана од дана пријема поднијети суду одговор на жалбу. Жалба и одговор на жалбу, са свим списима и преписом записника са главног претреса, доставља се другостепеном суду.

Судија извјестилац

Члан 317.

(1) Када другостепени суд заприми спис по жалби, предсједник жалбеног вијећа одређује судију известиоца.

(2) Судија извјестилац може, по потреби, од првостепеног суда прибавити извјештај о повредама одредаба кривичног поступка, а може и провјерити наводе жалбе у погледу нових доказа и нових чињеница или прибавити потребне извјештаје или списе.

(3) Када судија известилац прими спис, предсједник вијећа ће заказати сједницу вијећа.

Сједница вијећа

Члан 318.

(1) О сједници вијећа обавијестиће се тужилац, оптужени и његов бранилац.

(2) Ако се оптужени налази у притвору или на издржавању казне, обезбиједиће се његово присуство.

(3) Сједница вијећа почиње излагањем подносиоца жалбе, а након тога друга странка излаже одговор на жалбу. Вијеће може од странака и браниоца који присуствују сједници затражити потребна објашњења у вези са жалбом и одговором на жалбу. Странке и

бранилац могу предложити да се прочитају поједини списи и могу, по дозволи председника вијећа, дати потребна објашњења за своје ставове из жалбе, односно одговора на жалбу, не понављајући оно што је садржано у објашњењима.

(4) Недолазак странака и браниоца који су уредно обавијештени, не спречава одржавање сједнице вијећа.

(5) На сједници вијећа којој присуствују странке јавност се може искључити само под условима одређеним овим законом из чл. 251. и 252. овог закона.

(6) Записник о сједници вијећа прикључује се списима.

(7) Рјешења из чл. 325. и 326. овог закона могу се донијети и без обавјештавања странака и браниоца о сједници вијећа.

Одлучивање у сједници вијећа или на претресу

Члан 319.

(1) Другостепени суд доноси одлуку у сједници вијећа или на основу одржаног претреса.

(2) Да ли ће се одржати претрес одлучује другостепени суд у сједници вијећа.

(3) Претрес пред другостепеним судом одржаће се само ако је потребно да се због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања изведу нови докази или понове већ раније изведени докази и ако постоје оправдани разлози да се предмет не врати првостепеном суду на поновни главни претрес.

(4) На претрес пред другостепеним судом позивају се оптужени и његов бранилац, тужилац, оштећени, законски заступници и пуномоћници оштећеног, као и они свјedoци и вјештаци за које суд одлучи да се саслушају.

(5) На писану изразу одлуке која је донесена на сједници вијећа примјењују се рокови из члана 303. став 1. овог закона.

Границе испитивања пресуде

Члан 320.

Другостепени суд испитује пресуду у оном дијелу у којем се побија жалбом, а по службеној дужности да ли је на штету оптуженог повријеђен Кривични закон.

Забрана *reformatio in peius*

Члан 321.

Ако је изјављена жалба само у корист оптуженог, пресуда се не смије измијенити на његову штету.

Проширено дејство жалбе

Члан 322.

Жалба због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања или због повреде Кривичног закона изјављена у корист оптуженог садржи у себи и жалбу због одлуке о кривичној санкцији и одузимању имовинске користи из члана 314. овог закона.

Beneficium cohaesionis

Члан 323.

Ако другостепени суд поводом било чије жалбе утврди да су разлози због којих је донио одлуку у корист оптуженог од користи и за којег од саоптужених који није изјавио

жалбу или је није изјавио у том правцу, поступиће по службеној дужности као да таква жалба постоји.

Одлуке другостепеног суда по жалби

Члан 324.

(1) Другостепени суд може одбацити жалбу као неблагоприятну или као недопуштenu или одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду или преиначити првостепену пресуду, или укинути ову пресуду и упутити предмет првостепеном суду на поновно суђење или одредити одржавање претреса пред другостепеним судом.

(2) Претрес пред другостепеним судом мора се одржати ако је у истом кривичном предмету пресуда већ једном била укинута.

Одбацивање жалбе као неблагоприятне

Члан 325.

Жалба ће се одбацити рјешењем као неблагоприятна ако се утврди да је поднесена послје законског рока за њено подношење.

Одбацивање жалбе као недопуштене

Члан 326.

Жалба ће се одбацити рјешењем као недопуштена ако се утврди да је жалбу изјавило лице које није овлашћено за подношење жалбе или лице које се одрекло права на жалбу или ако се утврди одустанак од жалбе или да је послје одустанка поново изјављена жалба или ако жалба по закону није допуштена.

Одбијање жалбе

Члан 327.

Другостепени суд ће пресудом одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду када утврди да не постоје разлози због којих се пресуда побија жалбом.

Преиначење првостепене пресуде

Члан 328.

(1) Другостепени суд ће, уважавајући жалбу, пресудом преиначити првостепену пресуду ако сматра да су одлучне чињенице у првостепеној пресуди правилно утврђене и да се с обзиром на утврђено чињенично стање, по правилној примјени закона, треба донијети другачија пресуда, а према стању ствари и у случају повреде из члана 311. став 1. т. њ), е), и) и ј) овог закона.

(2) Ако другостепени суд утврди да постоје законски услови за изрицање судске опомене, преиначиће рјешењем првостепену пресуду и изрећи ће судску опомену.

(3) Ако су се због преиначења првостепене пресуде стекли услови да се одреди, односно укине притвор на основу члана 196. ст. 1. и 5. овог закона, другостепени суд ће о томе донијети посебно рјешење против кога није допуштена жалба.

Укидање првостепене пресуде и одржавање претреса
Члан 329.

- (1) Другостепени суд ће, уважавајући жалбу, рјешењем укинути првостепену пресуду и вратити предмет на поновно суђење ако утврди да:
  - а) постоји битна повреда одредаба кривичног поступка, осим у случају из члана 328. став 1. овог закона,
  - б) је због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања потребно одредити нови главни претрес пред првостепеним судом.
- (2) Другостепени суд може наредити да се нови главни претрес одржи пред другим судијом, односно пред потпуно измијењеним вијећем.
- (3) Другостепени суд може и само дјелимично укинути првостепену пресуду, ако се поједини дијелови пресуде могу извојити без штете за правилно суђење.
- (4) Ако се оптужени налази у притвору, другостепени суд ће испитати постоје ли још разлози за притвор и донијеће рјешење о продужењу или укидању притвора. Жалба против овог рјешења не одгађа његово извршење.

Образложење одлуке којом се укида првостепена одлука
Члан 330.

- (1) У образложењу пресуде, односно рјешења којим се укида првостепена пресуда, другостепени суд треба оцијенити жалбене наводе.
- (2) Када се првостепена пресуда укида због битних повреда одредаба кривичног поступка, у образложењу треба навести које су одредбе повријеђене и у чему се повреде састоје у складу са чланом 311. овог закона.
- (3) Када се првостепена пресуда укида због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, навешће се у чему се састоје недостаци у утврђивању чињеничног стања, односно зашто су нови докази и чињенице важни и од утицаја за доношење правилне одлуке.

Достављање другостепене одлуке и поступање првостепеног суда
Члан 331.

- (1) Другостепени суд ће вратити све списе суду првог степена са довољним бројем овјерених преписа своје одлуке ради предаје странкама и другим заинтересованим лицима.
- (2) Првостепени суд коме је предмет упућен на суђење, узеће за основу ранију оптужницу. Ако је пресуда првостепеног суда дјелимично укинута, првостепени суд ће за основу узети само онај дио оптужбе који се односи на укинути дио пресуде.
- (3) На новом главном претресу, странке и бранилац могу истицати нове чињенице и износити нове доказе.
- (4) Првостепени суд је дужан да изведе све процесне радње и расправи сва спорна питања на која је указао другостепени суд у својој одлуци. Искази саслушаних свједока и вјештака и писани налаз и мишљење биће прихваћени као доказни материјал уколико су ти свједоци и вјештаци приликом свједочења били унакрсно испитани од супротне странке или браниоца, или нису били унакрсно испитани од супротне странке или браниоца иако им је то било омогућено, као и у случају ако је то овим законом другачије одређено, те уколико је ријеч о доказу из члана 276. став 2. тачка д) овог закона.

(5) При изрицању нове пресуде првостепени суд је везан забраном прописаном у члану 321. овог закона.

Претрес пред другостепеним судом

Члан 332.

- (1) Претрес пред другостепеним судом почиње извјештајем извјестиоца који излаже стање ствари не дајући своје мишљење о основаности жалбе.
- (2) На приједлог странака или браниоца или по службеној дужности, прочитаће се пресуда или дио пресуде на који се односи жалба, а по потреби и записник о главном претресу.
- (3) Након тога, позваће се жалилац да изложи жалбу, а након тога супротна странка да изложи одговор на жалбу. Оптужени и његов бранилац имају увијек посљедњу ријеч.
- (4) Странке и бранилац могу на претресу износити нове чињенице и доказе.
- (5) Тужилац може, с обзиром на резултат претреса, у цијелости или дјелимично одустати од оптужнице или измијенити оптужницу у корист оптуженог.
- (6) Ако у чл. 319. и 331. овог закона није што друго одређено, одредбе о главном претресу пред првостепеним судом сходно ће се примјењивати и у поступку пред другостепеним судом.

2. Жалба на пресуду другостепеног суда

Општа одредба

Члан 333.

- (1) Против пресуде другостепеног суда допуштена је жалба у случају ако је:
  - а) другостепени суд изрекао казну дуготрајног затвора или потврдио пресуду првостепеног суда којим је изречена таква казна,
  - б) другостепени суд преиначио првостепену пресуду којом је оптужени ослобођен од оптужбе и изрекао пресуду којом се оптужени проглашава кривим, односно ако је поводом жалбе на првостепену пресуду којом је оптужени проглашен кривим изрекао пресуду којом се оптужени ослобађа од оптужбе и
  - в) другостепени суд поводом жалбе на ослобађајућу пресуду на претресу донио пресуду којом се оптужени проглашава кривим, односно ако је поводом жалбе на осуђујућу пресуду на претресу донио пресуду којом се оптужени ослобађа од оптужбе.
- (2) О жалби против другостепене пресуде одлучује трећестепено вијеће Врховног суда, сходно одредбама које важе за поступак у другом степену. Пред овим вијећем не може се одржати претрес.

3. Жалба на рјешење

Допуштеност жалбе на рјешење

Члан 334.

- (1) Против рјешења суда донесеног у првом степену, странке, бранилац и лица чија су права повријеђена могу изјавити жалбу увијек када у овом закону није изричито одређено да жалба није допуштена.
- (2) Против рјешења донесеног у току истраге није допуштена жалба, ако овим законом није другачије одређено.
- (3) Рјешења која се доносе ради припремања главног претреса и пресуде могу се побијати само у жалби на пресуду.
- (4) Против рјешења Врховног суда жалба није допуштена, ако овим законом није другачије одређено.

Општи рок за изјављивање жалбе
Члан 335.

- (1) Жалба се подноси суду који је донио рјешење.
- (2) Ако овим законом није другачије одређено, жалба на рјешење подноси се у року од три дана од дана достављања рјешења.

Суспензивно дејство жалбе
Члан 336.

Ако у овом закону није другачије одређено, подношењем жалбе на рјешење одгађа се извршење рјешења против кога је изјављена жалба.

Одлучивање о жалби на рјешење
Члан 337.

- (1) О жалби против рјешења првостепеног суда одлучује другостепени суд на сједници вијећа, ако овим законом није другачије одређено. О жалби против рјешења донесеног у првом степену пред Врховним судом одлучује вијеће у другом саставу.
- (2) О жалби против рјешења судије за претходни поступак, односно судије за претходно саслушање одлучује вијеће истог суда из члана 24. став 5. овог закона, ако овим законом није другачије одређено.
- (3) Одлучујући о жалби, суд може рјешењем одбацити жалбу као неблаговремену или као недозвољену, одбити жалбу као неосновану или уважити жалбу и рјешење преиначити или укинути и, по потреби, предмет упутити на поновно одлучивање.

Сходна примјена одредаба о жалби на првостепену пресуду
Члан 338.

На поступак по жалби на рјешење сходно ће се примјењивати одредбе чл. 307. и 309, члана 315. став 2, члана 317. став 1, чл. 320, 321. и 323. овог закона.

Сходна примјена одредаба овог закона и на друга рјешења
Члан 339.

Ако овим законом није другачије одређено, одредбе чл. 334. и 338. овог закона примијениће се сходно и на сва остала рјешења која се доносе по овом закону.

XXII ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛИЈЕКОВИ

1. Понављање кривичног поступка

Општа одредба
Члан 340.

Кривични поступак који је довршен правоснажном пресудом или правоснажним рјешењем може се на захтјев овлашћеног лица поновити само у случајевима и под условима предвиђеним у овом закону.

Неправо понављање кривичног поступка
Члан 341.

(1) Правоснажна пресуда може се преиначити и без понављања кривичног поступка ако је у двјема пресудама или у више пресуда против истог осуђеног правоснажно изречено више казни, а нису примијењене одредбе о одмјеравању јединствене казне за дјела у стицају.

(2) У случају из става 1. овог члана суд ће овом пресудом преиначити раније пресуде у погледу одлука о казни и изрећи јединствену казну. За доношење нове пресуде надлежан је првостепени суд који је судио у ствари у којој је изречена најстрожа врста казне, а код истоврсних казни – суд који је изрекао највећу казну, а ако су казне једнаке – суд који је посљедњи изрекао казну.

(3) Нову пресуду доноси суд на сједници вијећа на приједлог тужиоца или осуђеног, односно браниоца, а по саслушању противне странке и браниоца.

(4) Ако су у случају из става 1. овог члана приликом изрицања казне узете у обзир и пресуде других судова, овјерени препис нове правоснажне пресуде доставиће се и тим судовима.

Настављање кривичног поступка и понављање поступка
завршеног правоснажним рјешењем
Члан 342.

(1) Ако је кривични поступак рјешењем правоснажно обустављен или је пресудом оптужба правоснажно одбијена зато што није било потребног одобрења, поступак ће се на захтјев тужиоца наставити чим престану разлози због којих су донесене наведене одлуке.

(2) Ако је ван случајева наведених у ставу 1. овог члана кривични поступак правоснажно обустављен прије почетка главног претреса, на захтјев тужиоца може се дозволити понављање кривичног поступка ако се поднесу нови докази на основу којих се суд може увјерити да су се стекли услови за поновно покретање кривичног поступка.

(3) Кривични поступак правоснажно обустављен до почетка главног претреса може се поновити када је тужилац одустао од гоњења, ако се докаже да је до одустанка дошло усљед кривичног дјела злоупотребе службеног положаја тужиоца. У погледу доказивања кривичног дјела тужиоца, примјењиваће се одредбе члана 343. став 2. овог закона.

Понављање поступка у корист осуђеног
Члан 343.

(1) Кривични поступак завршен правоснажном пресудом може се поновити у корист осуђеног ако:

а) се докаже да је пресуда заснована на лажној исправи или на лажном исказу свједока, вјештака или тумача,

б) се докаже да је до пресуде дошло усљед кривичног дјела судије, тужиоца или лица које је вршило истражне радње,

в) се изнесу нове чињенице или се поднесу нови докази који и поред дужне пажње и опреза нису могли бити изнесени на главном претресу, а који су сами за себе или у вези са ранијим доказима подобни да утичу на ослобађање лица које је било осуђено или на његову осуду по блажем Кривичном закону,

г) је неком лицу за исто кривично дјело више пута осуђено или ако је више лица осуђено за кривично дјело које је могло учинити само једно лице или неко од њих,

д) се у случају осуде за продужено кривично дјело или за друго кривично дјело које по закону обухвата више истоврсних или више разноврсних радњи изнесу нове чињенице или поднесу нови докази који указују да осуђени није учинио радњу која је обухваћена дјелом из осуде, а постојање ових чињеница би било од битног утицаја на одмјеравање казне,

ђ) Уставни суд Босне и Херцеговине, Дом за људска права или Европски суд за људска права или Уставни суд Републике Српске утврди да су у току поступка кршена људска права и основне слободе и ако је пресуда заснована на том кршењу и

е) је одлуком Уставног суда Републике Српске или Уставног суда Босне и Херцеговине престао да важи закон или други пропис на основу којег је била донесена правоснажна осуђујућа пресуда.

(2) У случајевима из става 1. т. а) и б) овог члана мора се правоснажном пресудом доказати да су наведена лица проглашена кривим за односна кривична дјела. Ако се поступак против ових лица не може спровести због тога што су умрла или што постоје околности које искључују кривично гоњење, чињенице из става 1. т. а) и б) овог члана могу се утврдити и другим доказима.

Понављање поступка на штету оптуженог

Члан 344.

(1) Кривични поступак може се поновити на штету оптуженог ако је пресуда којом се оптужба одбија донесена због одустанка тужиоца од оптужбе, а докаже се да је до овог одустанка дошло усљед кривичног дјела против службене или друге дужности тужиоца.

(2) У случају из става 1. овог члана примјењује се одредба члана 343. став 2. овог закона.

Лица овлашћена за подношење захтјева

Члан 345.

(1) Захтјев за понављање кривичног поступка могу поднијети странке и бранилац, а послје смрти осуђеног, захтјев у његову корист могу поднијети тужилац и лица наведена у члану 307. став 2. овог закона.

(2) Захтјев за понављање кривичног поступка у корист осуђеног може се поднијети и након што је осуђени издржао казну и без обзира на застарјелост, амнестију или помиловање.

(3) Ако суд сазна да постоји разлог за понављање кривичног поступка, обавијестиће о томе осуђеног, односно лице које је овлашћено да у корист осуђеног поднесе захтјев.

Поступање по захтјеву

Члан 346.

(1) О захтјеву за понављање кривичног поступка одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона суда који је у ранијем поступку судио у првом степену.

(2) У захтјеву се мора навести по ком се законском основу тражи понављање и којим се доказима поткрепљују чињенице на којима се захтјев заснива. Ако захтјев не садржи ове податке, суд ће позвати подносиоца да у одређеном року захтјев допуни.

(3) Приликом рјешавања о захтјеву у вијећу неће учествовати судија који је учествовао у доношењу пресуде у ранијем поступку.

Одлучивање о захтјеву
Члан 347.

(1) Суд ће рјешењем захтјев одбацити ако на основу захтјева и списка ранијег поступка утврди да је захтјев поднијело неовлашћено лице или да нема законских услова за понављање поступка, или да су чињенице и докази на којима се захтјев заснива већ били изнесени у ранијем захтјеву за понављање поступка који је одбијен правоснажним рјешењем суда, или да чињенице и докази очигледно нису подобни да се на основу њих дозволи понављање или да подносилац захтјева није поступио по члану 346. став 2. овог закона.

(2) Ако суд не одбаци захтјев, доставиће се препис захтјева противној страни која има право да у року од осам дана одговори на захтјев. Када суду стигне одговор на захтјев или када истекне рок за давање одговора, предсједник вијећа одредиће да се извиде чињенице и прибаве докази на које се позива у захтјеву и у одговору на захтјев.

(3) Послије спроведених извиђаја суд ће рјешењем одмах одлучити о захтјеву за понављање поступка на начин из члана 348. став 1. овог закона.

Дозвола за понављање поступка
Члан 348.

(1) Суд ће, ако не одреди да се извиђај допуни, на основу резултата извиђаја захтјев уважити и дозволити понављање кривичног поступка или ће захтјев одбити, ако нови докази нису подобни да доведу до понављања кривичног поступка.

(2) Ако суд нађе да разлози због којих је дозволио понављање поступка у корист оптуженог постоје и за неког од саоптужених који није поднио захтјев за понављање поступка, поступиће по службеној дужности као да такав захтјев постоји.

(3) У рјешењу којим се дозвољава понављање кривичног поступка суд ће одлучити да се одмах одреди нови главни претрес.

(4) Ако је захтјев за понављање кривичног поступка поднесен у корист осуђеног, а суд сматра, с обзиром на поднесене доказе, да осуђени може у поновљеном поступку бити осуђен на такву казну да би се урачунавањем већ издржане казне могао пустити на слободу или да може бити ослобођен од оптужбе или да оптужба може бити одбијена - одредиће да се извршење пресуде одгођи, односно прекине.

(5) Када рјешење којим се допушта понављање кривичног поступка постане правоснажно, прекинуће се извршење казне, али суд може, на приједлог тужиоца, одредити притвор ако постоје услови из члана 197. овог закона.

Правила поновљеног поступка
Члан 349.

(1) На нови поступак, који се води на основу рјешења којим је дозвољено понављање кривичног поступка, важе исте одредбе као и за ранији поступак. У новом поступку суд није везан за рјешења донесена у ранијем поступку.

(2) Ако се нови поступак обустави до почетка главног претреса - суд ће рјешењем о обустављању поступка укинути и ранију пресуду.

(3) Када суд у новом поступку донесе пресуду, изрећи ће да се ранија пресуда дјелимично или у цијелости ставља ван снаге или да се оставља на снази. У казну коју одреди новом пресудом суд ће оптуженом урачунати издржану казну, а ако је понављање одређено само за неко од дјела за које је оптужени био осуђен - суд ће изрећи нову јединствену казну.

(4) Суд је у новом поступку везан забраном прописаном у члану 321. овог закона.

2. Захтјев за заштиту законитости

Услови за подношење захтјева

Члан 350.

(1) Против правоснажне пресуде може се поднијети захтјев за заштиту законитости у сљедећим случајевима:

- а) због повреде Кривичног закона и
- б) због повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) овог закона.

(2) Захтјев за заштиту законитости није могуће уложити ако:

- а) није изјављена жалба и
- б) повреде из става 1. овог члана нису биле изнесене у жалби на првостепену пресуду, осим ако су почињене у жалбеном поступку.

(3) Захтјев за заштиту законитости није могуће уложити против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

Овлашћена лица и рок за подношење захтјева

Члан 351.

(1) Захтјев за заштиту законитости могу поднијети тужилац, осуђени и бранилац. Након смрти осуђеног, захтјев за заштиту законитости могу у његову корист поднијети лица из члана 307. став 2. овог закона.

(2) Тужилац може поднијети захтјев за заштиту законитости, на штету осуђеног, али и у његову корист.

(3) Захтјев за заштиту законитости подноси се у року од три мјесеца од дана пријема правоснажне пресуде.

Подношење захтјева

Члан 352.

(1) Захтјев за заштиту законитости подноси се Врховном суду посредством суда који је донио пресуду у првом степену.

(2) Судија, односно предсједник вијећа првостепеног суда одбациће рјешењем захтјев за заштиту законитости ако:

- а) је поднесен против пресуде суда из члана 350. ст. 2. и 3. овог закона,
- б) је уложен од неовлашћеног лица из члана 351. став 1. овог закона и
- в) је поднесен неблаговремено у складу са чланом 351. став 3. овог закона.

(3) Против овог рјешења допуштена је жалба Врховном суду.

Одговор по захтјеву и судија извјестилац

Члан 353.

(1) Врховни суд ће рјешењем одбацити захтјев за заштиту законитости ако постоје разлози из члана 352. став 2. овог закона, а ако га не одбаци, захтјев ће доставити противној странци и браниоцу, који могу у року од 15 дана од пријема захтјева поднијети одговор на захтјев. Тужиоцу ће се доставити примјерак захтјева са списима предмета.

(2) Прије одлучивања о захтјеву судија извјестилац може по потреби прибавити извјештај о истакнутим повредама закона.

(3) С обзиром на садржај захтјева, вијеће Врховног суда може одредити да се одгоди или прекине извршење правоснажне пресуде.

Границе испитивања захтјева
Члан 354.

(1) Приликом одлучивања о захтјеву за заштиту законитости Врховни суд ће се ограничити само на испитивање оних повреда закона на које се позива подносилац захтјева.

(2) Ако Врховни суд утврди да разлози због којих је донио одлуку у корист осуђеног постоје и за којег од саосуђених у погледу којег није подигнут захтјев за заштиту законитости, поступиће по службеној дужности као да такав захтјев постоји.

(3) Ако је захтјев за заштиту законитости уложен у корист осуђеног, Врховни суд је при доношењу одлуке везан забраном прописаном у члану 321. овог закона.

Одбијање захтјева
Члан 355.

Врховни суд ће одбити пресудом захтјев за заштиту законитости ако утврди да не постоје повреде закона на које се позива подносилац захтјева.

Уважавање захтјева
Члан 356.

(1) Ако Врховни суд утврди да је захтјев за заштиту законитости основан, донијеће пресуду којом ће се с обзиром на природу повреде: преиначити правоснажна пресуда или у цијелости или дјелимично укинути првостепена и другостепена пресуда или само другостепена пресуда и предмет вратити на ново одлучивање или ће се ограничити само на то да утврди повреду закона.

(2) Ако је захтјев за заштиту законитости уложен на штету осуђеног, а Врховни суд утврди да је основан, утврдиће само да постоји повреда закона, не дирајући у правоснажну пресуду.

Поступак након укидања правоснажне пресуде
Члан 357.

(1) Ако је правоснажна пресуда укинута и предмет враћен на ново одлучивање, за основу ће се узети ранија оптужница или онај њен дио који се односи на укинути дио пресуде.

(2) Суд је дужан да изведе све процесне радње и расправи питања на која му је указано.

(3) Приликом доношења нове одлуке суд је везан забраном прописаном у члану 321. овог закона.

ДИО ЧЕТВРТИ

ПОСЕБНИ ПОСТУПЦИ

XXIII ПОСТУПАК ЗА ИЗДАВАЊЕ КАЗНЕНОГ НАЛОГА

Општа одредба
Члан 358.

(1) За кривично дјело за које је прописана казна затвора до пет година или новчана казна као главна казна, а за које је прикупио довољно доказа који пружају основ за тврдњу да је осумњичени учинио кривично дјело, тужилац може у оптужници затражити од суда да изда казнени налог - у којем ће оптуженом изрећи одређену кривичну санкцију или мјеру без спровођења главног претреса.

(2) Тужилац може да затражи изрицање једне или више од сљедећих кривичноправних санкција: новчану казну, условну осуду или мјере безбједности –забрану вршења одређених позива, дјелатности или дужности, забране управљања моторним возилом и одузимање предмета, као и мјеру одузимања имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

(3) Изрицање новчане казне може се затражити у висини која не може бити већа од 50.000 КМ.

Неприхватање захтјева за издавање казног налога

Члан 359.

(1) Судија ће одбацити захтјев за издавање казног налога ако установи да постоји основ за спајање поступка из члана 30. овог закона, ако је ријеч о кривичном дјелу за које се такав захтјев не може поставити или ако је тужилац затражио изрицање кривичне санкције или мјере која по закону није допуштена.

(2) О жалби тужиоца против рјешења о одбачају одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона у року од 48 часова.

(3) Ако судија сматра да подаци у оптужници не пружају довољно основа за издавање казног налога или да се према тим подацима може очекивати изрицање неке друге кривичне санкције или мјере, а не оне коју је затражио тужилац, поступиће са оптужницом као да је поднесена на потврђивање и поступити у складу са чланом 243. овог закона.

Прихватање захтјева за издавање казног налога

Члан 360.

(1) Ако се сагласи за захтјевом за издавање казног налога, судија ће потврдити оптужницу и заказати саслушање оптуженог без одгађања, а најкасније у року од осам дана од дана потврђивања оптужнице.

(2) На саслушању је потребно присуство тужиоца и браниоца. Умјесто тужиоца саслушању може присуствовати стручни сарадник тужилаштва којег овласти главни тужилац. У случају њиховог недоласка примијениће се одредбе чл. 260, 261. и 263. овог закона.

(3) Приликом саслушања судија ће:

а) утврдити да ли је испоштовано право оптуженог да га заступа бранилац,

б) утврдити да ли је оптужени разумио оптужницу и захтјев тужиоца за изрицање кривичне санкције или мјере,

в) позвати тужиоца да упозна оптуженог са садржајем доказа које је прикупио тужилац и позвати га на давање изјаве о предоченим доказима,

г) позвати оптуженог да се изјасни о кривњи и

д) позвати оптуженог да се изјасни о предложеној кривичној санкцији или мјери.

Изјава о кривњи и издавање казног налога

Члан 361.

(1) Ако оптужени изјави да није крив или стави приговор на оптужницу, судија ће прослиједити оптужницу ради заказивања главног претреса, у складу са овим законом. Главни претрес ће бити заказан у року од 30 дана.

(2) Ако оптужени изјави да је крив и да прихвата кривичну санкцију или мјеру предложену у оптужници, судија ће прво утврдити кривњу и онда пресудом издати казнени налог у складу са оптужницом.

Садржај пресуде којом се издаје казнени налог и право на жалбу

Члан 362.

(1) Пресуда којом се издаје казнени налог садржи податке из члана 299. овог закона.

(2) У образложење пресуде укратко се наводе разлози који оправдавају изрицање пресуде којом се из става 1. овог члана издаје казнени налог.

(3) Против пресуде из става 1. овог члана допуштена је жалба у року од осам дана од дана достављања пресуде.

Достављање пресуде

Члан 363.

(1) Пресуда којом се издаје казнени налог доставља се оптуженом, његовом браниоцу, тужиоцу и оштећеном.

(2) Плаћање новчане казне прије истека рока за улагање жалбе не сматра се одрицањем од права на жалбу.

XXIV ПОСТУПАК ПРОТИВ ПРАВНИХ ЛИЦА

Јединственост поступка

Члан 364.

(1) Због истог кривичног дјела, против правног лица се, по правилу, покреће и води кривични поступак заједно са поступком против учиниоца.

(2) Поступак само против правног лица се може покренути, односно водити када против учиниоца кривични поступак није могуће покренути, односно водити из законом прописаних разлога или ако је против њега кривични поступак већ спроведен.

(3) У јединственом поступку се против оптуженог правног лица и оптуженог подиже једна оптужница и изриче једна пресуда.

Цјелисходност покретања кривичног поступка

Члан 365.

Тужилац може одлучити да против правног лица не захтијева покретање кривичног поступка када околности случаја указују да то не би било цјелисходно, јер је допринос правног лица извршењу кривичног дјела био незнатан или правно лице нема имовине или има тако мало имовине да не би била довољна ни за покриће трошкова поступка или ако је против правног лица почео стечајни поступак или када је учинилац кривичног дјела једини власник правног лица против којег би се кривични поступак иначе покренуо.

Заступник правног лица у кривичном поступку
Члан 366.

- (1) Свако правно лице у кривичном поступку мора имати свог заступника, који је овлашћен за предузимање свих радњи за које је по овом закону овлашћен осумњичени, односно оптужени и осуђени.
- (2) Правно лице у кривичном поступку може имати само једног заступника.
- (3) Суд мора сваки пут утврдити идентитет заступника правног лица и његово овлашћење за заступање.

Одређивање заступника
Члан 367.

- (1) Заступник правног лица у кривичном поступку је онај ко је овлашћен да заступа правно лице по закону, акту надлежног државног органа или по статуту, акту о оснивању или другом акту правног лица.
- (2) Заступник може овластити за заступање некога другог. Овлашћење мора бити дато писано или усмено на записник код суда.
- (3) Када је прије правоснажног окончања кривичног поступка правно лице престало да постоји, заступника ће му одредити суд.

Изузеће заступника
Члан 368.

- (1) Заступник правног лица у кривичном поступку не може бити лице које је позвано као свједок.
- (2) Заступник правног лица у кривичном поступку не може бити лице против којег тече поступак због истог кривичног дјела, осим ако је једини члан правног лица.
- (3) У случају из ст. 1. и 2. овог члана суд ће позвати правно лице да надлежни орган тог правног лица у одређеном року одреди другог заступника и о томе писано обавијести суд. У супротном ће заступника одредити суд.

Достављање писмена
Члан 369.

Писмена, упућена правном лицу, достављају се правном лицу и заступнику.

Трошкови заступника
Члан 370.

Трошкови заступника правног лица у кривичном поступку су трошкови кривичног поступка. Трошкови за заступника постављеног на основу чл. 366. и 367. овог закона унапријед се исплаћују из средстава органа који води кривични поступак само ако правно лице нема средстава.

Бранилац правног лица у кривичном поступку
Члан 371.

- (1) Правно лице може, осим заступника, имати браниоца.

(2) Правно и физичко лице, као и осумњичени, односно оптужени не могу имати истог браниоца.

Садржај оптужнице

Члан 372.

Оптужница против правног лица у кривичном поступку, осим садржаја прописаних овим законом, садржи назив под којим правно лице, у складу са прописима, наступа у правном промету, сједиште правног лица, опис кривичног дјела и основ одговорности правног лица.

Саслушање и завршна ријеч

Члан 373.

- (1) На главној расправи се прво саслушава оптужени, а потом заступник правног лица.
- (2) Након завршеног доказаног поступка, као и завршне ријечи тужиоца и оштећеног, судија, односно предсједник вијећа даје ријеч браниоцу, затим заступнику правног лица, те браниоцу оптуженог и на крају оптуженом.

Пресуда правном лицу

Члан 374.

Поред садржаја прописаног у члану 299. овог закона, писана пресуда правном лицу мора садржавати:

- а) у уводу пресуде - назив под којим правно лице у складу са прописима наступа у правном промету и сједиште правног лица, као и име и презиме заступника правног лица који је био присутан на главном претресу и
- б) у изреци пресуде - назив под којим правно лице у складу са прописима наступа у правном промету и сједиште правног лица, као и законски пропис по којем се осуђује, по којем се ослобађа оптужбе за то дјело или по којем се оптужба одбија.

Мјера обезбјеђења

Члан 375.

- (1) За обезбјеђење извршења казне, одузимања имовине или одузимања имовинске користи, суд може, на приједлог тужиоца, против правног лица у кривичном поступку одредити привремено обезбјеђење. У овом случају сходно се примјењују одредбе члана 112. овог закона.
- (2) Ако постоји оправдана бојазан да ће у оквиру оптуженог правног лица бити поновљено дјело и да ће за њега бити одговорно правно лице или се са извршењем дјела пријети, суд може у истом поступку, осим мјера из става 1. овог члана, правном лицу забранити обављање једне или више одређених дјелатности на одређено вријеме.
- (3) Када је против правног лица покренут кривични поступак, суд може, на приједлог тужиоца или по службеној дужности, забранити статусне промјене правног лица које би за посљедицу имале брисање правног лица из судског регистра. Одлука о овој забрани уписује се у судски регистар.

Примјена осталих одредаба овог закона

Члан 376.

Ако другачије није одређено, у кривичном поступку против правног лица сходно се примјењују одговарајуће одредбе овог закона, чак и у случају ако се поступак води само против правног лица.

XXV ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗРИЦАЊУ СУДСКЕ ОПОМЕНЕ

Изрицање судске опомене

Члан 377.

- (1) Судска опомена изриче се рјешењем.
- (2) Уколико у овој глави није нешто другачије одређено, одредбе овог закона које се односе на пресуду којом се окривљени проглашава кривим примјењују се сходно и на рјешење о судској опомени.

Садржај рјешења о судској опомени

Члан 378.

- (1) Рјешење о судској опомени објављује се одмах по завршетку главног претреса. Том приликом судија ће упозорити окривљеног да му се за кривично дјело које је учинио не изриче казна, јер се очекује да ће и судска опомена на њега довољно утицати да више не врши кривична дјела. Ако се рјешење о судској опомени објављује у одсуству окривљеног, суд ће овакво упозорење унијети у образложење рјешења. За одрицање од права на жалбу и писмену израду рјешења сходно се примјењују одредбе члана 308. став 3. и члана 303. став 1. овог закона.
- (2) У изреци рјешења о судској опомени, осим личних података о оптуженом, навешће се само да се оптуженом изриче судска опомена за дјело које је предмет оптужбе и законски назив кривичног дјела. Изрека рјешења о судској опомени садржи податке из члана 299. став 1. т. д) и е) овог закона.
- (3) У образложењу рјешења суд ће изнијети којим се разлозима руководио при изрицању судске опомене.

Разлози побијања рјешења о судској опомени

Члан 379.

- (1) Рјешење о судској опомени може се побијати из разлога наведених у члану 310. т. а) до в) овог закона, као и због тога што нису постојале околности које оправдавају изрицање судске опомене.
- (2) Ако рјешење о судској опомени садржи одлуку о мјерама безбједности, о одузимању имовинске користи, о трошковима кривичног поступка или о имовинскоправном захтјеву, ова одлука се може побијати из разлога што суд није правилно примијенио мјеру безбједности или одузимање имовинске користи, односно што је одлуку о трошковима кривичног поступка или имовинскоправном захтјеву донио противно законским одредбама.

Повреде Кривичног закона

Члан 380.

Повреда Кривичног закона у случају изрицања судске опомене постоји, осим о питањима наведеним у члану 312. т. а) до г) овог закона, и када је одлуком о судској

опомени, мјери безбједности или одузимању имовинске користи прекорачено овлашћење које суд има по закону.

Одлуке другостепеног суда

Члан 381.

(1) Ако је жалбу против рјешења о судској опомени изјавио тужилац на штету оптуженог, другостепени суд може донијети пресуду којом се оптужени проглашава кривим и осуђује на казну или којом се изриче условна осуда, ако нађе да је првостепени суд правилно утврдио одлучне чињенице, и да по правилној примјени закона долази у обзир изрицање казне или условне осуде.

(2) Поводом било чије жалбе против рјешења о судској опомени, другостепени суд може донијети пресуду којом се оптужба одбија или се оптужени ослобађа од оптужбе, ако утврди да је првостепени суд правилно утврдио одлучне чињенице и да по правилној примјени закона долази у обзир изрицање једне од ових одлука.

(3) Када постоје услови из члана 327. овог закона, другостепени суд ће донијети рјешење којим се одбија жалба као неоснована и потврђује рјешење првостепеног суда о судској опомени.

XXVI ПОСТУПАК ЗА ПРИМЈЕНУ МЈЕРА БЕЗБЈЕДНОСТИ, ЗА ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ ПРИБАВЉЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЈЕЛОМ И ЗА ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНЕ ОСУДЕ

Прекид поступка у случају наступања душевне болести

Члан 382.

(1) Ако је код оптуженог након извршења кривичног дјела наступила таква душевна болест да није способан да учествује у поступку, суд ће рјешењем, након психијатријског вјештачења, прекинути поступак и оптуженог упутити органу надлежном за питања социјалног старања.

(2) Када се здравствено стање оптуженог побољша у мјери у којој је способан да учествује у поступку, кривични поступак ће се наставити.

(3) Ако током прекида поступка наступи застарјелост кривичног гоњења, вијеће из члана 24. став 5. овог закона ће донијети рјешење о обустави поступка.

Поступак у случају неурачунљивости

Члан 383.

(1) Ако је осумњичени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости и постоје законом прописани услови за одређивање присилног смјештаја лица са тежим душевним сметњама у здравствену установу, тужилац ће у оптужници ставити приједлог да се утврди да је осумњичени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости, као и да му се привремено одреди присилни смјештај у здравственој установи уз обавјештавање здравствене установе.

(2) Против осумњиченог, односно оптуженог, из става 1. овог члана, на образложени приједлог тужиоца може се одредити притвор из разлога предвиђених у члану 197. овог закона. Ако је притвор против осумњиченог одређен или продужен, извршава се у здравственој установи и може трајати док постоје разлози из члана 197. овог закона, али не дуже од рокова из члана 200, члана 202. став 2. и члана 203. став 3. овог закона, односно правоснажног рјешења о привременом одређивању присилног смјештаја.

(3) Ако суд након спроведеног главног претреса утврди да је оптужени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости, донијеће пресуду којом се утврђује да је оптужени учинио противправно дјело у стању неурачунљивости и посебним рјешењем ће му се привремено одредити присилни смјештај у здравственој установи у трајању од шест мјесеци. Против рјешења допуштена је жалба у року од 15 дана од дана достављања рјешења.

(4) По правоснажности рјешења из става 3. овог члана тужилац ће, у складу са посебним законом, који регулише питање заштите ових лица, надлежном суду доставити обавјештење за покретање поступка о присилном смјештају тешко душевно болесног лица у здравствену установу. Уз ово обавјештење доставиће ће се и медицинска документација и правоснажно рјешење о привременом одређивању присилног смјештаја у здравствену установу.

(5) Ако у току главног претреса изведени докази указују да је оптужени учинио противправно дјело у стању урачунљивости, смањене урачунљивости или битно смањене урачунљивости, тужилац ће одустати од поднесених приједлога из става 1. овог члана, наставити поступак и измијенити оптужницу. У случају ако је ријеч о битно смањеној урачунљивости, тужилац може предложити изрицање мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења, која се изриче уз неку другу кривичноправну санкцију.

(6) Ако суд утврди да оптужени у вријеме извршења дјела није био у стању неурачунљивости, а тужилац не одустане од приједлога из става 1. овог члана, суд ће донијети пресуду којом се оптужба одбија.

(7) Послије подношења приједлога из става 1. овог члана, осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца.

Поступак у случају обавезног лијечења од зависности

Члан 384.

(1) О примјени мјере безбједности обавезног лијечења од зависности суд одлучује након што прибави налаз и мишљење вјештака. У свом налазу и мишљењу вјештак треба да се изјасни и о могућностима за лијечење оптуженог.

(2) Ако је при изрицању условне осуде учиниоцу одређено лијечење на слободи, а он се није подвргао лијечењу или га је самоволно напустио, суд може, по службеној дужности или на приједлог установе у којој се учинилац лијечио или је требало да се лијечи, а по саслушању тужиоца и учиниоца, одредити опозивање условне осуде принудно извршење мјере безбједности обавезног лијечења од зависности. Прије доношења одлуке суд ће, по потреби, прибавити и мишљење љекара.

Одузимање предмета

Члан 385.

(1) Предмети који се по Кривичном закону морају одузети, одузеће се и када се кривични поступак не заврши пресудом којом се оптужени проглашава кривим, ако то захтијевају интереси опште безбједности или разлози морала, о чему се доноси посебно рјешење.

(2) Рјешење из става 1. овог члана доноси суд у тренутку када је поступак завршен, односно када је обустављен.

(3) Рјешење о одузимању предмета из става 1. овог члана доноси суд и када је у пресуди којом је оптужени проглашен кривим пропуштено да се донесе таква одлука.

(4) Овјерени препис одлуке о одузимању предмета доставиће се власнику предмета, ако је власник познат.

(5) Против одлуке из ст. 2. и 3. овог члана власник предмета има право на жалбу због

непостојања законског основа за одузимање предмета.

Одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом
Члан 386.

- (1) Имовинска корист прибављена кривичним дјелом утврђује се у кривичном поступку по службеној дужности.
- (2) Тужилац је дужан да прикупља доказе и извиђа околности које су важне за утврђивање имовинске користи прибављене кривичним дјелом.
- (3) Ако је оштећени поднио имовинскоправни захтјев у погледу враћања предмета прибављених кривичним дјелом, односно у погледу новчаног износа који одговара вриједности ствари, имовинска корист ће се утврђивати само у оном дијелу који није обухваћен имовинскоправним захтјевом.

Поступак одузимања имовинске користи
прибављене кривичним дјелом
Члан 387.

- (1) Када долази у обзир одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, лице на које је имовинска корист пренесена, као и представник правног лица позваће се на главни претрес ради саслушања. У позиву ће се упозорити да ће се поступак спровести без њиховог присуства.
- (2) Представник правног лица саслушаће се на главном претресу послјије оптуженог. На исти начин поступиће се у односу на лице на које је имовинска корист пренесена, ако није позвано као свједок.
- (3) Лице на које је имовинска корист пренесена, као и представник правног лица овлашћен је да у вези са утврђивањем имовинске користи предлаже доказе и да, по овлашћењу судије, односно председника вијећа, поставља питања оптуженом, свједоцима и вјештацима.
- (4) Искључење јавности на главном претресу не односи се на лице на које је имовинска корист пренесена, као и на представника правног лица.
- (5) Ако суд током главног претреса утврди да долази у обзир одузимање имовинске користи, прекинуће главни претрес и позваће лице на које је имовинска корист пренесена, као и представника правног лица.

Утврђивање имовинске користи прибављене
кривичним дјелом
Члан 388.

Суд ће висину износа имовинске користи прибављене кривичним дјелом утврдити по службеној оцјени ако би њено утврђивање било повезано са несразмјерним тешкоћама или са знатним одуговлачењем поступка.

Привремене мјере обезбјеђења
Члан 389.

Када долази у обзир одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, суд ће по службеној дужности по одредбама које важе за извршни поступак

одредити привремене мјере обезбјеђења. У таквом случају, сходно се примјењују одредбе члана 112. став 2. овог закона.

Садржај одлуке којом се изриче мјера одузимања имовинске користи
Члан 390.

(1) Одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, суд може изрећи у пресуди којом се оптужени проглашава кривим и у рјешењу о судској опомени или у рјешењу о примјени васпитне мјере, као и у поступку из члана 383. овог закона.

(2) У изреци пресуде или рјешења суд ће навести који се предмет, односно новчани износ одузима.

(3) Овјерени препис пресуде, односно рјешења доставља се и лицу на које је имовинска корист пренесена, као и представнику правног лица, ако је суд изрекао одузимање имовинске користи од тог лица.

Захтјев за понављање поступка у погледу мјере одузимања имовинске користи
Члан 391.

Лице из члана 387. овог закона може поднијети захтјев за понављање кривичног поступка у погледу одлуке о одузимању имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

Сходна примјена одредаба у погледу жалбе
Члан 392.

Одредбе члана 308. ст. 2. и 3. и чл. 316. и 332. овог закона сходно се примјењују на жалбу против одлуке о одузимању имовинске користи.

Сходна примјена осталих одредаба закона
Члан 393.

Ако у одредбама ове главе није нешто друго предвиђено, у погледу поступка за примјену мјера безбједности или за одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом сходно се примјењују остале одредбе овог закона.

Поступак за опозивање условне осуде
Члан 394.

(1) Када је у условној осуди одређено да ће се казна извршити ако осуђени не врати имовинску корист прибављену кривичним дјелом, не надокнади штету или не испуни друге обавезе, а осуђени у одређеном року није испунио те обавезе, суд ће спровести поступак за опозивање условне осуде на приједлог тужиоца или по службеној дужности.

(2) Суд је обавезан да закаже саслушање ради утврђивања чињеница на које ће позвати тужиоца, осуђеног и оштећеног.

(3) Ако суд утврди да осуђени није испунио обавезу која му је била одређена пресудом, донијеће пресуду којом ће опозвати условну осуду и одредити да се утврђена казна

изврши, или продужити рок за испуњење обавезе или је замијенити другом одговарајућом обавезом или ослободити осуђеног испуњења изречене обавезе. Ако суд утврди да нема основа за доношење које од тих одлука, рјешењем ће обуставити поступак за опозивање условне осуде.

XXVII ПОСТУПАК ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ О БРИСАЊУ ОСУДЕ ИЛИ ПРЕСТАНКУ МЈЕРА БЕЗБЈЕДНОСТИ И ПРАВНИХ ПОСЛЈЕДИЦА ОСУДЕ

Рјешење о брисању осуде

Члан 395.

- (1) Када по закону брисање осуде наступа истеком одређеног времена и под условом да осуђени у том времену не учини ново кривично дјело, рјешење о брисању осуде доноси по службеној дужности орган надлежан за вођење казнене евиденције.
- (2) Прије доношења рјешења о брисању осуде извршиће се потребна провјеравања, а нарочито ће се прикупити подаци о томе да ли је против осуђеног у току кривични поступак за неко ново кривично дјело учињено прије истека рока предвиђеног за брисање осуде.

Приједлог осуђеног за брисање осуде

Члан 396.

- (1) Ако надлежни орган не донесе рјешење о брисању осуде, осуђени може тражити да се утврди да је брисање осуде наступило по закону.
- (2) Ако надлежни орган не поступи по захтјеву осуђеног у року од 30 дана од дана пријема захтјева, осуђени може тражити да суд донесе рјешење о брисању осуде.

Судско брисање условне осуде

Члан 397.

Ако условна осуда не буде опозвана ни послије годину дана од дана престанка времена провјеравања, суд ће донијети рјешење којим се утврђује брисање условне осуде. Ово рјешење доставиће се осуђеном, тужиоцу и органу надлежном за вођење казнене евиденције.

Поступак брисања осуде на основу судске одлуке

Члан 398.

- (1) Поступак за брисање осуде на основу судске одлуке покреће се на молбу осуђеног.
- (2) Молба се подноси суду.
- (3) Судија који за то буде одређен заказаће и спровести саслушање тужиоца и осуђеног.
- (4) Суд може о понашању осуђеног затражити извјештај од полицијског органа, а може такав извјештај тражити и од управе установе у којој је осуђени издржавао казну.
- (5) Против одлуке суда по молби за брисање осуде жалбу могу изјавити подносилац жалбе и тужилац.
- (6) Ако суд одбије молбу зато што осуђени својим понашањем није заслужио брисање осуде, осуђени може молбу поновити по истеку годину дана од дана правоснажности

рјешења о одбијању молбе.

Увјерење на основу казнене евиденције
Члан 399.

У увјерењу које се грађанима даје на основу казнене евиденције, не смију се спомињати брисана осуда и брисане правне посљедице.

Молба и поступак престанка мјере безбједности
Члан 400.

- (1) Молба за престанак примјене мјера безбједности прописаних Кривичним законом подноси се суду који је судио у првом степену.
- (2) Судија који за то буде одређен претходно ће испитати је ли протекло потребно вријеме по закону, а затим ће заказати и спровести саслушање ради утврђивања чињеница на које се подносилац молбе позива. Судија ће позвати тужиоца и подносиоца молбе.
- (3) Судија из става 2. овог члана може захтијевати извјештај о понашању осуђеног од полицијског органа, односно установе у којој је осуђени издржавао казну.
- (4) У случају одбијања молбе, нова молба се не може поднијети прије истека рока од годину дана од дана правоснажности рјешења о одбијању раније молбе.

XXVIII ПОСТУПАК ЗА ПРУЖАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ И
ИЗВРШЕЊЕ МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА У КРИВИЧНОПРАВНИМ
СТВАРИМА

Општа одредба
Члан 401.

Међународна кривичноправна помоћ врши се по одредбама овог закона, уколико законом Босне и Херцеговине или међународним уговором није нешто друго одређено.

Упућивање молбе за правну помоћ
Члан 402.

Молба суда, односно тужиоца за правну помоћ у кривичним предметима доставља се иностраним органима дипломатским путем тако да суд, односно тужилац молбу доставља посредством Министарства правде Републике Српске, које их доставља Министарству правде Босне и Херцеговине. На исти начин доставља се домаћим судовима молба иностраног органа за правну помоћ од судова у Републици Српској.

Поступање по молби страног органа
Члан 403.

- (1) Када Министарство правде Републике Српске прими молбу страног органа за правну помоћ, дужно је да молбу достави надлежном тужиоцу.
- (2) О дозвољености и начину извршења радње која је предмет молбе иностраног органа

одлучује суд, односно тужилац по домаћим прописима.

Извршење кривичне пресуде иностраног суда

Члан 404.

- (1) Суд неће поступити по молби иностраног органа којом се тражи извршење кривичне пресуде иностраног суда.
- (2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, суд ће извршити правоснажну пресуду у односу на санкцију коју је изрекао инострани суд ако је то предвиђено међународним уговором и ако санкцију изрекне и домаћи суд према кривичном законодавству Републике Српске.
- (3) Надлежни суд доноси пресуду у вијећу из члана 24. став 5. овог закона.
- (4) Мјесна надлежност суда одређује се према посљедњем пребивалишту осуђеног лица у Републици Српској, а ако осуђено лице није имало пребивалиште у Републици Српској - према мјесту рођења. Ако осуђено лице није имало пребивалиште, нити је рођено у Републици Српској, Врховни суд ће одредити један од стварно надлежних судова у Републици Српској пред којим ће се спровести поступак.
- (5) Стварно надлежан суд је суд одређен законом.
- (6) У изреку пресуде из става 3. овог члана суд ће унијети потпуну изреку и назив суда из иностране пресуде и изрећи ће санкцију. У образложењу пресуде изнијеће разлоге којима се руководио приликом изрицања санкција.
- (7) Против пресуде из става 6. овог члана могу изјавити жалбу тужилац и осуђени или његов бранилац, сходно одредбама овог закона.
- (8) Ако страни држављанин осуђен од домаћег суда или лице овлашћено уговором поднесе молбу првостепеном суду да осуђени издржава казну у својој земљи, суд ће поступити по међународном уговору.

Централизација података

Члан 405.

О кривичним дјелима прављења и стављања у оптицај фалсификованог новца, неовлашћене производње, прерађивања и продаје опојних дрога и отрова, трговине бијелим робљем, производње и растурања порнографских списа, као и о другим кривичним дјелима у погледу којих се међународним уговорима предвиђа централизација података, суд пред којим се води кривични поступак дужан је да, без одгађања, достави надлежном министарству Босне и Херцеговине податке о кривичном дјелу и учиниоцу, а првостепени суд - и правоснажну пресуду. Када је у питању кривично дјело прања новца или је ријеч о кривичном дјелу у вези са прањем новца, подаци се морају, без одгађања, доставити и органу Босне и Херцеговине надлежном за спречавање прања новца.

Уступање кривичног гоњења страниј држави

Члан 406.

- (1) Ако је на територији Републике Српске кривично дјело извршио странац који има пребивалиште у страниј држави, тој држави се могу, ван услова предвиђених за изручење осумњичених, односно оптужених, уступити сви кривични списи ради кривичног гоњења и суђења, ако се страна држава томе не противи.
- (2) Уступање кривичног гоњења и суђење није допуштено ако се њиме странац може изложити неправедном поступку, нехуманом и понижавајућем поступању или кажњавању.

(3) До потврђивања оптужнице, одлуку о уступању доноси надлежни тужилац. Након подизања оптужнице, а до уступања предмета судији, односно вијећу у сврху заказивања главног претреса - одлуку доноси судија за претходно саслушање, на приједлог тужиоца.

(4) Ако је оштећени држављанин Републике Српске, односно Босне и Херцеговине, уступање није допуштено ако се он томе противи, осим ако је дато обезбјеђење за остваривање његовог имовинскоправног захтјева.

Преузимање кривичног гоњења

Члан 407.

(1) Захтјев стране државе да се у Републици Српској преузме гоњење држављанина Републике Српске, односно Босне и Херцеговине или лица које има пребивалиште у Републици Српској за кривично дјело извршено у иностранству, доставља се са списима надлежном тужиоцу на чијем подручју то лице има пребивалиште.

(2) Ако је надлежном органу стране државе поднесен имовинскоправни захтјев, поступиће се као да је тај захтјев поднесен надлежном суду.

(3) О одлуци којом се одбија преузимање кривичног гоњења, као и о правоснажној одлуци донесеној у кривичном поступку, обавијестиће се страна држава која је упутила захтјев.

XXIX ПОСТУПАК ЗА НАКНАДУ ШТЕТЕ, РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ОСТВАРИВАЊЕ ДРУГИХ ПРАВА ЛИЦА БЕЗ ОСНОВА ОСУЂЕНИХ И НЕОСНОВАНО ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ

Накнада штете због неоправдане осуде

Члан 408.

(1) Право на накнаду штете због неоправдане осуде има лице према коме је била правоснажно изречена кривична санкција или које је проглашено кривим, а ослобођено од казне, а касније је поводом ванредног правног лијека нови поступак правоснажно обустављен или је правоснажном пресудом ослобођен од оптужбе, или је оптужба одбијена, осим у случајевима ако:

а) је до обуставе поступка или доношења пресуде којом се оптужба одбија дошло због тога што је у новом поступку тужилац одустао од гоњења, а до одустанка је дошло на основу споразума са осумњиченим, односно оптуженим и

б) је у новом поступку пресудом оптужба одбачена због ненадлежности суда, а овлашћени тужилац није предузео гоњење пред надлежним судом.

(2) Осуђени нема право на накнаду штете ако је својим лажним признањем или на други начин намјерно проузроковао своју осуду, осим ако је на то био принуђен.

(3) У случају осуде за кривична дјела у стицају, право на накнаду штете може се односити и на поједина кривична дјела у погледу којих су испуњени услови за признање накнаде.

Застарјелост потраживања за накнаду штете

Члан 409.

(1) Право на накнаду штете застаријева истеком три године од дана правоснажности првостепене пресуде којом је окривљени ослобођен од оптужбе или којом је оптужба

одбијена, односно правоснажности првостепеног рјешења којим је поступак обустављен, а ако је поводом жалбе рјешавао виши суд - од дана пријема одлуке вишег суда.

(2) Прије подношења суду тужбе за накнаду штете, оштећени је дужан да се са својим захтјевом обрати Министарству правде, ради постизања споразума о постојању штете и врсти и висини накнаде.

(3) У случају из члана 408. став 1. тачка б) овог закона, о захтјеву се може рјешавати само ако овлашћени тужилац није предузео гоњење пред надлежним судом у року од три мјесеца од дана пријема правоснажне пресуде.

Подношење тужбе надлежном суду за накнаду штете

Члан 410.

(1) Ако захтјев за накнаду штете не буде усвојен или о њему Министарство правде не донесе одлуку у року од три мјесеца од дана подношења захтјева, оштећени може код надлежног суда поднијети тужбу за накнаду штете. Ако је постигнут споразум само у погледу дијела захтјева, оштећени може тужбу поднијети у погледу остатка захтјева.

(2) Док траје поступак из става 1. овог члана, не тече застарјелост предвиђена у члану 409. став 1. овог закона.

(3) Тужба за накнаду штете подноси се против Републике Српске.

Право насљедника на накнаду штете

Члан 411.

(1) Насљедници насљеђују право оштећеног лица на накнаду имовинске штете. Ако је оштећени већ поднио захтјев, насљедници могу наставити поступак само у границама већ поднесеног захтјева за накнаду штете.

(2) Насљедници оштећеног лица могу послје његове смрти наставити поступак за накнаду штете, односно покренути поступак ако је оштећено лице умрло прије истека рока застарјелости, а захтјева се није одрекло.

Лица којима припада право на накнаду штете

Члан 412.

(1) Право на накнаду штете припада и лицу које:

а) је било у притвору, а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен правоснажним рјешењем, или је правоснажном пресудом ослобођено од оптужбе или је оптужба одбијена,

б) је издржавало казну лишења слободе, а поводом понављања кривичног поступка изречена му је казна лишења слободе у краћем трајању од казне коју је издржало или је изречена кривична санкција која се не састоји у лишењу слободе или је проглашено кривим, а ослобођено од казне,

в) је усљед грешке или незаконитог рада органа неосновано лишено слободе, или је задржано дуже у притвору или установи за издржавање казне или мјере и

г) је у притвору провело дуже него што траје казна затвора на коју је осуђено.

(2) Лицу које је у складу са чланом 204. овог закона лишено слободе, без законског основа, припада право на накнаду штете ако против њега није одређен притвор, нити му је вријеме за које је лишено слободе урачунато у изречену казну за кривично дјело или за прекршај.

(3) Накнада штете не припада лицу које је својим недопуштеним поступцима проузроковало лишење слободе. У случајевима из става 1. тачка а) овог члана искључено је право на накнаду штете иако су постојале околности из члана 408. став 1. т. а) и б) или ако је поступак обустављен на основу члана 215. овог закона.

(4) У поступку за накнаду штете у случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, сходно ће се примјењивати одредбе ове главе.

Накнада штете лицу проузрокована средствима јавног информисања

Члан 413.

(1) Ако је случај на који се односи неоправдана осуда или неосновано лишење слободе неког лица приказиван у средству јавног информисања и тиме био повријеђен углед тог лица, суд ће, на његов захтјев, објавити у новинама или другом средству јавног информисања саопштење о одлуци из које произлази неоправданост раније осуде, односно неоснованост лишења слободе. Ако случај није приказиван у средству јавног информисања, овакво саопштење ће се, на захтјев тог лица, доставити државном органу, предузећу или другом правном лицу у којем лице ради, а ако је то за његову рехабилитацију потребно - политичкој странци или удружењу грађана.

(2) После смрти осуђеног лица право на подношење овог захтјева припада његовом брачном, односно ванбрачном другу, дјечи, родитељима, браћи и сестрама.

(3) Захтјев из става 1. овог члана може се поднијети и ако није поднесен захтјев за накнаду штете.

(4) Независно од услова предвиђених у члану 408. овог закона, захтјев из става 1. овог члана може се поднијети и када је поводом ванредног правног лијека измијењена правна квалификација дјела, ако је услед правне квалификације у ранијој пресуди био теже повријеђен углед осуђеног лица.

(5) Захтјев из ст. 1. до 3. овог члана подноси се у року од шест мјесеци из члана 409. став 1. овог закона суду који је у кривичном поступку судио у првом степену. О захтјеву одлучује вијеће из члана 24. став 5. овог закона. Приликом рјешавања о захтјеву, сходно се примјењују одредбе члана 408. став 2. и члана 412. став 3. овог закона.

Рехабилитација

Члан 414.

Суд који је у кривичном поступку судио у првом степену донијеће по службеној дужности рјешење којим се поништава упис неоправдане осуде у казненој евиденцији. Рјешење се доставља органу надлежном за вођење казнене евиденције. О поништеном упису не смију се ником давати подаци из казнене евиденције.

Забрана употребе података

Члан 415.

Лице које на било који начин дође до података који се односе на неоправдану осуду или на неосновано лишење слободе, не може употријебити податке на начин који би био од штете за рехабилитацију лица против кога је вођен кривични поступак.

Право на накнаду штете оштећеног по основу радног односа

Члан 416.

(1) Лицу коме је због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе престао радни однос или својство осигураника социјалног осигурања, признаје се радни стаж, односно стаж осигурања као да је било на раду за вријеме за које је због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе стаж изгубило. У стаж се урачунава и вријеме незапослености до које је дошло због неоправдане осуде или неоснованог лишења слободе, а која није настала кривицом тог лица.

(2) Приликом сваког рјешавања о праву на које утиче дужина радног стажа, односно стажа осигурања, државни орган, предузеће или друго правно лице узме у обзир стаж признат одредбом става 1. овог члана.

(3) Ако државни орган, предузеће или друго правно лице из става 2. овог члана не узме у обзир стаж признат одредбом става 1. овог члана, оштећено лице може захтијевати да суд наведен у члану 410. став 1. овог закона утврди да је признавање овог времена наступило по закону. Тужба се подноси против државног органа, предузећа или другог правног лица које оспорава признати стаж и против Републике Српске из члана 410. став 3. овог закона.

(4) На захтјев државног органа, предузећа или другог правног лица код којег се право из става 2. овог члана остварује, исплатиће се из буџетских средстава у складу са чланом 410. став 3. овог закона прописани допринос за вријеме за које је одредбом става 1. овог члана стаж признат.

(5) Стаж осигурања признат одредбом става 1. овог члана у цијелости се урачунава у пензијски стаж.

XXX ПОСТУПАК ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТЈЕРНИЦЕ И ОБЈАВЕ

Тражење адресе

Члан 417.

Ако се не зна пребивалиште или боравиште осумњиченог, односно оптуженог, када је то по одредбама овог закона неопходно, тужилац или суд ће затражити од полицијског органа да осумњиченог, односно оптуженог потраже и да тужиоца, односно суд обавијесте о његовој адреси.

Услови за издавање потјернице

Члан 418.

(1) Издавање потјернице може се наредити када се осумњичени, односно оптужени против којег је покренут кривични поступак због кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора од три године или тежа казна налази у бјекству, а постоји наредба за његово довођење или рјешење о одређивању притвора.

(2) Издавање потјернице наређује суд.

(3) Издавање потјернице наредиће се и у случају бјекства осуђеног из установе у којој издржава казну, без обзира на висину казне, или бјекства из установе у којој издржава заводску мјеру везану са лишењем слободе. Наредбу, у том случају, издаје руководилац установе.

(4) Наредба суда или руководиоца установе за издавање потјернице доставља се полицијским органима, ради извршења.

Издавање објаве

Члан 419.

(1) Ако су потребни подаци о појединим предметима који су у вези са кривичним дјелом, или ове предмете треба пронаћи, а нарочито ако је то потребно ради установљења истовјетности пронађеног непознатог леша, наредиће се издавање објаве којом ће се затражити да се подаци или обавјештења доставе органу који води поступак.

(2) Полицијски органи могу објављивати и фотографију леша или несталога лица ако постоје основи сумње да је до смрти, односно нестанка тог лица, дошло усљед кривичног дјела.

Повлачење потјернице или објаве

Члан 420.

Орган који је наредио издавање потјернице или објаве дужан је да је одмах повуче када се пронађе тражено лице или предмет или када наступи застарјелост кривичног гоњења или извршења казне или други разлози због којих потјерница или објава није више потребна.

Ко расписује потјерницу или објаву

Члан 421.

(1) Потјерницу и објаву расписује надлежни полицијски орган кога одређује суд у сваком поједином случају, односно установа из које је побјегло лице са издржавања казне или заводске мјере.

(2) Ако је вјероватно да се лице за којим је издата потјерница налази у иностранству, надлежно министарство Босне и Херцеговине може расписати и међународну потјерницу.

XXXI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Недовољан број судија

Члан 422.

(1) Ако се код суда који суди само у првом степену због недовољног броја судија не може формирати вијеће предвиђено у члану 24. став 5. овог закона, послове из надлежности тог вијећа вршиће вијеће непосредно вишег суда, ако одредбама ст. 2. и 3. овог члана није другачије одређено.

(2) Послије предаје оптужнице, притвор одређује или укида, по саслушању тужиоца, предсједник вијећа, односно судија, а на главном претресу - вијеће.

(3) Судија првостепеног суда доноси одлуку о захтјеву за понављање поступка у складу са чланом 346. став 1. овог закона.

**Рјешавање предмета примљених у рад
Члан 423.**

- (1) Поступци у кривичним предметима примљеним у рад код судова прије 1. јула 2003. године наставиће се по одредбама овог закона, осим ако одредбама овог члана није другачије одређено.
- (2) Поступци у предметима из става 1. овог члана у којима је оптужница ступила на правну снагу или је на основу приједлога тужиоца донесено рјешење о изрицању мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења и чувања у здравственој установи, односно обавезног психијатријског лијечења на слободи, наставиће се по одредбама Закона о кривичном поступку („Службени лист СФРЈ“, бр. 26/86, 74/87, 57/89 и 3/90), као и према Закону о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку објављеним у „Службеном гласнику Републике Српске“, бр. 4/93, 26/93, 14/94, 6/97 и 61/01, осим ако одредбама ове главе није другачије одређено.
- (3) Предмете из надлежности Суда Босне и Херцеговине примљене у рад код судова до 1. јула 2003. године, у којима је оптужница ступила на правну снагу, довршиће ти судови по прописима који су до тада били на снази. Предмете из надлежности Суда Босне и Херцеговине примљене у рад код судова, односно тужилаштва у којима оптужница није ступила на правну снагу, довршиће мјесно надлежни судови по одредбама овог закона, осим ако Суд Босне и Херцеговине, по службеној дужности или на образложени приједлог странака или браниоца, не одлучи да преузме такав предмет.
- (4) Ако је Суд Босне и Херцеговине вођење поступка из своје надлежности пренио суду на чијем је подручју кривично дјело извршено или покушано, тај суд ће прихватити доказе прикупљене у току истраге и судског обезбјеђења доказа у складу са овим законом.
- (5) Поступке у предметима из става 3. овог члана у којима је поднесен оптужни приједлог довршиће судови по прописима из става 3. овог члана, осим ако одредбама ове главе није другачије одређено.

**Могућност суђења у одсуству
Члан 424.**

- (1) Ако је прије 1. јула 2003. године донесено рјешење о суђењу у одсуству, поступак ће се рјешењем прекинути. Када престану сметње које су проузроковале прекид поступка, поступак ће се наставити по прописима из члана 423. став 2. овог закона.
- (2) Ако је прије 1. јула 2003. године оптуженом суђено у одсуству и донесена пресуда, поступак ће се довршити по прописима из става 1. овог члана, осим ако одредбама ове главе није другачије прописано

**Предмети у којима је другостепени суд одредио одржавање претреса
Члан 425.**

У поступцима у којима је до ступања на снагу овог закона другостепени суд укинуо првостепену пресуду и одредио одржавање претреса пред тим судом, поступак ће се наставити и довршити по прописима који су били на снази до доношења овог закона.

**Немогућност понављања поступка
Члан 426.**

- (1) Право на понављање кривичног поступка правоснажно довршеног прије 1. јануара 1954. године биће уређено посебним законом. До тада остаје на снази члан 6. Уводног

закона за Законик о кривичном поступку („Службени лист ФНРЈ”, број 40/53).

(2) У погледу накнаде штете неоправдано осуђеним и неосновано лишеним слободe, одредба члана 7. Уводног закона за Закоником о кривичном поступку („Службени лист ФНРЈ”, број 40/53), примјењује се и после 1. јула 2003. године, осим ако се другачије предвиди законом из става 1. овог члана.

Подзаконски прописи

Члан 427.

(1) Влада Републике Српске донијеће у року од шест мјесеци пропис о накнади трошкова кривичног поступка и висини паушалног износа из члана 102. овог закона.

(2) Министар ће у року од шест мјесеци донијети сљедеће прописе о:

а) кривичној евиденцији из члана 95. овог закона,

б) вођењу евиденције о притвореницима из члана 206. овог закона,

в) кућном реду у установама за издржавање притвора из члана 212. овог закона и

г) условима, начину чувања и уништавања материјалних доказа у кривичном поступку из члана 270. овог закона.

Престанак важења подзаконских аката

Члан 428.

Прописи донесени на основу Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08, 55/09, 80/09, 88/09, 92/09 и 100/09) примјењиваће се до доношења подзаконских аката из члана 427. овог закона, уколико нису у супротности са њим.

Престанак важења закона

Члан 429.

Ступањем на снагу овог закона престаје да се примјењује Закон о кривичном поступку - Пречишћени текст („Службени лист СФРЈ”, бр. 26/86, 74/87, 57/89 и 3/90) са измјенама и допунама овог закона објављеним у „Службеном гласнику Републике Српске”, бр. 4/93, 26/93, 14/94, 6/97 и 61/01 и Закон о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08, 55/09, 80/09, 88/09 92/09) и Закон о кривичном поступку – Пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске, број 100/09), осим ако одредбама ове главе није другачије прописано.

Ступање на снагу овог закона

Члан 430.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“

Број: 01-724/12

Датум: 17. мај 2012. године

ПРЕДСЈЕДНИК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Мр Игор Радојичић